7 - 13 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022 · ΤΕΥΧΟΣ 835 · 210 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ · WWW.ATHENSVOICE.GR · FREE PRESS ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ

ATHENS voice

102.5 ATHENS VOICE RADIO

Ελένη Σικελιανός

Η δισέγγονη του Άγγελου Σικελιανού μας διηγείται συναρπαστικές ιστορίες από την οικογένειά της

Της **Δήμητρας Γκρους**

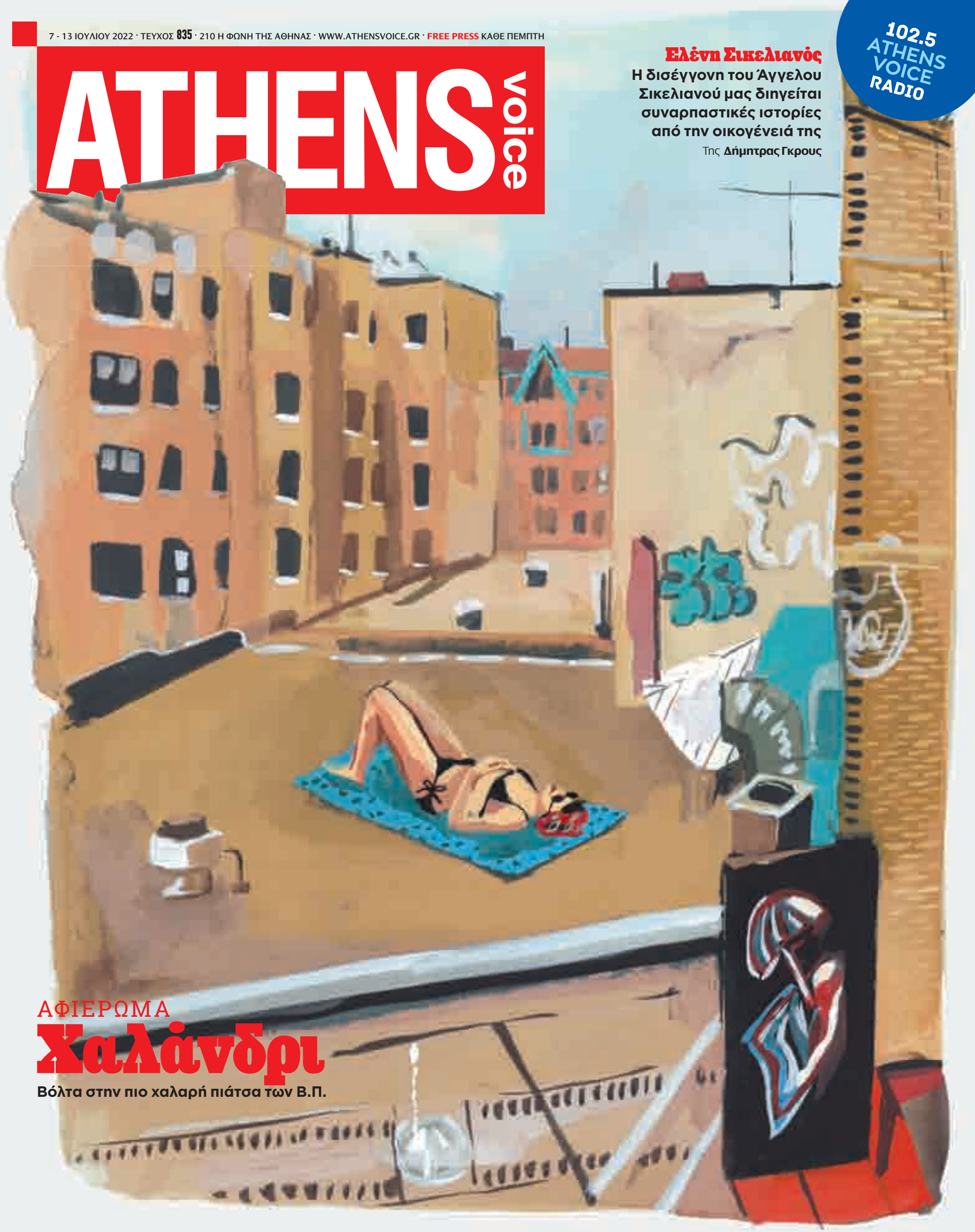

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Χαλάνδρι

Βόλτα στην πιο χαλαρή πιάτσα των Β.Π.

#xarisesena

Δήμητρα
Ταξινομήτρια,
Τρίκαλα

Την βλέπεις να χαμογελάει. Δεν βλέπεις ότι έχει όσα χρειάζεται για να είναι καλά.

Ξέρουμε πόσο πολύτιμη είναι η δουλειά της. Γι' αυτό θέλουμε να έχει όλα όσα χρειάζεται για να νιώθει και να είναι καλά. Το ίδιο φροντίζουμε και για τους πάνω από 6.500 ανθρώπους της Lidl Ελλάς. Και αυτοί μας δίνουν κάθε μέρα τον καλύτερό τους εαυτό.

Γνώρισε το #teamLidl στο team.lidl.gr

ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ
top EMPLOYER 2022
top EMPLOYER EUROPE 2022
ΓΙΑ 8η ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ

LIDL Ελλάς

Όλα όσα είμαστε, χάρη σε σένα.
team.lidl.gr

ATHENS voice

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Αρχισυνταξία
Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide)
Ελένη Μπεζιριάνογλου

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσιρμάς

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρους, Κωνσταντίνα Τσιάγκα

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Μ. Γκανά, Ι. Γκομούζα, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Π. Δημητρολόπουλος, Θ. Ευθυμίου, Τ. Ζαραβέλα, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καΐμάκης, Σ. Καλαμαντή, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Α. Κερώση, Γ. Κοροβέσης, Β. Κορωναίος, Σπ. Λαμπρόπουλος, Μ. Μανωλοπούλου, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Ευ. Μουζακίτη, Γ. Νένες, Α. Παπαδάκη, Γ. Χ. Παπαδόπουλος, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφυρή, Α. Τριανταφυλλίδη, Σ. Τριανταφύλλου, Zarastro, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάτσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη, Πέτρος Νικόλτσος

Creative Marketing Director Βασιλική Κώτσου
Creative Director Στρατής Κανιμάς

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πέπη Κράλιοβιτς

A.V. Network Advertising Manager
Αγγελική Κοκκορόγιαννη

Direct Market Advertising Managers
Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Νώντας Νταμπάνης

Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα
Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη
marketing@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη
Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος, Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση
«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369
fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
Athens Voice Radio 102.5: 210 3648.213
Αγγελίες: 210 3617.369
Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr
Αν δεν βρίσκετε την Α.Ν. στα σημεία διανομής, επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369
Κωδικός εντύπου: 7021
ISSN 1790-6164

ATHENS

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΑΝΤΥΠΟ

ΦΤΙΑΞΕ ΜΟΥ ΤΗ ΜΕΡΑ

Ο πολιτισμός των Μικρών Κυκλάδων

«Κουφονησιώτικες γάτες: Μπορείτε να συνεισφέρετε και να μας βοηθήσετε να τις στειρώσουμε και να τις ταΐσουμε», γράφει απέξω ο τσίγκινος κουμπαράς που βρίσκεται στην είσοδο του εστιατορίου **Μέλισσα** (μια από τις πιο παλιές, παραδοσιακές και οικονομικές ταβέρνες με απίθανο φαγητό) στο Πάνω Κουφονήσι.

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει η illustrator **Jenny Kroik**. Γεννήθηκε στην Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας, αλλά από το 2016 μένει μόνιμα και εργάζεται στη Νέα Υόρκη. Έχει πτυχίο BFA (Bachelor of Fine Arts) στην Εικονογράφηση από το Art Institute of Boston και MFA (Master of Fine Arts) στη Ζωγραφική από το Πανεπιστήμιο του Όρεγκον. Δουλεύει ως free lancer από το 2007. Έργα της έχουν γίνει εξώφυλλο στο *«The New Yorker»*. (Instagram: @jkroik). *Περισσότερα στη σελ. 20*

Info~DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΠΟΛΟ
Χάλκινοι παγκόσμιοι πρωταθλητές. Τα πιο χαρούμενα παιδιά του μήνα.

ΝΤΙΝΑ ΚΩΝΣΤΑ
Πώς φεύγουν οι άνθρωποι έτσι ήσυχα, μια Κυριακή πρωί, σαν να το γράφει ο ρόλος τους;

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ I-MARKET ΣΤΗ ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
Χωρίς προσωπικό. Μόνο αυτόματοι πωλητές, μόνο ηλεκτρονικό χρήμα, ανοιχτό 365 μέρες τον χρόνο, 24 ώρες τη μέρα.

ΤΟ ΚΡΕΜΑΣ ΤΟ ΚΟΥΡΤΙΝΑΚΙ;
Δείτε στο YouTube το απολαυστικό βίντεο με τίτλο «Πότε είσαι γκέι» με τον Άγγελο Παπαδημητρίου. Στους στίχους φυσικά του δαιμόνιου Γιώργου Παυριανού και σε μουσική Ανδρέα Λάμπρου.

ΤΟ ΝΕΟ SITE ΤΗΣ ATHENS VOICE
Μοντέρνο, εύκολο, καλαίσθητο και (κυρίως) με προσβασιμότητα σε άτομα με προβλήματα όρασης.

Ο ΡΑΠΕΡ ΛΕΞ ΣΤΗ ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ
Η συναυλία για την οποία μιλούν όλοι. Απίστευτο κοινό 20.000 ατόμων, δυνατό vibe και ούτε μία ανθυποσελέμπριτι και ο τράπερ της για να κάνουν εφέ σε πλέι μπακ βραβεία.

Η ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ
Keep your hands clean and your mind dirty.

Η ΧΕΙΡΟΤΕΡΗ ΙΔΕΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ
Να ταξιδέψεις αεροπορικώς, και μάλιστα στο εξωτερικό. Θα σε βρει ο Αύγουστος στο αεροδρόμιο στρωματσάδα, ενώ η βαλίτσα σου θα έχει πάει στο Κόπαβογκουρ.

ΘΕΜΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΔΗΣ
«Στο μυαλό μου συχνά
φέρνεις επανάσταση
και μια τρελή κατάσταση
που δύσκολα ελέγχω.
Στη θολή μου ματιά
σαν αναπαράσταση
ξυπνά ότι δεν αντέχω».

Η ΠΙΟ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ
Τώρα που, μετά από δύο χρόνια πανδημίας, σας ξαναβλέπουμε στις παραλίες, πραγματικά η κατάσταση έχει ξεφύγει με τα τατουάζ. Συγκρατηθείτε, ρωτήστε, πρεμήστε λίγο.

ΖΕΥΓΟΣ ΚΟΥΣΤΑ
Το ζευγάρι-εγκεφαλικό!

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΟΜΟΡΦΙΑ
Ο Στέφανος Τσιτσιπάς δηλώνει ότι περιποιείται το μαλλί του με ελαιόλαδο και ρίγανη. Με λίγη ντοματούλα και φετούλα κάνεις τέλεια παπάρα.

ATHENS VOICES

ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

«Κανέναν καλάθη να πάρουν ούτε μπέικον ούτε ΤΖΕΙΜΣ ούτε χεζόνια ούτε ούτε αυτά είναι επιστημονικές φαντασίες»

(@euri)
(Το Twitter μιλάει συνοπτικά.)

Περιοχή Ακρόπολης:
«Κύριέ μου, έχετε κλείσει την είσοδο εδώ που παρκάρατε». «Υπομονή. Έχει Ηρώδειο τον Ρίχτερ. Θα φύγω στις 12». (...)

Και του απαντάει:
«Δεν με νοιάζει και ρίχτερ και μποφόρ να έχει. Φύγε τώρα».

(Κυρία ερμπιενμπίτισσα και οδηγός. Τετάρτη βράδυ.)

Στο καράβι από Πειραιά προς Μύκονο δύο χαϊ τύποι συζητούν για δωμάτια και τιμές:
«Το βρήκαμε χίλια ευρώ τη μέρα». «Μήπως δεν είναι πολύ καλό όμως;».

(Παρασκευή απόγευμα.)

«Έχει κάνει και μπότοξ στο μπότοξ και μοιάζει με διάολο το βράδυ».

(35άρης μιλάει στο κινητό του, Κουκάκι, Πέμπτη μεσημέρι.)

Αντρικές φωνές που ακούγονται από ανοιχτή μπλακονόπορτα:
«Ρε συ; Κοιμήθηκες;» «Όχι, ρε μαλάκα. Πάμε για δεύτερο γύρο τώρα».

(Και ξαναρχίζουν το σεξ. Εξάρχεια, 5 το πρωί.)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ
panikoval500@gmail.com

ΑΝΑ
ΝΕΩ
ΜΕ
ΝΟ

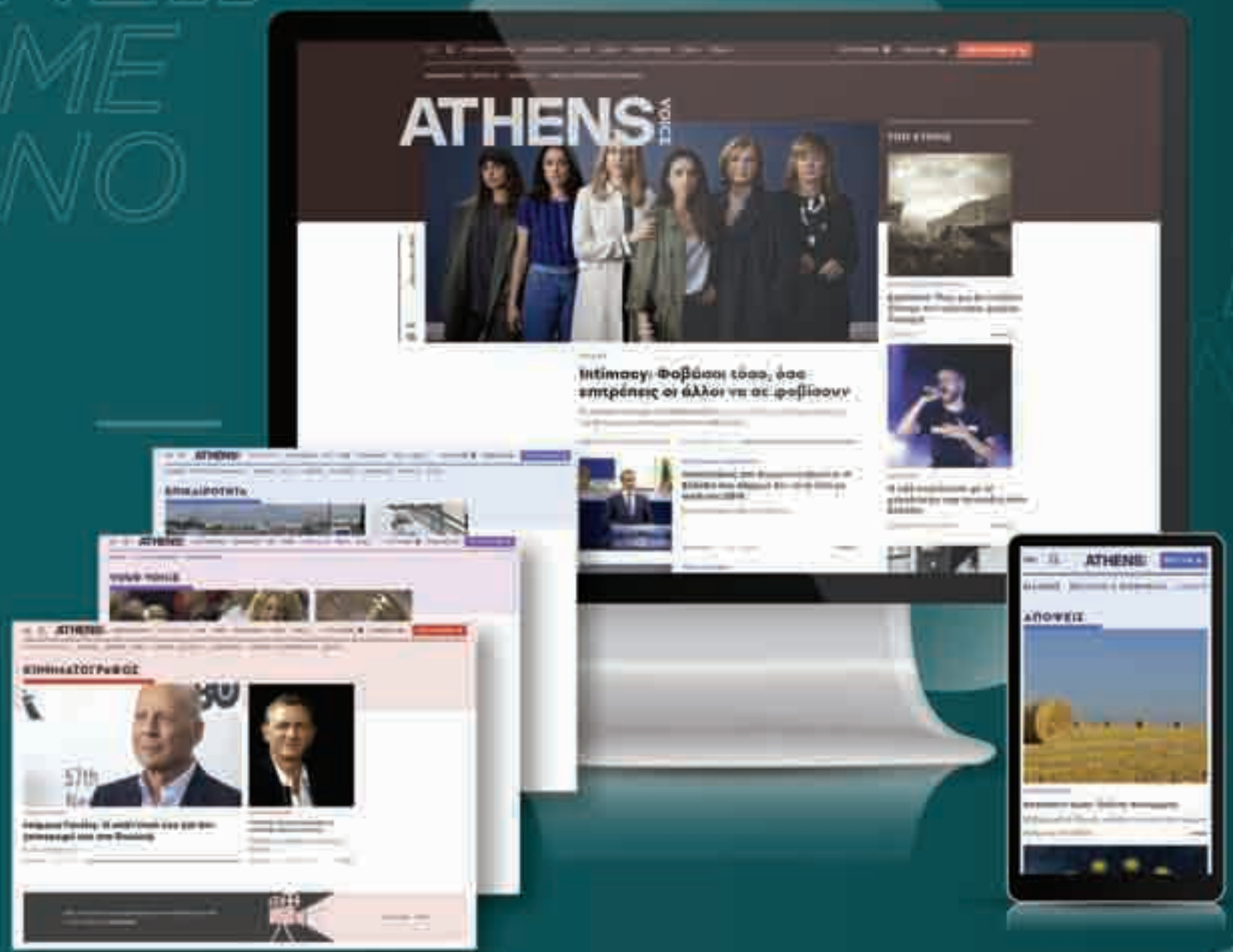

Νέο, ανανεωμένο
athensvoice.gr

Time
to change
our voice.

ΑΝΑΝΕΩ

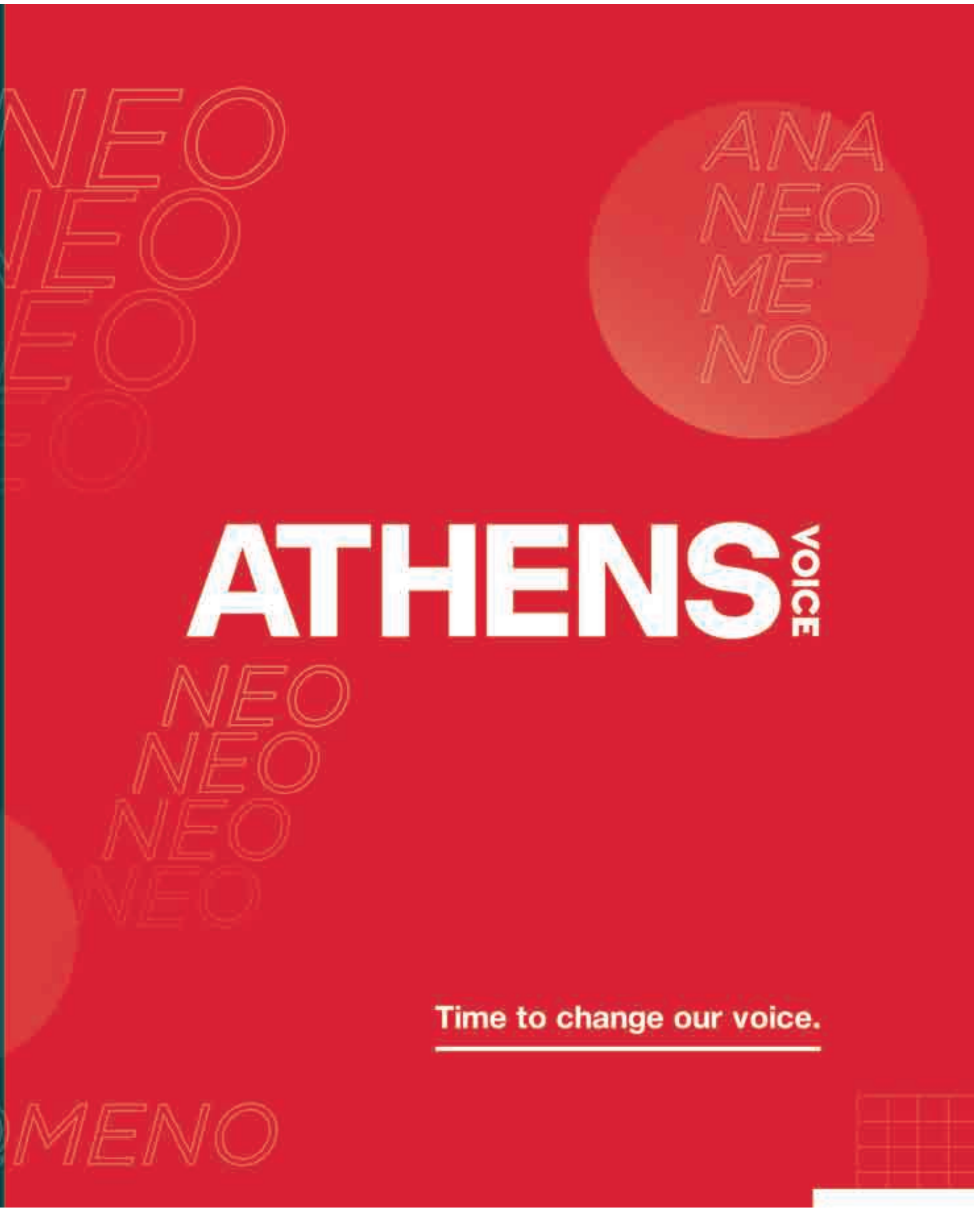
ΝΕΟ
ΝΕΟ
ΝΕΟ
ΝΕΟ
ΑΝΑ
ΝΕΩ
ΜΕ
ΝΟ
ATHENS VOICE
ΝΕΟ
ΝΕΟ
ΝΕΟ
ΝΕΟ
Time to change our voice.
ΜΕΝΟ

3.7.2022
ΣΤΑΔΙΟ ΠΑΝΙΩΝΙΟΥ
ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ,
ΑΘΗΝΑ

ΔΕΞΙ

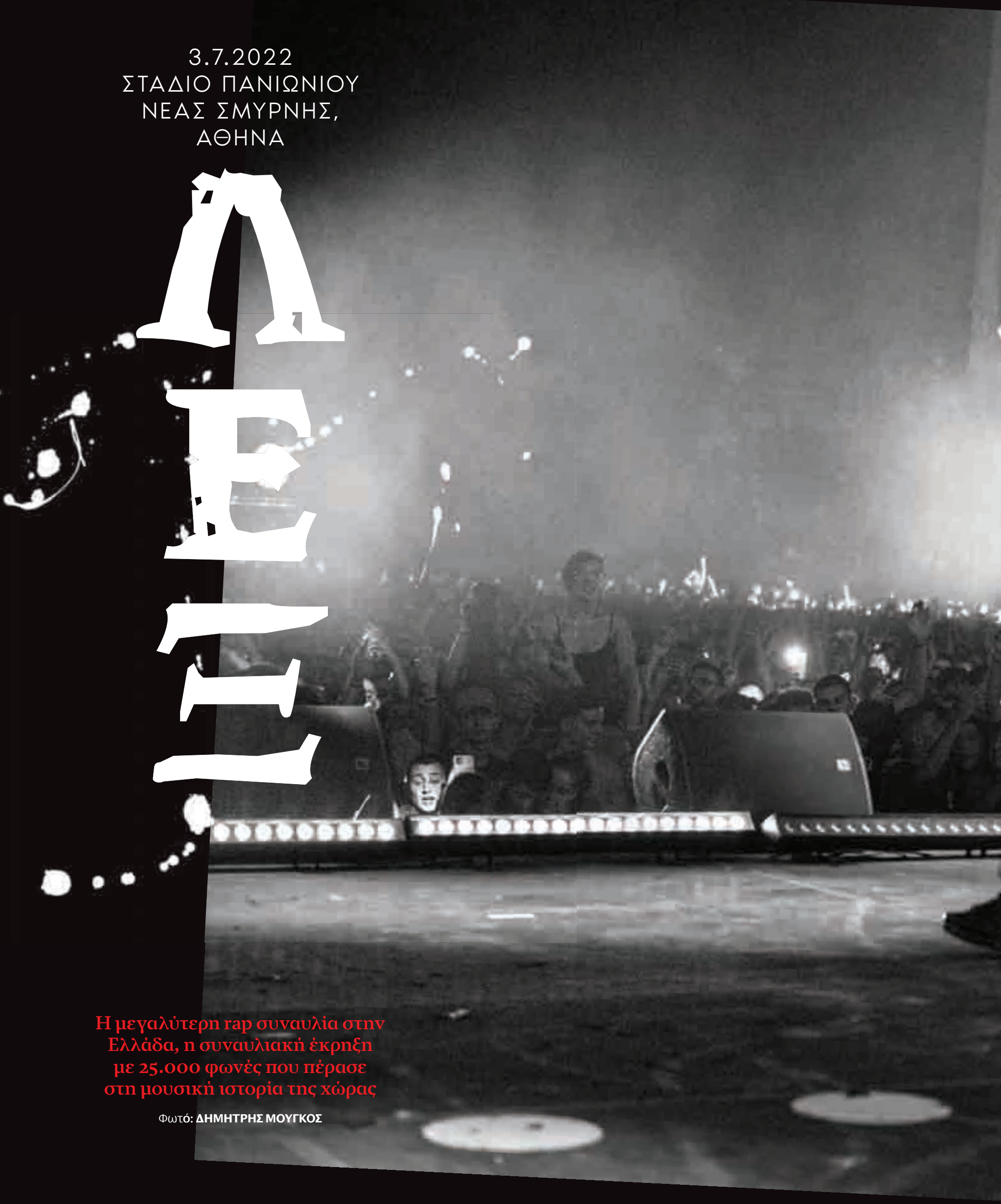

Η μεγαλύτερη rap συναυλία στην Ελλάδα, η συναυλιακή έκρηξη με 25.000 φωνές που πέρασε στη μουσική ιστορία της χώρας

Φωτό: **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΟΥΓΚΟΣ**

Στα νησιά, στα σέβεντις, με οδηγούς τους νομπελίστες

Της **ΑΝΝΑΣ ΔΑΜΙΑΝΙΔΗ**

Νίσυρος

Τότε είπε και γεννήθηκε η θάλασσα
Και στη μέση της έσπειρε κόσμους μικρούς
Κατ' εικόνα και ομοίωση μου
-Οδυσσέας Ελύτης, *Άξιον εστί*

Μας είχαν στρώσει τον δρόμο ποιητές νομπελίστες και όχι μόνο. Νομίζω ότι το Νόμπελ δεν το είχε πάρει ακόμα ο Ελύτης, αλλά στα έκθαμβα μάτια μας είχε κάτι καλύτερο, βρισκόταν εκτός σχολικής ύλης επί χούντας που τέλειωσα το σχολείο – αφού τον είχε μελοποιήσει ο Θεοδωράκης, τον απέφευγαν οι άλλοι. Ο Ελύτης λοιπόν μας είχε στρώσει τον δρόμο μ' εκείνη τη *Γένεση* στο *Άξιον εστί*, που προσωπικά δεν ήξερα καν τότε ότι υπήρχε και στους θρησκευτικούς ύμνους – ήταν και εικόνα, το *Άξιον εστί*.

Ο Ελύτης και ο Σεφέρης, με το κρυφό περιγιάλι του, που για άλλους λόγους γεννήθηκε κρυφό και για άλλους συνέχισε να είναι. Μια φράση του Καζαντζάκη επίσης, «*δεν υπάρχει ευτυχία μεγαλύτερη από το να ταξιδεύεις πλιόλουστη μέρα στο Αιγαίο*». Συμφωνώ και επαυξάνω.

Έτσι είχε γίνει – και σε μια εποχή που η ελευθερία άνθιζε και φούντωνε δυτικά όλο και πιο απαιτητική, εμείς την ψάχναμε ανατολικά, στα νησιά όπου έφταναν οι δυτικοί για να απολαύσουν το ίδιο όραμα σε ύλη, φως, δροσιά, και γεύση. Εκείνοι φορτωμένοι με τις πιο προχωρημένες ιδέες στα μπαγκάζια τους, νέοι, ωραίοι και απελευθερωμένοι όσο δεν είχε ξαναγίνει ως τότε και μάλλον δεν θα ξαναγίνει σύντομα, άγνωστοι σε ξένο τόπο, απρόσβλητοι ακόμα κι από τη γλώσσα του, αδιάβροχοι σε βλέμματα ενοχλημένα ντόπιων, άσπροι που κοκκίνιζαν και ξεφλούδιζαν, ξανθοί και ίδιοι με τους Μπιτλς, με τους Άμπα, με τη Φρανσουάζ Αρντί, με ό,τι αγαπούσαμε και ήταν απαγορευμένο τέλος πάντων, ημίγυμνοι έως γυμνοί, ανάλαφροι, με κάτι ινδικά ρούχα που δεν βρίσκονταν σε βιτρίνες της Αθήνας. Κι εμείς, μέχρι την προηγούμενη μέρα με την ποδιά του σχολείου που την ελέγχαν μήπως κόντυνε, βουτηγμένοι στη ζήλια, διψασμένοι για όσα μας στερούσε η χούντα και ο περιρρέων συντηρητισμός, ξελιγωμένοι από λαχτάρα να μάθουμε τα όσα μας είχαν κρύψει, έτοιμοι να εξασκήσουμε τα γαλλικά του ινστιτούτου και τα αγγλικά του σχολείου, εμείς από δίπλα, στην ουρά για το πλοίο, στην παράταξη υπνόσακων στο κατάστρωμα, έτοιμοι να προσφέρουμε υπηρεσίες διερμηνέα, ξεναγού, διαμεσολαβητή, τα πάντα.

Από τότε αγαπώ τους τουρίστες, δεν μπορώ να ξεχάσω εκείνη τη λατρεία, κι εκείνη την ευτυχία που έζησα στα φοιτητικά καλοκαίρια μου, να ανακατεύομαι μαζί τους και να ξεσηκώνω τρόπους με τέτοια επιτυχία που ακόμα και τώρα μοιάζω αλλοδαπή όταν ταξιδεύω στην Ελλάδα. Μας είχαν στρώσει τον δρόμο οι ποιητές, και τον περπατήσαμε με τους πιο φωτεινούς συνοδοιπόρους. Τα μικρά άσπρα σπίτια της φτώχειας και της πειρατείας τα είχαμε εμείς κατοικήσει σαν τον ιδανικό χώρο αισθητικής τελείωσης που ξέραμε ότι ήταν. Με μεταπτυχιακό στην αισθητική ταξιδεύαμε. Κρίμα να μη χρειαστεί αυτό το δίπλωμα όταν οι ίδιοι οι κάτοικοι των νησιών χρειάστηκε να αναπτύξουν, να επεκτείνουν, να ανακαινίσουν το οικιστικό τους περιβάλλον.

Είδα τη Σαντορίνη τότε που δεν υπήρχε άγλυφο νερό στα σπίτια και αγοράζαμε μεγάλα γυάλινα μπουκάλια, πλαστικά δεν κυκλοφορούσαν ακόμα, για μαγείρεμα, πλύσιμο, τα πάντα. Γλυφό το νερό, όπως στην *Άρνηση* του Σεφέρη. Άλογα του στρατού χαρισμένα μετά τον σεισμό έκαναν τη συγκοινωνία ανάμεσα στα χωριά, κι έπρεπε να μάθεις να καβαλικεύεις δερμάτινες σέλες για ώρες. Στα περισσότερα λιμάνια τα πλοία εκείνα, μικροί σκυλοπνίχτες που βρωμοκοπούσαν εμετό, δεν μπορούσαν να πλευρίσουν, έπρεπε να ξεμπαρκάρεις και να μπαρκάρεις με λάντζα. Ακόμα τη γράφω με συγκίνηση αυτή τη λέξη, λάντζα, δηλαδή μεγάλη, φαρδιά βάρκα που λικνιζόταν ακατάπαυστα κι έλεγες θα πετύχω να μπω μέσα, ή θα βρεθώ στα νερά μαζί με το σακίδιο; Καΐκια σε πήγαιναν από το ένα νησί στο άλλο, δεν κατάλαβα ποτέ γιατί καταργήθηκε εκείνη η απλή και τόσο αξέχαστη συγκοινωνία.

ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΑΓΑΠΩ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ, ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΞΕΧΑΣΩ ΤΗ ΛΑΤΡΕΙΑ, ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΤΥΧΙΑ ΠΟΥ ΕΖΗΣΑ ΣΤΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑ ΜΟΥ

Περπατήσαμε ό,τι περπατιόταν φορώντας σαγιονάρες, ακόμα και οι σαγιονάρες σέβονται τα νιάτα και δεν κόβονται ποτέ σε ακατάλληλα σημεία. Σκαρφαλώσαμε βουνά, περάσαμε μονοπάτια, πίναμε νερό από στάμνες αφημένες σε ξωκκλήσια επί τούτου και φτάσαμε σε πολλές πλατείες χωριών μισοέρημων όπου πάντα μας έφτιαχναν μια σαλάτα και ομελέτα με πατάτες.

Σαν ιερά μυστήρια τα πρωτογνωρίσαμε, τα νησιά. Εμείς και οι νεαροί ξένοι τουρίστες που τους έλεγαν μπατιροτουρίστες και δεν τους ήθελαν οι οικονομικές αναλύσεις. Ωστόσο οι νησιώτες πάντα ήταν ευγενικοί, συχνά φιλόξενοι, κοπιάστε για ένα γλυκάκι, μας έλεγαν. Ανοιχτοί στο καινούργιο, για λόγους ιστορικούς, ίσως, που πολύ αργότερα άρχισα να ερευνώ διαβάζοντας μονογραφίες ντόπιων λογίων και παίρνοντας συνεντεύξεις.

Οι ωραίες αναμνήσεις απωθούν τις δύσκολες στιγμές, όταν μόνο εμείς ανάμεσα στους ξένους τουρίστες καταλαβαίναμε την απελπισία των ανθρώπων στα απομονωμένα χωριά. Τι θα γίνονταν, πώς θα ζούσαν, πώς θα μορφώνονταν τα παιδιά τους; Σε όσα πήγα ξανά, τέτοια προβλήματα δεν υπάρχουν, ο τουρισμός έχει λύσει τα οικονομικά θέματα, η τεχνολογία και η οργάνωση όλα τα υπόλοιπα.

Αν μπορούσα να ξεκινήσω τα ταξίδια από την αρχή, θα άλλαζα τακτική: ένα κάθε καλοκαίρι, να έχεις μέρες να το ανακαλύψεις και να εμβαθύνεις, γιατί όσο και να μοιάζουν μεταξύ τους, το καθένα είναι χώρα ξεχωριστή.

Αλλά στη Σαντορίνη και στη Μύκονο θα πήγαινα χειμώνα. A

ΕΣΕΙΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΠΑΤΕ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΦΕΤΟΣ;

Της ΜΥΡΣΙΝΗΣ ΓΚΑΝΑ

Κάθε καλοκαίρι, θυμάμαι ένα τραγούδι των Χειμερινών Κολυμβητών για κάποιον που περιμένει ένα τηλεφώνημα «...απ' την Αθήνα να μου πεις / πώς πέρασες τις διακοπές σου / βρήκες τον άλλο σου εαυτό / μες στους ανθρώπινους καθρέφτες / στου τουρισμού την ανοχή». Αυτή η τουριστική ανοχή, αυτή η δυνατότητα ανακάλυψης ενός άλλου εαυτού, του αληθινού ίσως, κατά τη διάρκεια των διακοπών, μπορεί να γίνεται στο τραγούδι αντικείμενο ειρωνικής αντιμετώπισης ακριβώς επειδή έχει υπάρξει μία από τις πολλές κατασκευασμένες μεν, πραγματικές δε, επιθυμίες του σύγχρονου ανθρώπου.

Η ιδέα απέκδυσης του κανονικού εαυτού όσο θα βρίσκεται κανείς σε ένα άλλο μέρος ίσως να συνοδεύει κάθε διάθεση μετακίνησης του ανθρώπινου είδους. Όπως πολλοί μετανάστευσαν, σπρωγμένοι όχι μόνο από την πιθανότητα περισσότερων επαγγελματικών ευκαιριών, αλλά και από την ανάγκη αλλαγής ταυτότητας, έτσι και οι τουρίστες επιχειρούν, για λίγες μέρες τον χρόνο, μια σύντομη μετανάστευση, όπου μπορούν, αν όχι να γίνουν κάποιοι άλλοι, τουλάχιστον να μην είναι ακριβώς αυτό που είναι.

Το κλισέ του ανθρώπου που απελευθερώνεται από τους ενδυματολογικούς και χρονικούς περιορισμούς που επιβάλλουν τα γραφεία και μεταμορφώνεται σε ένα άλλο, ανέμελο πλάσμα που λιώνει στην παραλία και επιστρέφει σε ένα ενοικιαζόμενο δωμάτιο για μεσημεριανή σιέστα μετά το φαγητό και πριν τη βραδινή έξοδο, μεγάλωσε γενιές ολόκληρες στην Ελλάδα. Στο συλλογικό φαντασιακό, η μεταμόρφωση αυτή συμβαίνει πάντα σε ένα νησί, τα νησιά αποτελούν τον κατεξοχήν καλοκαιρινό τόπο, εκεί, κυρίως, μοιάζει πιθανό να συμβούν θαύματα. Το εκτυφλωτικό φως, το λαμπύρισμα της θάλασσας, ο ράθυμος χρόνος του καλοκαιριού, μπορούν να δημιουργήσουν πραγματικά τις συνθήκες μιας διακοπής της πραγματικότητας.

ΙΣΩΣ ΑΥΤΕΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ, Η ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΣΕ ΕΝΑΝ ΠΑΛΙΟ, ΣΧΕΔΟΝ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΙΑ, ΑΝΑΛΟΓΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Ωστόσο, πόσο κατάφερνε τα τελευταία χρόνια να διακόψει κανείς πραγματικά τη ζωή του, και ιδίως την ψηφιακή ζωή του, που τον ακολουθεί όπου κι αν πάει; Ακόμα και αλλάζοντας τόπο, η «κανονική» ζωή συνεχίζεται στις οθόνες, όπου η προσπάθεια οικοδόμησης μιας περσόνας στα ΜΚΔ δεν σταματάει ποτέ, και οι διακοπές αποτελούν χρυσή ευκαιρία για να δείξει κανείς πόσο υπέροχα περνάει, πόσο τρομερές παραλίες έχει ανακαλύψει, πόσα βιβλία διαβάζει σε αιώρες, ξαπλώστρες και καταστρώματα, πόσες ποτάρες πίνει με φόντο ηλιοβασιλέματα στη θάλασσα. Ακόμα και στο διάστημα να πήγαινε κάποιος διακοπές, θα περιμέναμε την ψηφιακή τους καταγραφή. Τα δύο τελευταία χρόνια, όπου η πραγματικότητα διακόπηκε βάναυσα, ξανά και ξανά, η ψηφιακή καταγραφή της ζωής μας έμοιαζε να είναι, εκτός από όλα τα άλλα, και μια προσπάθεια να διατηρηθεί μια επίφαση «κανονικής» ζωής και σύνδεσης με τους άλλους. Ταυτόχρονα, το ξέρουμε, τροφοδοτεί ένα σωρό δυσάρεστα συναισθήματα, τα οποία καμιά δουλειά δεν θα έπρεπε να έχουν στις διακοπές. Σε όποια γωνιά του ψηφιακού κόσμου κι αν στραφεί κανείς, θα πρέπει να είναι έτοιμος, και διατεθειμένος, να νιώσει άσχημα. Είτε κοιτάζοντας φωτογραφίες της τέλειας ζωής των άλλων είτε διαβάζοντας τη μία φρικτή είδηση μετά την άλλη.

Η λαχτάρα για διακοπές, για διακοπή, για παύση, ξεκούραση και ανανέωση είναι συνήθως, δυστυχώς, αντιστρόφως ανάλογη της δυνατότητας που έχουμε να την πραγματοποιήσουμε. Φέτος, τα πράγματα μοιάζουν να είναι δύσκολα για τους περισσότερους Έλληνες. Οι τιμές για να προσεγγίσει κανείς τον ιδανικό τόπο διακοπών, τα ελληνικά νησιά, είναι αστρονομικές, ακόμα κι αν διαθέτει σπίτι εκεί. Η άνοδος των τιμών, όχι μόνο της βενζίνης, αλλά των πάντων, σε συνδυασμό με τις δυσοίωνες προβλέψεις για τον χειμώνα που έρχεται, καθιστούν ακόμα και τα τριήμερα σχεδόν απαγορευτικά για τους περισσότερους. Ακόμα κι αν καταφέρει όμως κανείς να βρεθεί σε άλλον τόπο, καθόλου βέβαιο δεν είναι ότι θα έχει μια ευκαιρία να βρει τον άλλο του εαυτό όσο παραμένει συνδεδεμένος με την αμείλικτη ψηφιακή πραγματικότητα.

Ίσως αυτές να είναι οι νέες διακοπές, τα νέα ταξίδια προς ανακάλυψη κάποιου παρθένου και άγριου τόπου να είναι απλώς η μετακίνηση, για λίγες μέρες, σε έναν παλιό, μυστηριώδη και σχεδόν άγνωστο πια, αναλογικό κόσμο. Ακούγεται σαν μια εξόχως εξωτική πραγματική περιπέτεια. **A**

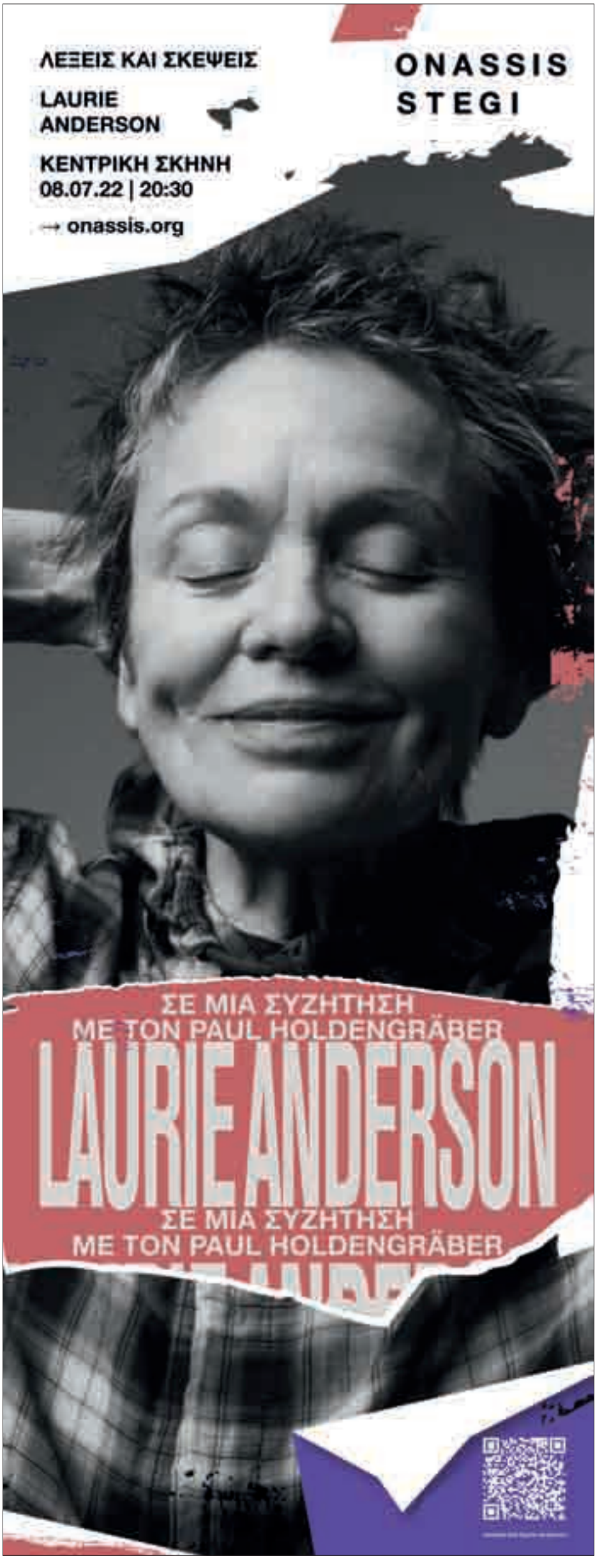

ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Σύντομη ιστορία και ανάλυση της αμερικανικής χριστιανικής δεξιάς και του πώς επηρεάζει τη νομοθεσία και την άσκηση της εξουσίας

Της **ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Το 70% των Αμερικανών δηλώνουν χριστιανοί. Το 25% είναι ευαγγελιστές προτεστάντες, το 15% προτεστάντες άλλων εκκλησιών, το 20% Καθολικοί. Το 22% των Αμερικανών παρίστανται κάθε εβδομάδα στην κυριακάτικη λειτουργία, ενώ το 9% πηγαίνουν στην εκκλησία, στη συναγωγή ή στο τζαμί πάνω από μία φορά τον μήνα. Το 6% των Αμερικανών είναι Εβραίοι, το 1% μουσουλμάνοι· το 23% δηλώνουν άθρησκοι, αγνωστικιστές ή «τίποτα». Πόσοι θεωρούν τον εαυτό τους μέλος της χριστιανικής δεξιάς; Αντιστοιχεί άραγε ο αριθμός τους στον πολιτικό τους αντίκτυπο;

Η χριστιανική δεξιά ίδρυσε τις ΗΠΑ· οι πουριτανοί που έκαναν το ταξίδι κατά τον 17ο αιώνα ονειρεύονταν μια χριστιανική κοινότητα, μια θεοκρατία. Έκτοτε, υπήρξαν περίοδοι όπου η χριστιανική δεξιά είχε μεγάλη πολιτική δύναμη και περίοδοι όπου ταυτιζόταν με τη σιωπηλή πλειοψηφία, δηλαδή δεν ακουγόταν όσο επιθυμούσε. Σήμερα έχοντας αλώσει τον δικαστικό κλάδο της αμερικανικής δημοκρατίας επιδιώκει την επιστροφή στα θεοκρατικά οράματα των πουριτανών. Πρόκειται για μια οριακή μειοψηφία, άτυπη, με πολλές εσωτερικές αποχρώσεις, που συσπειρώνεται γύρω από έναν πυρήνα Ευαγγελιστών Προτεσταντών, ακροδεξιών Ρωμαιοκαθολικών (οι Καθολικοί είναι διασπασμένοι σε δεξιούς και αριστερούς) και προπάντων διαφόρων προτεσταντικών αιρέσεων οι οποίες έχουν ευδοκιμήσει αποκλειστικά ή κυρίως στις ΗΠΑ. Αυτές οι αιρέσεις ή «εκκλησίες», οι περισσότερες από τις οποίες είναι έργο ιδιωτών του 19ου και του πρώιμου 20ού αιώνα —Μορμόνοι, Αντβεντιστές, χιλιαστές: η λίστα είναι μακρά— έχουν τεράστιο αντίκτυπο στην πολιτική διότι το εκκλησίασμά τους υπακούει τυφλά στις επιταγές των ποιμένων. Για να γίνω σαφέστερη πάνω σ' αυτό, προσθέτω ότι η αμερικανική ορθόδοξη εκκλησία είναι ακροδεξιά στις περισσότερες πολιτείες, αλλά το εκκλησίασμα μπορεί να διαφοροποιείται: υπάρχουν Ελληνοαμερικανοί χριστιανορθόδοξοι, τόσο πιστοί όσο και ιερωμένοι, που δεν στηρίζουν την ακροδεξιά πολιτική ή που είναι πολιτικά αδιάφοροι. Αντιθέτως, στις προτεσταντικές αιρέσεις του τύπου Εκκλησία του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών, επικρατεί ομοιομορφία στη βάση και ακτιβισμός σε κοινωνικά ζητήματα: η προτεσταντική χριστιανική δεξιά παρακινεί το εκλογικό σώμα και επιδρά σε όλους τους κλάδους της εξουσίας (εκτελεστικό, δικαστικό, νομοθετικό, ΜΜΕ) γύρω από ζητήματα όπως η επιβολή της καθημερινής σχολικής προσευχής, η διδασκαλία του δημιουργισμού, η σεξουαλική εγκράτεια, η θανατική ποινή και ο χριστιανικός εθνικισμός, τουτέστιν η πρόσληψη των ΗΠΑ ως χριστιανικό έθνος, περιούσιο του Θεού.

Τα αιτήματα της χριστιανικής δεξιάς προβάλλονται στον ίδιο τον χώρο της εκκλησίας: η κυριακάτικη τελετουργία είναι λιγότερο σημαντική από το κήρυγμα το οποίο αφορά μια μεγάλη γκάμα πολιτικών και κοινωνικών ζητημάτων — επιστημονικών (π.χ. την αντίθεση στην έρευνα εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων, την εξωσωματική γονιμοποίηση), σχετικών με δικαιώματα (ισότητα φύλων, ΛΟΑΤΚ, άμβλωση, πορνογραφία), εκπαιδευτικών (π.χ. το πώς διδάσκεται η ιστορία στο σχολείο, αν χρειάζεται ή όχι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, ο ρόλος της κατήχησης κτλ) και θεσμικών (π.χ. η δικαιοδοσία της κυβέρνησης, η δικαιοδοσία των πολιτειακών οργάνων).

Η αμερικανική χριστιανική δεξιά οφείλει τη σταθερή επιτυχία της σε άτομα που έχουν γίνει διασημότητες αξιοποιώντας τα ΜΜΕ ή δημιουργώντας δικά τους ΜΜΕ. Η θρησκευτική ελευθερία και η ελευθερία του επιχειρείν στις ΗΠΑ είναι δύο δικαιώματα χωρίς όρια: όλα τα άλλα συνοδεύονται από υποχρεώσεις και περιορισμούς. Έτσι, στο πέρασμα του χρόνου και μετά από αλλεπάλληλες ριζοσπαστικοποιήσεις και σχίσματα έχουν δημιουργηθεί θρησκευτικές ομάδες —π.χ. οι Αναβαπτιστές Χριστιανοί, όπως οι Άμις, οι Μενονίτες, οι Χουττερίτες, οι Κοινότητες Μπρούντερχοφ, οι Αδελφοί Σβαρτσενάου, οι Αδελφοί του Ποταμού και οι Αποστολικοί— μερικές από τις οποίες συμμετέχουν στον πολιτικό ακτιβισμό της Ηθικής Πλειοψηφίας. Για τον σύγχρονο κόσμο, η Ηθική Πλειοψηφία είναι μια πολιτική οντότητα που δημιούργησε το 1979 ο τηλεευαγγελιστής Τζέρι Φάλγουελ, επηρεάζοντας την προεδρία του Ρόναλντ Ρέιγκαν και προωθώντας έκτοτε ακροδεξιές θέσεις.

Αλλά η ιστορία είναι παλιότερη. Το 1863, εκπρόσωποι από έντεκα χριστιανικά δόγματα οργάνωσαν την Εθνική Ένωση Μεταρρυθμίσεων με στόχο να καθιερωθεί συνταγματικά η χώρα ως χριστιανικό κράτος. Αυτή η "National Reform Association" θεωρείται μία από τις πρώτες οργανώσεις της χριστιανικής δεξιάς, στην οποία προστέθηκαν κι άλλες —π.χ. η Χριστιανική Πολιτική Ένωση του Μέιν το 1897— οι οποίες πίεσαν τις πολιτείες να επιβάλουν την Ποταπαγόρευση, ενώ ταυτοχρόνως διείσδυαν τόσο στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα όσο και στους Δημοκρατικούς του Νότου. Στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, η χριστιανική δεξιά αντιτίθετο λυσσαλέα στον κομμουνισμό όχι μόνο για την οικονομική του οργάνωση αλλά και για τον«κρατικό αθεϊσμό» του. Η εκκοσμίκευση γινόταν αντιληπτή από πολλούς Αμερικανούς ως η μεγαλύτερη απειλή για τις αμερικανικές και χριστιανικές αξίες, οι οποίες δέχτηκαν σφοδρή επίθεση από την αντικουλτούρα των δεκαετιών του 1960 και 1970: οι φανατικοί χριστιανοί φοβήθηκαν ότι επέκειτο κοινωνική αποσύνθεση. Επιπλέον, καθώς το Δημοκρατικό Κόμμα προσχώρησε σε θέσεις υπέρ δικαιωμάτων όπως η άμβλωση, οι κοινωνικά συντηρητικοί κινήθηκαν στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα σε αυξανόμενους αριθμούς με σκοπό την προάσπιση των λεγόμενων οικογενειακών αξιών.

Το 1973, η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου να καταστήσει την άμβλωση συνταγματικό δικαίωμα μετά την υπόθεση Roe εναντίον Wade ενίσχυσε τη χριστιανική δεξιά η οποία άρχισε να ασχολείται όλο και πιο δραστήρια με τέτοια ζητήματα. Συγκροτήθηκε μαζικό κίνημα με το παραπλανητικό όνομα *Pro-Life* το οποίο διαδήλωνε την αντίθεσή του στην άμβλωση και στην ευθανασία, ενώ ταυτοχρόνως ενθάρρυνε τους πολίτες να συμμετέχουν στις τοπικές και ομοσπονδιακές εκλογές προκειμένου να διασώσουν τη χώρα από τον Σατανά. (Σημειώνω εδώ ότι ο Σατανάς εκλαμβάνεται στην κυριολεξία, όχι μεταφορικά.) Έτσι, ο πολιτικός ακτιβισμός των φανατικών χριστιανών συνδυάστηκε με συνωμοσιολογία, παγανιστικές ιερουργίες, καθώς και πρακτικές προσωπολατρίας για πολλούς χριστιανούς ηγέτες και για μια σειρά τηλεοπτικές περσόνες οι οποίες επηρέασαν την πλατφόρμα του Ρεπουμπλικανικού κόμματος. Ταυτοχρόνως εξαπολύθηκε προπαγάνδα εναντίον προοδευτικών πολιτικών προσωπικοτήτων με την κατηγορία ότι ήταν άθεοι (Τζον Κέρι, Χίλαρι Κλίντον) αφήνοντας να γλιστράνε υπονοούμενα για αντεθνική και αντιχριστιανική δράση. Στο μεταξύ οι φονταμενταλιστικές αυτές εκκλησίες, οι οποίες, όπως είπα, ήταν και παραμένουν μαγαζάκια ιδιωτών, αρνούνται να πληρώνουν φόρους και συμμετέχουν, για λόγους συμφέροντος, στην εκστρατεία των ακροδεξιών ελευθεριακών εναντίον της φορολόγησης και τους κεντρικού κράτους.

Όπως είναι γνωστό, η εκλογική επιτυχία του Τζορτζ Γ. Μπους οφειλόταν εν πολλοίς στην υποστήριξη των ευαγγελιστών: το 2000 έλαβε το 68% των ψήφων των λευκών ευαγγελιστών και το 2004 το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 78%. Το 2016, ο Ντόναλντ Τραμπ έλαβε το 81% των ψήφων των λευκών ευαγγελιστών χωρίς να έχει την παραμικρή σχέση με τους ευαγγελιστές. Αλλά εξαιτίας της εκλογικής στήριξης που πρόσφερε η χριστιανική δεξιά σε ορισμένες προεδρίες εισέπραξε αντάλλαγμα: ικανοποιήθηκε το αίτημά της για την εκπαίδευση των παιδιών στο σπίτι —ο αριθμός των οικογενειών που διδάσκουν τα παιδιά τους στο σπίτι, δηλαδή που δεν τα στέλνουν στο «κοσμικό» σχολείο, έχει αυξηθεί τα τελευταία 20 χρόνια και περίπου το 80% αυτών των οικογενειών αυτοπροσδιορίζονται ως ευαγγελιστές—, ενισχύθηκαν τα πανεπιστήμια της χριστιανικής δεξιάς όπως το Bob Jones, το Liberty, το Regent, ενώ δόθηκε ευρεία δημοσιότητα στα τηλεοπτικά κανάλια που πρόβαλλαν τσαρλατάνους με εκμπομπές-χριστιανικά κηρύγματα όπως το "The 700 Club" του Pat Robertson.

Η χριστιανική δεξιά, που αγωνίζεται κατά της αντισύλληψης, κατά της νομιμοποίησης της μαριχουάνας και γενικά της κοινωνικής επιτρεπτικότητας, είναι σήμερα η κύρια υπεύθυνη για τον κοινωνικό διχασμό στις ΗΠΑ. Ο διχασμός αυτός είναι, μεταξύ άλλων, γεωγραφικός: το 2004 η νομιμοποίηση του γάμου μεταξύ ομοφύλων στη Μασαχουσέτη διεύρυνε το χάσμα μεταξύ βορρά και νότου, μητροπολιτικών περιοχών και ενδοχώρας, με τη χριστιανική δεξιά να απευθύνεται με δημαγωγικό τρόπο στους «ξεχασμένους Αμερικανούς» των χωριών. Έτσι, ταυτίστηκε εν πολλοίς με τα αντισυστημικά ακροδεξιά κινήματα τα οποία εξαίρουν το μιλιταριστικό πνεύμα, αναδεικνύουν σε δικαίωμα την οικολογική ανευθυνότητα *(«κανείς δεν θα με αναγκάσει να κάνω ανακύκλωση!»)*. Και οξύνουν τον φονταμενταλιστικό ανταγωνισμό προς την επιστήμη και την ορθολογική σκέψη. Αντίλογος σε όλα τούτα υπάρχει ακόμα κι από την πλευρά κάποιων χριστιανών που αμφισβητούν τη νομιμότητα της χριστιανικής δεξιάς θεωρώντας τον Ιησού «αριστερό» με τα σημερινά δεδομένα: με λίγα λόγια, σχηματικά μιλώντας, υπάρχει διαφωνία στους κόλπους των χριστιανών ως προς την πίστη στην Παλαιά ή στην Καινή Διαθήκη. Σημειωτέον ότι πολλές ομάδες της χριστιανικής δεξιάς αυτοχαρακτηρίζονται «χριστιανοσιωνιστές» ζητώντας να θεσπιστεί η αργία του Σαββάτου, άρα κηρύσσουν τον ιουδαιοχριστιανισμό. Σ' αυτό (και σε μερικά άλλα) διαφέρουν από τις ομάδες της λευκής υπεροχής, οι οποίες, εκτός ότι δεν μπορούν να καυχηθούν ότι έλκουν την καταγωγή τους από τους Ιδρυτές Πατέρες του έθνους, είναι αντισημίτες και αντι-Καθολικοί. Κι ενώ τα στελέχη των ομάδων λευκής υπεροχής σπάνια κινούνται στο mainstream, τα στελέχη της χριστιανικής ακροδεξιάς συμμετέχουν στο Ρεπουμπλικανικό κόμμα και σε νομιμοφανείς πολιτικές διαδικασίες.

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΕΞΙΑ, ΠΟΥ ΑΓΩΝΙΖΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΥΛΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΕΠΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ Η ΚΥΡΙΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΧΑΣΜΟ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Αν και η χριστιανική δεξιά τείνει να ταυτίζεται με τους λευκούς, οι Αφροαμερικανοί παραμένουν η πιο θρησκευόμενη από οποιαδήποτε μεγάλη φυλετική ή εθνοτική ομάδα στις ΗΠΑ. Η διαφορά τους από τους λευκούς χριστιανοδεξιούς είναι ότι προσανατολίζονται περισσότερο προς το Δημοκρατικό κόμμα και είναι σπανιότερα πρόθυμοι να επιβάλουν αγωνιστικά τις συντηρητικές τους απόψεις στο κοινωνικό σώμα. Πάντως, τόσο ο Αφροαμερικανός Ρεπουμπλικανός Ben Carson όσο και ο δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου Clarence Thomas θεωρούνται ακροδεξιοί χριστιανοί — την περασμένη εβδομάδα ο Thomas πραγματοποίησε το όνειρό του να ανατρέψει τον νόμο Roe εναντίον Wade. Έπεται συνέχεια: τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚ, η επιβολή λογοκρισίας στα έργα τέχνης και στη λαϊκή κουλτούρα — προβλέπω φαινόμενο ντόμινο.

Το αμερικανικό κίνημα της χριστιανικής δεξιάς δεν σχετίζεται με την ευρωπαϊκή χριστιανοδημοκρατία: αν και η χριστιανοδημοκρατία είναι «συντηρητική» για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, δεν αναζητεί βιβλικές ερμηνείες, ούτε συνδέει τις κοινωνικές της προτάσεις με τη Βίβλο. Όσο για τους Ρωμαιοκαθολικούς, παρότι είναι συνήθως κοινωνικά συντηρητικοί, τείνουν να είναι πιο αριστεροί στα οικονομικά λόγω των παραδοσιακών διδασκαλιών του Καθολικού κοινωνικού δόγματος (αγάπη για τον πλησίον, φροντίδα των φτωχών κτλ), ενώ οι ευαγγελιστές-Πεντηκοστιανοί πιστεύουν στη θεολογία της Ευημερίας που εξυμνεί τον καπιταλισμό. Αν και στην Πολωνία, το Ρωμαιοκαθολικό εθνικο-συντηρητικό κόμμα «Νόμος και Δικαιοσύνη» και στην Ουγγαρία το κυβερνών εθνικο-συντηρητικό κόμμα Fidesz μπορούν να θεωρηθούν κόμματα της χριστιανικής δεξιάς, η συμπεριφορά τους διαφέρει αρκετά από την υπνωτική καταληψία των αμερικανικών μαζών. A

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ο εμφύλιος στις ΗΠΑ δεν τελείωσε ποτέ

Του **ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Στην αρχή ακούστηκε σαν να έπεφταν τρακατρούκες από κάποια υπερκινητικά παιδάκια που διασκέδαζαν αυτή τη χαρμόσυνη ημέρα της παρέλασης για την 4η Ιουλίου. Κάποιοι σκέφτηκαν πως μπορεί και να ήταν κάποιο άγημα που τιμούσε την έπαρση της σημαίας με τους γνωστούς πυροβολισμούς. Σε δευτερόλεπτα ωστόσο οι παριστάμενοι πανικοβλήθηκαν βλέποντας άνδρες με μωρά, γυναίκες με τα καροτσάκια των παιδιών τους, γέρους, νέους να τρέχουν για να σωθούν. Τότε κατάλαβαν πως οι «τρακατρούκες» ήταν πυροβολισμοί από βαρύ πολεμικό τουφέκι. Οι σφαίρες προέρχονταν από παρακείμενο ψηλό κτίριο. Έξι νεκροί και δεκάδες τραυματίες ο θλιβερός απολογισμός.

Με αυτά τα λόγια οι *New York Times* περιγράφουν το πρωτοφανές περιστατικό στα περίχωρα του Σικάγο. Ήταν η 4η Ιουλίου. Η εθνική εορτή των ΗΠΑ, η «Ημέρα Ανεξαρτησίας». Το σύμβολο της συγκρότησης αυτής της μεγάλης και ισχυρής χώρας από τις στάχτες ενός αντιαποικιοκρατικού πολέμου κατά των Εγγλέζων και από τα συντρίμμια ενός αμείλικτου και αιματηρότατου εμφυλίου.

Πριν από λίγους μήνες στους *New York Times* πάλι διαβάσαμε ένα πολύ ανησυχητικό δημοσίευμα, Πέμπτη 13/1/2022, 7:25, Michelle Goldberg: «Η Barbara F. Walter, πολιτικός επιστήμονας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια στο Σαν Ντιέγκο, έχει πάρει συνεντεύξεις από πολλούς ανθρώπους που έχουν ζήσει εμφύλιους πολέμους. Μου είπε ότι όλοι ισχυρίζονται ότι δεν μπορούσαν να τον προβλέψουν. "Είναι όλοι έκπληκτοι. Ακόμα και όταν, για κάποιον που τον μελετά, είναι πασιφανές χρόνια πριν (το ξέσπασμά του)"».

Αυτό αξίζει να το έχετε στον νου, αν θέλετε να απορρίψετε την ιδέα ότι η Αμερική θα μπορούσε να ξανακυλήσει στον εμφύλιο πόλεμο. Ακόμη και τώρα, παρά τη συνεχή φρίκη για την αποσύνθεση της χώρας, βρίσκω την ιδέα μιας ολοκληρωτικής κατάρρευσης πολύ δύσκολη για να την επεξεργαστεί το μυαλό μου. Αλλά σε μερικούς, όπως η Walter, οι οποίοι μελετούν τον εμφύλιο πόλεμο, μια αμερικανική κατάρρευση φαίνεται, αν όχι προφανής, καθόλου απίθανη, ειδικά από τις 6 Ιανουαρίου του 2021.

Δύο βιβλία που κυκλοφόρησαν αυτόν τον μήνα προειδοποιούν ότι η Αμερική είναι πιο κοντά στον εμφύλιο πόλεμο από όσο κατανοούν οι περισσότεροι. Στο *«How Civil Wars Start: And How to Stop Them»*, γράφει η Walter, «έχω δει πώς ξεκινούν οι εμφύλιοι πόλεμοι και ξέρω τα σημάδια που αγνοούν οι άνθρωποι. Και μπορώ να δω αυτά τα σημάδια να αναδύονται εδώ με εκπληκτικά γρήγορο ρυθμό». Ο Καναδός μυθιστοριογράφος και κριτικός Stephen Marche είναι ακόμη πιο έντονος στο βιβλίο του, το *«The Next Civil War: Dispatches From the American Future»*. «Οι Ηνωμένες Πολιτείες πλησιάζουν στο τέλος τους», γράφει. «Το ερώτημα είναι πώς».

Ήταν Αύγουστος του 2005 όταν ένας καθόλα μέτριος ως προς τις δυνατότητες αντίληψης Πρόεδρος των ΗΠΑ, ο Τζορτζ Μπους Junior, εγκαινίαζε μία καμπάνια η οποία πήγαζε κατευθείαν από τη γονιδιακή μήτρα της αμερικανικής προτεσταντικής Ακροδεξιάς. Διαβάζαμε στο ΒΗΜΑ της 24ης Νοεμβρίου 2008: «Ως την πρώτη εβδομάδα του Αυγούστου όλα έμοιαζαν να κυλούν γνώριμα για τον Λευκό Οίκο: Οι στρατιώτες των ΗΠΑ και των συμμαχικών δυνάμεων περιπολούσαν "by the rivers of Babylon", οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αγωνιούσαν για τα επόμενα αντίποινα στη "σταυροφορία εκδημοκρατισμού" και ο "αναγεννημένος χριστιανός" πρόεδρος είχε παρακολουθήσει με τους συνεργάτες του το εβδομαδιαίο σεμινάριο ανάλυσης της Βίβλου. Ωστόσο τη Δευτέρα, 1η του μηνός, σε μια συνέντευξη στρογγυλής τραπέζης με πέντε εφημερίδες του Τέξας, ο G.W. Bush άνοιξε το νέο μέτωπο: Δήλωσε ότι κατά τη γνώμη του θα έπρεπε να διδάσκεται στα αμερικανικά σχολεία και μια εναλλακτική θεωρία για την εξέλιξη των ειδών, εκείνη που ονομάζεται *"Εξυπνος Σχεδιασμός" (Intelligent Design - ID)*. Από τότε ξεσηκώθηκε σάλος. Η επιστημονική κοινότητα ωρύεται ότι η δήλωση "Μπους εναντίον Δαρβίνου" θα φέρει τη θεολογία στα εργαστήρια και το "πίστευε" στη θέση του "ερεύνα", οι νομικοί μιλούν για αντισυνταγματικότητα, οι πολιτικοί βλέπουν το φάντασμα του μακαρθισμού να ζωντανεύει ξανά και ο απλός αμερικανός πολίτης προσπαθεί να κατανοήσει γιατί του προέκυψε ένας ακόμη "εχθρός". Υπάρχει κάποια λογική εξήγηση;»

Τι εννοούσε πραγματικά ο Τζορτζ Μπους Junior; Μα το ότι η Γη δεν έχει ηλικία 4,5 δισεκατομμυρίων ετών αλλά ολόκληρο το Σύμπαν δημιουργήθηκε μόλις πριν από 6.000 χρόνια! Ο Αμερικανός πρόεδρος ήθελε αυτή η εξωφρενική θεωρία να διδάσκεται στα σχολεία ισότιμα με τη θεωρία του Δαρβίνου για την εξέλιξη των ειδών.

ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ ΘΑ ΜΕΤΡΑΜΕ ΕΝΑ-ΕΝΑ ΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΒΙΑΣ ΜΕ ΑΠΟΧΡΩΣΕΙΣ ΦΥΛΕΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΙΣΟΥΣ

Κάπως έτσι αρχίζει σε επίπεδο θεσμών ο νέος γύρος πολιτικής αντιπαράθεσης στις ΗΠΑ μεταξύ της παραδοσιακής συντηρητικής αγγλοσαξονικής πτέρυγας πλαισιωμένης από τα συντηρητικότερα κομμάτια του κεντροευρωπαϊκού προτεσταντισμού και των δημοκρατικών τάσεων της αμερικανικής κοινωνίας. Έκτοτε συνέβησαν πολλά ιδιαίτερα στον τομέα της Δημόσιας Εκπαίδευσης. Η σύγκρουση μεταξύ των δύο ιδεολογικών στρατοπέδων τα οποία πολέμησαν μέχρις εσχάτων για την πολιτική κυριαρχία στη σύγχρονή αμερικανική πολιτική ιστορία, ήταν πλέον καθημερινή. Η ιδεοληψία του Αμερικανικού Νότου συνεπικουρούμενη από μία οικονομική ελίτ, η οποία επιζητούσε την ιστορική «ρεβάνς», άρχισε να κινείται επιθετικά. Η άλωση του κόμματος των Ρεπουμπλικάνων από τον Ντόναλντ Τραμπ ήταν μία φυσιολογική κατάληξη της δυναμικής που καλλιέργησαν βήμα-βήμα οι Μπους και η οικονομική και νομική ελίτ που τους προέβαλε.

Η «κατρακύλα» που διαπιστώθηκε κατά τη θητεία Τραμπ σε θεσμικό επίπεδο ήταν πρωτοφανής. Την 6η Ιανουαρίου 2021 οπλισμένοι οπαδοί του ηττημένου προέδρου Τραμπ εισβάλλουν στο Κοινοβούλιο. Πρόκειται για απόπειρα πραξικοπήματος με την άδεια και την παρότρυνση του μέχρι τότε ενοίκου του Λευκού Οίκου. «Δεν δίνω δεκάρα για το εάν είναι οπλισμένοι ή όχι» έλεγε στους άφωνους συνεργάτες του ο Ντόναλντ Τραμπ εκείνη τη μαύρη ημέρα για την αμερικανική δημοκρατία.

Οι μήνες πέρασαν. Το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ, ο θεματοφύλακας του αμερικανικού συντάγματος και εγγυητής της ευρύθμου εφαρμογής του «ζώντος καταστατικού χάρτη», όπως συνηθίζεται να αποκαλείται αυτός ο θεσμός, λαμβάνει δύο σημαντικές για τα πολιτικά πράγματα της Αμερικής αποφάσεις. Η πρώτη, στις 23 Ιουνίου 2022, αφορά το δικαίωμα των πολιτών της Νέας Υόρκης να κυκλοφορούν οπλισμένοι σε δημόσιους χώρους. Καταργήθηκε δηλαδή ο νόμος του 1913 με τον οποίο απαγορεύτηκε η οπλοφορία στους δρόμους της μεγαλούπολης.

Την επόμενη ημέρα στις 24 Ιουνίου το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε να ακυρώσει τον νόμο του 1973 για τις αμβλώσεις.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, με δύο συμβολικά φορτισμένες αποφάσεις του, παρενέβη στον πολιτικό στίβο των ΗΠΑ ενισχύοντας θεσμικά και πολιτικά την ακροδεξιά - υπερσυντηρητική πτέρυγα. Εγκαινίασε με αυτόν τον τρόπο, άκομψα και απροσχημάτιστα, έναν νέο γύρο εμφυλιακής αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο πολιτικών συνιστωσών της σύγχρονης Αμερικής. Την υπερσυντηρητική πλειοψηφία του Ανώτατου Δικαστηρίου έκτισε με μαεστρία η Administration Donald Trump. Στην πραγματικότητα ωστόσο αυτή η τεχνητή πλειοψηφία των ανώτατων δικαστών απηχεί τις απόψεις και νομιμοποιεί τις συμπεριφορές του περίπου 50% των Αμερικανών πολιτών οι οποίοι στηρίζουν τις ιδέες, τις μεθόδους και το δόγμα της νεο-αμερικανικής Άκρας Δεξιάς, την οποία εκφράζει ομολογημένα πλέον ο Τραμπισμός.

Ο νεαρός δολοφόνος σήκωσε το τουφέκι του, όπλισε, σημάδεψε από ψηλά και έριξε στο συγκεντρωμένο πλήθος. Δεν γνώριζε κανένα από τα υποψήφια θύματά του. Δεν το ήξερε κανένας. Η απόλυτη και αναγκαία χημεία για έναν εκτελεστή, ο οποίος κινείται μεταξύ των σκοτεινών δρόμων της ψυχοπάθειας και των ακόμη σκοτεινότερων της ακραίας συνωμοσιολογίας και του αβυσσαλέου μίσους. Κάπως έτσι στήνονται οι προβοκάτσιες. Με αυτόν τον τρόπο αρχίζουν οι βίαιες συγκρούσεις. Σκηνικά σαν αυτά του Σικάγο αναφέρονται σε όλες τις αναφορές που περιγράφουν το παζλ της έκρηξης μιας εμφύλιας διαμάχης. Το επόμενο καθοριστικό ραντεβού από την εξέλιξη του οποίου θα εξαρτηθούν τα μεγέθη πόλωσης στην αμερικανική κοινωνία θα είναι οι ενδιάμεσες εκλογές για την ανανέωση του Κογκρέσου, τον Νοέμβριο του 2022. Αναμένεται δραματική μείωση της πολιτικής επιρροής των Δημοκρατικών σε εθνική κλίμακα. Μέχρι τότε θα μετράμε ένα-ένα τα επεισόδια βίας με αποχρώσεις φυλετικού και πολιτικού μίσους σε μία χώρα όπου οι Βόρειοι και οι Νότιοι ψάχνουν να εντοπίσουν το νέο θέατρο μετωπικής σύγκρουσης. **Α**

ATHENS VOICE
PODCAST

Κάθε εβδομάδα αυτές είναι ιστορίες που θέλουμε να ακούμε

1

με τη ΜΑΡΙΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

2

με την ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΥ

3

με τη ΝΕΦΕΛΗ ΜΕΓΚ

4

με τις ΙΣΜΗΝΗ ΔΡΟΣΟΦΟΡΙΔΗ και ΝΑΤΑΣΑ ΛΙΑΠΑΚΗ της WinWin

5

με τη ΜΙΜΗ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

Ακολουθήστε τα podcast μας στο
Spotify, Apple, Google play music

FreeVOICES

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του **ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ**

12% ήταν ο πληθωρισμός στην Ελλάδα τον Ιούνιο. Η αξιωματική αντιπολίτευση τον χαρακτηρίζει «ακρίβεια Μητσοτάκη».

22% πληθωρισμό κατέγραψε η Εσθονία.

20,5% ήταν ο πληθωρισμός στη Λιθουανία πάντα κατά το ίδιο διάστημα.

78,6% ήταν ο πληθωρισμός στη γειτονική Τουρκία. Τουλάχιστον τόσος ανακοινώθηκε, διότι οι τιμές δείχνουν μια διαφορετική εικόνα με μεγαλύτερη αύξηση.

700% έχει αυξηθεί μεσοσταθμικά η τιμή του Φυσικού Αερίου, σε σχέση με έναν χρόνο πριν και είναι αυτή που δημιουργεί το υπόβαθρο ενός νέου «ψυχρού πολέμου».

200 Ευρωπαίοι πυροσβέστες ρίχνονται φέτος στη μάχη των δασικών πυρκαγιών στη χώρα μας. Σύμφωνα με το έθιμο, τα τρολς θα αποθεώσουν τους ξένους πυροσβέστες, κατηγορώντας παράλληλα τους δικούς μας ότι είναι ανίκανοι, ανεκπαίδευτοι και φυγόπονοι.

6 χώρες και συγκεκριμένα η Βουλγαρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Νορβηγία, η Ρουμανία και η Φινλανδία συνέδραμαν με πυροσβέστες και εξοπλισμό την Ελλάδα και θα έχουν ως έδρα τους την Αθήνα, τη Λάρισα και την Τρίπολη για τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο.

25.000 θεατές παρακολούθησαν τη συναυλία του LEX στο γήπεδο του Πανιώνιου στη Νέα Σμύρνη.

90 λεπτά διήρκεσε η συναυλία του ράπερ, την οποία πολλοί επιχείρησαν να εκμεταλλευτούν πολιτικά λόγω της συμμετοχής.

39 παραβάσεις ειδικών διατάξεων που αφορούν το νόμιμο της κυκλοφορίας και οδήγησης ταξί και της μη τήρησης της τροχαίας νομοθεσίας βεβαίωσε η τροχαία Αθηνών και μάλιστα σε πιάτσες τρένων και λεωφορείων αλλά και σε κεντρικές πλατείες της Αθήνας. Οι σύντροφοι συνδικαλιστές έχουν χάσει τη μαχητικότητά τους και έτσι δεν είχαμε ανακοίνωση που να καταγγέλλει «κάποια συμφέροντα», τα οποία γνωρίζουμε όλοι πολύ καλά πως έχουν στόχο να «χτυπήσουν» τον «τίμιο κλάδο των ταξί».

46 χρόνια είναι παντρεμένη με τον (σιγά τον θρύλο) Alice Cooper η χορεύτρια Sheryl Goddard. Στην «Εφημερίδα των Συντακτών» την πέρασαν για σύντροφο του Θάνου Πλεύρη και την χαρακτήρισαν «πλεύραινα» με μία ελαφρώς σεξιστική διάθεση, όπως τους επεσήμανε και ο ίδιος ο υπουργός εξηγώντας ότι η κυρία στη φωτογραφία που δημοσίευσαν δεν είναι η σύζυγός του.

45 χρονών είναι ο Έλληνας υπουργός Υγείας, γεγονός που κάνει πολύ εντυπωσιακή την γκάφα της εφημερίδας.

41 ετών είναι η ηλικία του μεγαλύτερου παιδιού του ζεύγους Cooper.

7 παραβάσεις αφορούσαν την έλλειψη ειδικής άδειας οδήγησης ταξί, 4 την επιλογή επιβατών, 4 τη μη ανάρτηση ειδικής άδειας οδήγησης ταξί, 3 την άρνηση μίσθωσης, 3 τη μη λειτουργία ταξιμέτρου, ενώ το ταξί ήταν μισθωμένο, ένας οδηγός δεν είχε καν δίπλωμα, ενός άλλου είχε λήξει το δίπλωμα, ένας πέρασε με κόκκινο και ένας μιλούσε στο κινητό οδηγώντας, μεταξύ άλλων. Ένα μεγάλο μπράβο και στην τροχαία, η οποία ανακάλυψε ότι μπορούν να γίνονται και έλεγχοι.

40 άτομα συνελήφθησαν μετά από επιχείρηση της αστυνομίας σε Ναύπλιο, Άργος και Μυκήνες την περασμένη Τρίτη, καθώς διαπιστώθηκε ότι έκλεβαν ρεύμα.

525 μέτρα καλωδίων βρέθηκαν επίσης στην κατοχή ορισμένων εκ των συλληφθέντων.

150 δίκες μηνιαίως πραγματοποιούνται στην Πάτρα για θέματα ρευματοκλοπής.

5 μήνες φυλάκιση προβλέπει ο νόμος για περιπτώσεις παραβίασης του μετρητή, ενώ οι ποινές φθάνουν τα τρία χρόνια για περιπτώσεις επιχειρηματιών που κλέβουν ρεύμα.

4,05% της συνολικής ενέργειας που καταναλώνεται στη χώρα είναι προϊόν ρευματοκλοπής, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της ΡΑΕ για τα έτη 2019-2021.

27% της ενέργειας που παράγεται στην ΕΕ καταναλώνεται από τα νοικοκυριά, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat.

63% του προαναφερθέντος ποσοστού καταναλώνεται για τη θέρμανση των σπιτιών, ενώ μόλις το 0,4% για την ψύξη.

12% της ενέργειας καταναλώθηκε για ψύξη κατοικιών στην Ελλάδα, ενώ μόλις 8% καταναλώθηκε για θέρμανση.

722 εκατ. ευρώ είναι το κόστος των μέτρων στήριξης των λογαριασμών ηλεκτρικού για τον μήνα Ιούλιο, αυξημένο κατά 300 εκατ. ευρώ συγκριτικά με τον προηγούμενο μήνα. Η επιδότηση θα δίδεται χωρίς εισοδηματικά κριτήρια.

200 ευρώ ανά μεγαβατώρα είναι η επιδότηση για τα νοικοκυριά ανεξαρτήτως κατανάλωσης και 240 ευρώ για τους δικαιούχους κοινωνικού τιμολογίου.

100% της κατανάλωσης είναι το ανώτατο ποσό που καλύπτει η επιδότηση.

192 ευρώ ανά μεγαβατώρα είναι η επιδότηση για τους εμπορικούς καταναλωτές.

213 ευρώ ανά μεγαβατώρα είναι η επιδότηση για τα αγροτικά τιμολόγια.

75 ετών άφησε τον μάταιο τούτο κόσμο ο Ηλίας Νικολακόπουλος, ο γκουρού των εκλογών, ο οποίος συνόδευσε για περισσότερα από 40 χρόνια τα εκλογικά βράδια μιας ολόκληρης χώρας. Υπήρξε ένας εξαιρετικά αξιοπρεπής άνθρωπος, ο οποίος άφησε την τελευταία του πνοή στην αγαπημένη του θάλασσα, κολυμπώντας.

85 ετών είναι σήμερα ο Πρόδρομος Εμφιετζόγλου αλλά συνεχίζει τις διαβουλεύσεις για την ενίσχυση της «Πατριωτικής Ενώσεως», του κόμματος το οποίο δημιούργησε προ μερικών μηνών. Πρόσφατα δήλωσε ότι «εκτιμά ιδιαιτέρως τον Δημήτρη Γιαννακόπουλο, διότι πέραν όσων έχει προσφέρει στον ελληνικό αθλητισμό είναι ένας αγνός πατριώτης που ενδιαφέρεται για τα εθνικά μας θέματα» και τον κάλεσε να ενώσουν δυνάμεις για το καλό της πατρίδας.

67,5% των ερωτηθέντων σε έρευνα της GPO απάντησε ότι δεν πιστεύει ότι μια κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Αλ. Τσίπρα θα μπορούσε να διαχειριστεί καλύτερα τα ζητήματα της κρίσης.

47,9% των ερωτηθέντων στην ίδια έρευνα αποτιμά «θετικά» και «μάλλον θετικά» τα τρία χρόνια διακυβέρνησης Μητσοτάκη. Συγκεκριμένες πρεσβείες έχουν προφανώς διαφορετική άποψη για την πραγματική δημοσκοπική εικόνα.

10.000 άνεργοι άνω των 45 ετών θα επιδοτηθούν με μηνιαία επιχορήγηση από 653 έως 746 ευρώ, όπως δήλωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Γιάννης Οικονόμου.

12,7% ήταν η ανεργία στην Ελλάδα τον περασμένο Απρίλιο. Οι εταιρείες ανεύρεσης προσωπικού πάντως δεν βρίσκουν υποψήφιους εργαζόμενους ούτε ως δείγμα και σίγουρα τα επιδόματα δεν βοηθούν στη βελτίωση της κατάστασης.

36,8% των νέων στην Ελλάδα δηλώνουν άνεργοι.

6,1% ήταν η ανεργία στην ΕΕ τον Μάιο.

61,7% της κατασκευαστικής εταιρείας Intrakat απέκτησαν, σύμφωνα με δημοσιεύματα, οι εφοπλιστές Μπάκος και Καϋμενάκης.

30% της εταιρείας φέρονται να απέκτησαν οι Κώστας Αγγέλου (Benelux Overseas) και Ηλίας Γκότσης (Eurotankers).

VERBA VOLANT

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΓΟΝΙΔΗΣ

«Απαγορεύουν το πλαστικό καλαμάκι, ενώ ένα προφυλακτικό είναι 10 καλαμάκια». Φίλε συνονόματε, πρόσεχε τι λες. Υφέρπει ο κίνδυνος να φτιάξουν χάρτινα προφυλακτικά και να βιαζόμαστε να ολοκληρώσουμε για να μη διαλυθούν κατά τη χρήση.

ΑΛΕΞΗΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ

«Εχω πάει με βερμούδα και στο Ευρωκοινοβούλιο».
Η δήλωση του ευρωβουλευτή θα μπορούσε να θεωρηθεί και ένας συνοπτικός απολογισμός του έργου του αλλά αναμένουμε και νέες αποκαλύψεις που θα συμπληρώσουν το παζλ. Έγκυρες φήμες από ανυπόγραφα μπλοκ κάνουν λόγο για σοκαριστικές δηλώσεις όπως: «έχω πάει για free camping φορώντας φράκο» ή «οδήγησα τη μηχανή μου φορώντας στολή ψαροντουφεκά».

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΙΛΙΑΡΔΟΣ

«Επίσημο αίτημα υποβάλλει η Αθήνα στις ΗΠΑ για την αγορά 20+20 μαχητικών F-35. Αυτά τα πανάκριβα αεροπλάνα δεν είναι κατάλληλα για πτήσεις στο Αιγαίο – οπότε φαίνεται πως προορίζονται για τη Ρωσία. Σημαίνει πως εξοπλίζουμε τις ΗΠΑ με δικά μας έξοδα και με χρήματα που δεν έχουμε»!
Ο βουλευτής της Ελληνικής Λύσης ξεμπροστιάζει την αμερικανόδουλη κυβέρνηση και κυρίως τα χρέπια που αγοράζει. Φίλος με συνεργείο μάλιστα μου εξηγούσε ότι τα συγκεκριμένα «αεροπλάνα» χτυπάνε «πειράκια» στην ανηφόρα Κιουτάχεια-Εσκί Σεχίρ-Αφιόν Καραχισάρ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΕΦΕΛΟΥΔΗΣ

«Οι δημοσκοπήσεις των πρεσβειών έχουν τη ΝΔ κάτω από το 20%».
Η ατμόσφαιρα μυρίζει κάλπη και εννοείται ότι οι αγαπημένες μας πρεσβείες επέστρεψαν. Ο πρώην Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΝΕΛ φροντίζει να μας ενημερώνει για την πραγματική εικόνα. Άλλη πρεσβεία πάντως δίνει τη ΝΔ στο όριο του 3%, ενώ έγκυρο προξενείο αναφέρει ότι στη δική του μέτρηση η ΝΔ κονταροχτυπιέται με το νέο κόμμα του Παναγιώτη Λαφαζάνη για τη 12η θέση.

Μειώνουμε

την κατανάλωση του πλαστικού, αυξάνουμε τη ζωή του πλανήτη

ΕΟΑΝ

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης είναι φορέας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, εποπτεύει, προωθεί και εκπαιδεύει φορείς και πολίτες στο βασικό τρίπτυχο: μείωση της κατανάλωσης - επαναχρησιμοποίηση των υλικών - ανακύκλωση.
Η μείωση της κατανάλωσης και ιδίως η κατάργηση των πλαστικών μιας χρήσης, είναι το πρώτο σημαντικό βήμα στην κατεύθυνση του περιορισμού των απορριμμάτων.

ΜΕΙΩΝΟΥΜΕ - ΞΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ - ΑΝΑΚΥΚΛΩΝΟΥΜΕ

Οι έξυπνες κινήσεις που ξαναδίνουν ζωή στα υλικά και σώζουν τον πλανήτη.

eoan.gr

Η υπερπληροφόρηση οδηγεί στην αποχή από την ενημέρωση

Της **ΣΟΦΙΑΣ ΚΑΛΑΜΑΝΤΗ**

Ιδιαίτερα αποκαλυπτική αλλά συνάμα απαισιόδοξη ήταν η φετινή έκθεση του Ινστιτούτου Reuters για τις ψηφιακές ειδήσεις και την πρόσληψή τους από το κοινό για το 2022. Η έρευνα έγινε σε συνεργασία με τη βρετανική εταιρεία συλλογής δεδομένων YouGov σε δείγμα 93 χιλιάδων καταναλωτών ψηφιακής ενημέρωσης από 46 αγορές, οι οποίες καλύπτουν σχεδόν τον μισό πληθυσμό παγκοσμίως. Στόχος ήταν να αναδειχθούν οι κυριότερες τάσεις στην ψηφιακή ενημέρωση και οι μεταβολές στο «διαιτολόγιο» κατανάλωσης πληροφοριών από τους χρήστες.

Τα ευρήματα έριξαν μεταξύ άλλων φως σε δεδομένα που είναι λίγο έως πολύ γνωστά: κατά πρώτον ότι τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης είναι πλέον πολύ πίσω στις προτιμήσεις της συντριπτικής πλειοψηφίας του κοινού και έχουν παραγκωνιστεί από το περιεχόμενο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των blogs. Κατά δεύτερον, η έρευνα επίσης επιβεβαίωσε την αντίληψη ότι η εμπιστοσύνη του κοινού στις ειδήσεις μειώνεται σταθερά χρόνο με τον χρόνο. Σχεδόν όλες οι επίσημες ειδησεογραφικές πηγές αντιμετωπίζονται με δυσπιστία, ως υποχείρια εξυπηρέτησης πολιτικών και επιχειρηματικών συμφερόντων με στόχο την χειραγώγηση της κοινής γνώμης.

Όμως, φέτος τα ευρήματα της έκθεσης ανέδειξαν και μία άλλη πτυχή της σχέσης των χρηστών με την ενημέρωση. Μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων από όλες τις χώρες συνέκλινε με τις απαντήσεις του στην ανάδειξη ενός νέου μοτίβου συμπεριφοράς. Σύμφωνα με αυτό, πλέον οι άνθρωποι δεν προχωρούν στην συνειδητή απόρριψη των ειδήσεων και των πληροφοριών λόγω του μέσου που τις αναπαράγει, αλλά εφαρμόζουν καθολικά μία «επιλεκτική αποφυγή» πληροφοριών, ανεξαρτήτως μέσου ή πλατφόρμας. Διαφαίνεται δηλαδή μία γενικευμένη τάση αποσύνδεσης και αποστασιοποίησης των ατόμων από την επικαιρότητα, και η ενσυνείδητη επιλογή τους να ζουν πλήρως αποκομμένα από τις εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα γύρω τους.

Οι αιτίες για τη στάση αυτή είναι εξίσου ανησυχητικές. Ως βασική αιτία για την αποφυγή των ειδήσεων οι συμμετέχοντες έθεσαν την κουραστική επανάληψη των εξελίξεων γύρω από τον κορωνοϊό, τονίζοντας ότι η συνεχής ροή πληροφορίας για το ζήτημα τους προκάλεσε αισθήματα εκνευρισμού και εξάντλησης. Παράλληλα, πολλές απαντήσεις προερχόμενες από τους ηλικιακά νεότερους συνέδεσαν άμεσα την πρόσληψη των ειδήσεων με την επίδραση που αυτή έχει στην ψυχική τους διάθεση, ξεκαθαρίζοντας ότι ένας κύριος λόγος αποχής από τις εξελίξεις είναι οι αρνητικές ψυχολογικές επιπτώσεις, τα αισθήματα αδιεξόδου και εγκλωβισμού που προκαλούνται. Ενδιαφέρον έχει τέλος και ένα μικρότερο ποσοστό απαντήσεων, που έδειξε ευθέως ότι ο λόγος για τον οποίο μία μερίδα ανθρώπων δεν παρακολουθεί την τρέχουσα ειδησεογραφία δεν είναι άλλος παρά διότι αδυνατεί: τα άτομα αυτής της κατηγορίας τόνισαν ότι δεν μπορούν να παρακολουθήσουν όσα συμβαίνουν, καθώς τους φαίνονται υπερβολικά πολύπλοκα και δυσνόητα.

ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ ΠΟΥ Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑΧΥΤΕΡΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΑΠΟ ΠΟΤΕ, ΤΙ ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΘΑ ΕΧΕΙ ΤΟ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΤΑΙ;

Σε μία εποχή που η πληροφορία είναι ταχύτερα διαθέσιμη από ποτέ, τι επίπτωση θα έχει το να σταματήσει οριστικά ένα μεγάλο μέρος των ανθρώπων να ενημερώνεται; Η τάση αυτή εκδηλώνεται ως ένα ιδιόμορφο μέσο αυτοπροστασίας μέσα στην εποχή των πολλαπλών κρίσεων, και αποτελεί στην πραγματικότητα έναν αμυντικό στρουθοκαμηλισμό από τις ειδήσεις που είναι είτε πολύ δυσάρεστες είτε πολύ «δύσκολες». Νιώθοντας ανεπαρκείς αλλά και πελαγωμένοι από όσα συμβαίνουν γύρω τους, οι άνθρωποι προσπαθούν να εστιάσουν στα μικρά πράγματα της καθημερινότητας, για τα οποία αισθάνονται άμεσα υπεύθυνοι και άρα ισχυροί. Ο κορωνοϊός, οι κλιματικές πολιτικές, ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι γεγονότα τα οποία σε πολλούς φαντάζουν μακρινά και απροσπέλαστα, στο μυαλό τους οι άμεσα ενδιαφερόμενοι βρίσκονται σε μία συστοιχία γραφείων κάπου μακριά, συζητώντας για αποφάσεις που έχουν ήδη ληφθεί και εξελίξεις που είναι ήδη προδιαγεγραμμένες.

Μία τέτοια νοοτροπία η οποία ίσως μελλοντικά παγιωθεί ιδιαίτερα εάν το περιβάλλον ταραχών και ανατροπών συνεχίσει να υφίσταται, ενέχει τον κίνδυνο να αλλοιώσει μακροπρόθεσμα το ποιοτικό αποτύπωμα των εκλογικών σωμάτων σε όλον τον κόσμο. Είναι βέβαιον πως το φαινόμενο είναι εν μέρει και απότοκο της διαχρονικής ανεπάρκειας των συστημάτων Παιδείας να εφοδιάσουν επαρκώς το μαθητικό τους κοινό. Σε διαφορετική περίπτωση, πολλοί περισσότεροι θα ήταν σε θέση να διαχειρίζονται πληρέστερα με τρόπο κριτικό και αναλυτικό την πληροφορία της οποίας γίνονται δέκτες, χωρίς να παραλύουν νιώθοντας αβοήθητοι και πλαισιώνοντας τους εαυτούς τους ως άβουλα θύματα μίας ανώτερης πλεκτάνης. Όπως και να έχει όμως, εάν αυτό το επίπλαστα παρηγορητικό μούδιασμα άρνησης και φυγής από την πραγματικότητα συνεχίσει ανενόχλητο, τότε η κρίση των εκλογέων των κοινοβουλευτικών συστημάτων όλο και θα φθίνει, ευνοώντας τον λαϊκισμό, τη δημαγωγία και τις φτιαχτές εύκολες λύσεις.

Τα πρόσφατα γεγονότα με την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου των ΗΠΑ περί των αμβλώσεων έδειξαν να λειτουργούν ως ηλεκτροσόκ, ξεκινώντας μαζικά συζητήσεις με επίκεντρο το μέλλον των δικαιωμάτων των γυναικών. Φανερώθηκαν έτσι ορισμένα αντανακλαστικά τα οποία δεν έχουν απαλειφθεί, βρίσκονται όμως σε λανθάνουσα κατάσταση και ενεργοποιούνται μόνο με έναν αρκετά ισχυρό κλονισμό. Για να επιτευχθεί η επαναφορά ανάλογης στάσης του κοινού σε όλα τα δημόσια ζητήματα, χρειάζεται οι μιντιακοί φορείς να επαναπροσδιορίσουν τον ρόλο τους στην ενημέρωση βρίσκοντας εναλλακτικές προσεγγίσεις, οι οποίες θα κάνουν όσο το δυνατόν περισσότερους να νιώσουν ότι μετέχουν στις εξελίξεις και, κυρίως, ότι αυτές τους αφορούν και τους επηρεάζουν άμεσα.

Διαφορετικά, εάν δεν επέλθει καμία αλλαγή στην ενημέρωση, το τοπίο των ψηφιακών μέσων ίσως καταλήξει να επαληθεύσει αυτό που ο συγγραφέας Arthur C. Clarke είχε περιγράψει το 1968 στο μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας "2001: A Space Odyssey": *«Όσο πιο υπέροχα ήταν τα μέσα επικοινωνίας, τόσο πιο τετριμμένο, βαρετό ή καταθλιπτικό φαινόταν το περιεχόμενό τους».* A

© MUSTAFA HACALAKI, GETTYIMAGES

THE ELLINIKON

The Mall

Golden Hall

MEDITERRANEAN COSMOS

FLISVOS marina

Ολυμπιακό Μουσείο Αθήνας

XPLORE

LAMDA DEVELOPMENT

Μαζί μεγαλώνουμε

Στη Lamda Development εδώ και 15 χρόνια χτίζουμε συνήθειες, δημιουργούμε σχέσεις και μοιραζόμαστε εμπειρίες πρωτόγνωρες για τα ελληνικά δεδομένα.

Όραμά μας να συνεχίζουμε να μεγαλώνουμε μαζί σας σχεδιάζοντας έργα που αναβαθμίζουν τη ζωή μας για ένα μέλλον καλύτερο και βιώσιμο, στο οποίο πρόσβαση θα έχουν όλοι.

www.lamdadev.com

Ελένη ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Η ΔΙΣΕΓΓΟΝΗ ΤΟΥ **ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ** ΜΑΣ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΙΣ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΗΣ

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ** - Φωτό: **ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ**

ΔΕΝ ΞΕΡΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΥ ΝΑ ΤΟ ΠΙΑΣΕΙΣ. Οι ιστορίες είναι (τουλάχιστον) τρεις – στην πραγματικότητα όμως πολύ περισσότερες, κομμάτια της ευρύτερης οικογενειακής ιστορίας της **Ελένης Σικελιανός**. Και τι ιστορίες! Για ποιον να πρωτοπούμε;

Για την **Εύα Πάλμερ,** την πρόγιαγιά της, που ήταν πραγματικά μια απίστευτη γυναίκα; Πολύ πλούσια Αμερικανίδα, γεννήθηκε το 1884 και έζησε μέχρι το 1952: ηθοποιός, σκηνοθέτρια, συνθέτρια, υφάντρια, διανοούμενη και λεσβία, λάτρεψε την Αρχαία Ελλάδα, αγάπησε πολύ τη χώρα μας και συνέδεσε τη μοίρα της με αυτή του μεγάλου Έλληνα ποιητή.

Για τον **Άγγελο Σικελιανό,** τον διάσημο προπάππου της; Λευκαδίτης αστός, διανοούμενος, κοσμοπολίτης, πολυταξιδεμένος, αφοσιωμένος με όλη του την ψυχή στην ποίηση και ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές, έζησε μια ζωή περιπετειώδη και πολυτάραχη, παρών σε όλα τα μεγάλα γεγονότα της νεότερης ιστορίας μας.

Ή μήπως για την τρομερή ελληνο-αμερικανίδα, μητέρα της μητέρας της από το άλλο σόι; Κατηφορίζοντας τον ένα κορμό του γενεαλογικού της δέντρου, από τους Σικελιανούς, βρισκόμαστε να ανηφορίζουμε αυτό της γενιάς του Γιάννη Παπαμάρκου ή John Diamond, του προπάππου της ο οποίος διέσχισε τον Ατλαντικό το 1922 σε ένα μακρύ ταξίδι που τον έφερε στις μεσοδυτικές πολιτείες της αμερικανικής ηπείρου, και να βουτάμε στην τρομερή ιστορία της κόρης του **Ελένης Παπαμάρκου**. Είναι η γιαγιά της, η Χρυσή Ελληνίδα, χορεύτρια μπουρλέσκ με το ψευδώνυμο Μελένα, το Κορίτσι Λεοπάρδαλη, μητέρα τριών παιδιών και γυναίκα πέντε συζύγων, που έζησε τη ζωή της άλλοτε περιοδεύοντας στα κλαμπ της Αμερικής του '50 και άλλοτε περιπλανώμενη σε τροχόσπιτα στις ερήμους της Καλιφόρνιας.

Η Ελένη Σικελιανός ήρθε στην Ελλάδα από την Αμερική με αφορμή το βιβλίο της για τη γιαγιά της, *«Εσύ η ζωώδης μηχανή - Η χρυσή Ελληνίδα»,* που μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά. Μόλις κυκλοφόρησαν όμως και άλλα δύο βιβλία που επίσης την αφορούν, όλα από τις εκδόσεις Πατάκη, με αφορμή την επέτειο των 70 χρόνων –πέρσι– από τον θάνατο του Άγγελου Σικελιανού (1884-1951). Η βιογραφία της Αρτέμιδος Λεοντή *«Εύα Πάλμερ-Σικελιανού - Υφαίνοντας τον μύθο μιας ζωής»,* που δεν θες να την αφήσεις από τα χέρια σου. Και η ανθολογία ποιημάτων *«Άγγελος Σικελιανός - Τον άναρχο Έρωτα να νιώσω ακέριο»,* σε επιμέλεια Χάρη Βλαβιανού και Ευριπίδη Γαραντούδη, όπου έχει γράψει η ίδια το Επίμετρο, ένα προσωπικό σημείωμα για τον διάσημο προπάππου της.

Πηγαίνω να συναντήσω την Ελένη Σικελιανός σε ένα καφέ με φόντο την Ακρόπολη, και σκέφτομαι την ιστορία της γιαγιάς της, της πρόγιαγιάς της, αλλά και του πατέρα της, ενός από τα τρία παιδιά του **Γλαύκου** (μοναχογιού της Εύας και του Άγγελου, που ακολούθησε τη μητέρα του στην Αμερική, παππού της Ελένης). Για τον πατέρα της έχει επίσης γράψει ένα βιβλίο, **«Το βιβλίο του Τζον»** *(The Book of John),* μια τρυφερή νεκρολογία, αποτελούμενη από επιστολές, αναμνήσεις, ποιήματα, ημερολογιακές εγγραφές (Πατάκης, 2020), μια τεχνική που θα ακολουθούσε αργότερα και στο βιβλίο για τη γιαγιά της, αυτό που μόλις κυκλοφόρησε. Ο πατέρας της, πολύ ιδιαίτερος και αυτός, πέθανε το 2001 σε ένα δωμάτιο ξενοδοχείου από υπερβολική δόση ναρκωτικών έχοντας ζήσει επί τρία χρόνια ως άστεγος στους δρόμους της Αλμπουκέρκης του Νέου Μεξικού. Ήταν απόγονος Ελλήνων ευγενών, των Σικελιανών δηλαδή, αλλά στο μεγαλύτερο μέρος της ζωής του ναρκομανής, ταλαντούχος μουσικός, αυτοδίδακτος ξυλοκόπος και λάτρης της φύσης, με μια θαυμαστή, ανάμεσα στα άλλα, ικανότητα να συνδέεται με τα ζώα.

Η βραβευμένη, πολυμεταφρασμένη Αμερικανίδα ποιήτρια και λογοτέχνισσα, κάθεται απέναντί μου γοητευτική και λαμπερή, σαν ολοζώντανη απόληξη όλων αυτών των ιστοριών. Της λέω πόσο ξεχωριστό είναι ότι στο γενεαλογικό της δέντρο βρίσκεις ζωές που η κάθε μία τους θα μπορούσε να γίνει ταινία – και που εκείνη τις κάνει λογοτεχνία. «Πρώτα το βιβλίο για τον Τζον (το 2004), μετά για την Ελέιν (το 2014), από τότε που έγινα συγγραφέας προσπάθησα να βγάλω νόημα από αυτές τις ιστορίες, είναι τόσο διαφορετικές και τόσο έντονες, προσπάθησα να βάλω μαζί κατά κάποιον τρόπο όλα αυτά τα μέρη από όπου έρχομαι. Η μητέρα μου είναι πολύ παρούσα στο βιβλίο για τη γιαγιά μου, στην πραγματικότητα ήταν ένας τρόπος να μιλήσω για αυτήν αλλά όχι ευθέως – θα ήθελα να γράψω κι ένα που θα είναι πιο πολύ εκείνη. Προς το παρόν δουλεύω το βιβλίο για την Εύα και τον Άγγελο, αν και δεν ξέρω πότε θα τα καταφέρω να το τελειώσω!»

Το κάθε βιβλίο για κάποιο πρόσωπο της οικογένειάς της τής παίρνει χρόνια έρευνας: συλλογής αναμνήσεων και χαρτογράφησης τραυμάτων, οικογενειακών αφηγήσεων, μελέτης ντοκουμέντων, επισκέψεων στους τόπους όπου έζησαν, στις επαύλεις ή τα τροχόσπιτά τους, στους δρόμους που οδήγησαν και περπάτησαν. Καθώς μου μιλάει νιώθω μια οικειότητα που προφανώς εκπέμπει η ίδια, αλλά και επειδή ξέρω τόσα για την ιστορία της. Που με την ίδια ως κέντρο, τη βλέπουμε πρώτα από ψηλά προσπαθώντας να καταλάβουμε τη μεγάλη εικόνα: ποιος παντρεύτηκε ποιον και ποιους γέννησαν. Μετά κάνουμε ζουμ στις επιμέρους ζωές: της Εύας, του Άγγελου, του Τζον και της Ελέιν. **«My family»** λέει συχνά στη συζήτησή μας, και εννοεί κάποιον από όλους, ανάλογα με το για ποιον συζητάμε.

ΠΡΩΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Γιαγιά Ελένη/Ελέιν, η γυναίκα λεοπάρδαλη

Στη Σικελιανός αρέσει να μιλάει ελληνικά, κάπως αδέξια αλλά με ενθουσιασμό. Πιάνει το βιβλίο που έχουμε στο τραπέζι και ξεφυλλίζουμε τις φωτογραφίες. Βλέπουμε τη γιαγιά της σε διάφορες καλλιτεχνικές πόζες από τα κλαμπ όπου εμφανιζόταν χορεύοντας οριεντάλ: ένα είδος κονσοματρίζ της εποχής. Πιο κάτω από έναν ορυκτολογικό χάρτη της κομητείας Κερν σταματάμε σε ένα manual για το πώς να ταριχεύσεις ασπόνδυλα και στην απέναντι σελίδα παρατηρούμε τη φωτογραφία ενός ταριχευμένου σκορπιού. *«Δεν είναι δικός της, αλλά είναι σαν αυτούς που έφτιαχνε η γιαγιά μου όταν ζούσε στην έρημο και είχε το μαγαζί με τους πολύτιμους λίθους».*

Είναι αληθινά όλα αυτά; «Η ιστορία είναι αληθινή, αλλά ο τρόπος που προσπαθώ να καταλάβω τη ζωή κάποιου είναι μερικές φορές επινοώντας πράγματα – εξάλλου υπάρχουν τόσα κενά και πράγματα που δεν γνωρίζω». Και ποιος μπορεί να ξέρει σε λεπτομέρειες τη ζωή της γιαγιάς του; Σε κάθε οικογενειακή ιστορία υπάρχουν μυστικά και μυστήρια, μου λέει, και τα κενά δεν θα μπορούσαν να αποδοθούν με μια γραμμική αφήγηση της ιστορίας. Στο βιβλίο της τα συμπληρώνει συνδυάζοντας ποικίλα λογοτεχνικά είδη: δοκίμιο, χρονικό, ποίηση, λεύκωμα. Ένα παλίμψηστο από γεγονότα, γενεαλογίες πραγμάτων *(ο χορός της κοιλιάς έφτασε στην αμερικανική ήπειρο στην παγκόσμια έκθεση του Σικάγο το 1893 / ο πρώτος Έλληνας που εγκαταστάθηκε στο Κλίβελαντ, ο Παναγιώτης Κουταλιανός, ήταν παλαιστής),* trivia *(από τη δεκαετία του 1950 έως του 1970, οι Έλληνες ίδρυσαν πάνω από 600 εστιατόρια στη Νέα Υόρκη και γύρω από αυτήν;),* φωτογραφίες από το οικογενειακό άλμπουμ και δημοσιεύματα της εποχής για τις εμφανίσεις της Ελέιν στα night clubs, χειρόγραφα σημειώματα, γράμματα, αγγελίες, ερωτήσεις στη μητέρα και τις αδερφές της για εξακρίβωση περιστατικών, εγκιβωτισμένες ιστορίες και όνειρα (τίνος;). Και ενδιαμέσως τα ποιήματα της Ελένης Σικελιανός ως αρμοί της ιστορίας.

Τι είναι το παρελθόν; «Το παρελθόν είναι αυτό που κουβαλάμε στα συναισθήματά μας, στον εγκέφαλό μας, στα κύτταρά μας». Κάπου γράφει στο βιβλίο ότι οι ιστορίες αφήνουν στο σώμα μας σημάδια. Τις ιστορίες των προγόνων μας τις κουβαλάμε, όπως και τις δικές μας. «Σκέψου, η ζωή μας δεν είναι μόνο τα γεγονότα. Τη ζωή του καθένα από εμάς στην ολότητά της κανείς δεν μπορεί να την ξέρει. Ή μήπως ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας αντιστοιχεί στο ποιοι πραγματικά είμαστε; Νομίζω ότι όλοι μας με έναν τρό-

▶

Η Εύα Πάλμερ γονατίζει μπροστά στη Νάταλι Μπάρνεϊ, 1900 *(«Εύα Πάλμερ-Σικελιανού – Υφαίνοντας τον μύθο μιας ζωής»»)*

πο ζούμε με επινοήσεις και γεγονότα και πολλές φορές δεν ξέρουμε καν να τα ξεχωρίσουμε». Κι είναι ένα ερώτημα πώς αναπαριστούμε την οικογενειακή μας ιστορία. «Όταν βλέπουμε μια φωτογραφία επινοούμε τις ιστορίες. Γιατί, δεν είναι όσα μας αφηγούνται οι γονείς μας για τη ζωή τους σε μεγάλο βαθμό επινοημένα; Την ίδια στιγμή, όμως, ο καθένας από τους προγόνους μας είναι ένα ζωντανό, φορητό αρχείο – μπορείς να αγγίξεις τη γιαγιά σου αν οι γονείς σου είναι στη ζωή, μπορείς να έχεις πρόσβαση σε αυτό το αρχείο που κουβαλάνε μέσα τους».

Η γιαγιά της πέθανε όταν ήταν 15 χρονών. Τι ξέρουμε για εκείνη; «Γεννήθηκε το 1924. Ο πατέρας της ήταν Έλληνας μετανάστης *(τρύπωσε μες στην καρδιά μιας μακρινής χώρας χωρίς δεκάρα στην τσέπη)*, μουσικός ρεμπέτικων που έπαιζε σαντούρι· η μητέρα μια γυναίκα γερμανικής καταγωγής. Η οικογένεια περιόδευε στις ελληνικές ταβέρνες του Οχάιο, του Μίσιγκαν, του Ιλινόι. Η Μπέρθα (η προγιαγιά της) είχε μάθει να τραγουδάει τα ελληνικά μπλουζ και η μικρή να χτυπάει το ντέφι και να χορεύει». Μου λέει πως όταν είδαν την ταινία «Ρεμπέτικο» με τη μητέρα της εκείνη ένιωσε ότι συνδέονταν με τη ζωή της δικής της μητέρας (της γιαγιάς της). «Δεν ξέρουμε όλη της την πορεία, ίσως είχε και μια σχολή χορού κάποια στιγμή, προσπαθούσε πάντως να είναι ανεξάρτητη, ιδίως τις περιόδους ανάμεσα στους 5 συζύγους της. Ήταν μία μόνη μητέρα που προσπαθούσε να τα βγάλει πέρα. Έγινε χορεύτρια μπουρλέσκ, που είναι μια έμφυλη δραστηριότητα, εκθέτεις το σώμα σου, αλλά την ίδια στιγμή αποκτάς μια δύναμη, αποφασίζεις να ζήσεις με έναν συγκεκριμένο τρόπο». Ήταν πολύ αντισυμβατική… «Ναι, και πολύ περιπετειώδης. Η μητέρα μου έλεγε πως έπαιρνε το αυτοκίνητο και έφευγε μόνη της κατασκηνώνοντας, ανάβοντας φωτιά, έκανε τη δική της ζωή, δεν ταίριαζε στις νόρμες. Δεν ήταν πολλές οι ευκαιρίες που προσφέρονταν τότε σε μία γυναίκα τότε να είναι αντισυμβατική».

Όταν η Ελέιν εγκατέλειψε τα night clubs μετακόμισε στον παρόμοιο στη Σαχάρα τόπο, στην έρημο Μοχάβε. «Είναι απίστευτο το τι έκανε εκεί, αγόρασε στην έρημο ένα βενζινάδικο, μαζί με ένα μαγαζί με πολύτιμους λίθους, είχε πολλά ζώα *(έναν παπαγάλο, μια κατσίκα, χρυσόψαρα, πέτρες, κοτόπουλα, σκορπιούς, πόλεις-φαντάσματα, τρεις κόρες, λίγους ξερόθαμνους)*. Η γιαγιά μου ήταν ένας άνθρωπος που συνεχώς επινοούσε τον εαυτό του, έπινε πολύ επίσης, κάπνιζε σαν τρελή… Ταξίδεψα στην έρημο με την κόρη μου και τον άντρα μου 26 χρόνια αφότου είχε πεθάνει, για να κάνω την έρευνά μου. Εκεί κατέληγαν πολλά πρώην show girls, για κάποιον λόγο· αποσύρονταν στην έρημο». Της λέω ότι οι σκηνές στο βιβλίο μού θύμισαν την ταινία «Nomadland». «Το είδα πρόσφατα με τη μητέρα μου, συγκινήθηκε τόσο πολύ! Και το σκηνικό από το Παρίσι Τέξας μοιάζει πολύ επίσης».

Και τι άλλο είναι η ιστορία της γιαγιάς μας αν όχι η ιστορία της μητέρας μας, και η ιστορία της μητέρας μας αν όχι και η δική μας; «Το βιβλίο ήταν ένας τρόπος να μιλήσω για τη ζωή του τραύματος, πώς περνάει από μητέρα σε κόρη. Το τραύμα με το οποίο μεγάλωσε η μητέρα μου, ήταν παρόν όταν εγώ μεγάλωνα. Ξέρεις, υπάρχουν πολλών ειδών τραύματα στις ζωές των ανθρώπων: της γιαγιάς μου ήταν το τραύμα της μετανάστευσης, της φτώχειας, της σεξουαλικής βίας και κακοποίησης όταν ήταν μικρή, ακόμα και του πολέμου, δεν το ξέρουμε, μπορούμε μόνο να μαντέψουμε για τον πατέρα της αν ήρθε από τη Σμύρνη. Αλλά υπάρχει κι ένα έμφυλο τραύμα, το τραύμα του να είσαι γυναίκα, να χορεύεις στα night clubs και μετά να είσαι μητέρα που προσπαθείς να τα βγάλεις πέρα. Ήταν πολύ δυναμική γυναίκα η γιαγιά μου, κι αυτή ήταν η απόκρισή της στο τραύμα, αλλά ήταν επίσης πολύ βίαος άνθρωπος, πολύπλοκος».

ΒΛΕΠΕΙΣ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟ ΨΗΛΑ ΠΡΟΣΠΑΘΩΝΤΑΣ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΕΙΣ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΚΟΝΑ: ΠΟΙΟΣ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗΚΕ ΠΟΙΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΥΣ ΓΕΝΝΗΣΑΝ. ΜΕΤΑ ΚΑΝΕΙΣ ΖΟΥΜ ΣΤΙΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΖΩΕΣ: ΤΗΣ ΕΥΑΣ, ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ, ΤΟΥ ΤΖΟΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΕΪΝ.

Μια που μιλάμε για τραύματα, τη ρωτάω αν είναι αλήθεια ότι ο προπάππους της κλείδωσε τη γιαγιά της για κάποιες μέρες στην περίφημη ντουλάπα, με μια κανάτα νερό και λίγο ξεραμένο ψωμί. «Ναι! Συνέβη στ' αλήθεια, και για ασήμαντη αφορμή, για κάτι ρέστα που κράτησε, κάτι τέτοιο. Το συμβάν είναι αληθινό, εγώ επινοώ το τι μπορεί να σκεφτόταν». Και τα γατάκια που πέταξε η γιαγιά της ένα βράδυ και τα βρήκε μικρή η μητέρα τηςώς παιδί κοκαλωμένα από το κρύο το άλλο πρωί, «επίσης αληθινή» *(από το βιβλίο: η μητέρα σου φέρνει στο σπίτι γκόμενο και σ' αφήνει με ένα σάντουιτς με λουκάνικο στο διπλανό δωμάτιο, πετάει ένα σίδερο στο πρόσωπό σου και αφήνει τα ορφανά γατάκια στην πίσω βεράντα)*. Από το 1948, που έφυγε ο πατέρας των τριών κοριτσιών, η Ελέιν τα άφηνε σε ανάδοχες οικογένειες και ορφανοτροφεία, ή τα έπαιρνε μαζί της σε περιοδείες στα νυχτερινά κέντρα του Ντιτρόιτ, του Σικάγο, του Κλίβελαντ. Ξαναδιαβάζοντας αργότερα το βιβλίο αποκωδικοποιώ τα γεγονότα: η λογοτεχνία γεννάει περιέργεια για την πραγματική ζωή και το αντίστροφο.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Το βιβλίο του John

Δεν είναι πιο δύσκολο να γράφεις ένα βιβλίο για τον πατέρα σου από ό,τι για τη γιαγιά σου; «*Το βιβλίο για τον πατέρα μου με έναν τρόπο, ναι, ήταν πιο δύσκολο. Έκλαψα πολύ την περίοδο που το δούλευα, την ίδια στιγμή όμως ήταν πολύ απαραίτητο να γραφτεί».* Ήταν ένας τρόπος ίσως να θεραπεύσει το δικό της τραύμα; *«Όταν οι ιστορίες και τα συναισθήματα είναι πιο μεγάλα από το σώμα σου, πρέπει να δημιουργήσεις κάτι που να σε περιέχει και σένα. Ή να τους δώσεις μία ζωή που να συνεχίζει πέρα από το δικό σου σώμα. Όταν έγραψα το βιβλίο για τον τοξικομανή πατέρα μου, οι ιστορίες έφυγαν πια από μέσα μου».*

Η γραφή ως ψυχοθεραπεία. *«Πάντα είχα αντιρρήσεις με την ιδέα της τέχνης ως θεραπείας για τον καλλιτέχνη, γιατί έτσι είναι σαν να γίνεται λιγότερο σοβαρή, κι επίσης χρησιμοποιείται επί τούτου. Το γράψιμο όμως αυτού του βιβλίου με έκανε να το ξανασκεφτώ, γιατί πιστεύω ότι ένα έργο τέχνης πρέπει να αλλάζει τον δημιουργό του, και έτσι μόνο μπορεί να αλλάξει και κάποιον άλλο. Οπότε, το να γράφεις είναι όντως θεραπευτικό, αλλά την ίδια στιγμή είναι το έργο ενός ειδικού, όπως ο χειρούργος εκπαιδεύεται για να κάνει τη δουλειά του, το ίδιο ισχύει και για τον καλλιτέχνη. Η δημιουργία τέχνης θα έπρεπε να απευθύνεται σε όλους, αλλά δεν μπορούν να είναι δ*ημιουργοί». Δεν μπορούν όλοι να *κάνουν τις ιστορίες της γιαγιάς τους λογοτεχνία.*

«Νομίζω ότι ήταν πιο δύσκολο να καταλάβω ποιος ήταν ο πατέρας μου, κι έτσι επινόησα περισσότερα πράγματα. Η μητέρα μου πάντα μου αφηγούνταν ιστορίες για τη μητέρα της, ήξερα περισσότερα για τη γιαγιά μου. Από την άλλη, την οικειότητα που εμπεριέχει η πρωταρχική σχέση δεν είναι εύκολο να τη διαπραγματευτείς, υπήρχαν πράγματα που καταλάβαινα και άλλα όχι. Πώς να καταλάβεις κάποιον που είναι εθισμένος στα ναρκωτικά, δεν έχω αυτή την εμπειρία, μπορούσα να καταλάβω πολύ περισσότερο τη σχέση του με τη φύση ας πούμε». Σε κάθε στενή μας σχέση άλλωστε υπάρχουν πράγματα που μας είναι πιο

εύκολα να τα καταλάβουμε στους άλλους και άλλα που πρέπει να καταβάλουμε προσπάθεια. *«Το ίδιο και για τους εαυτούς μας, υπάρχουν κομμάτια μας που δεν καταλαβαίνουμε, ίσως η τέχνη να είναι ένας τρόπος να κοιτάζεις γύρω από τις γωνίες, αυτά που δεν φαίνονται».*

Κι έτσι, λοιπόν: Η κόρη της Ελέιν συνάντησε τον γιο του Γλαύκου, που ήταν γιος της Εύας και του Άγγελου, και έκαναν ένα μωρό, την Ελένη. Χρειάζεται προσπάθεια για να καταλάβεις πώς συναντιούνται οι ιστορίες, της λέω και γελάει, «και για εμένα ισχύει αυτό!». Συναντήθηκαν, όμως. «Συναντήθηκαν, επειδή και οι δύο προέρχονταν από ασυνήθιστα backgrounds. Και οι δύο είχαν αυτή την αγάπη για την ελευθερία, με διαφορετικές διαδρομές». Η αγάπη για την ελευθερία μοιάζει σαν ένα νήμα που ενώνει τις δύο γενιές, του πατέρα και της μητέρας, των παππούδων και των προπάππων. Για να μιλήσουμε για τα γυναίκες, η γιαγιά Elein, ασυμβίβαστη αλλά περιθωριακή, η προγιαγιά Εύα ασυμβίβαστη ως αστή. «Η ελευθερία είναι για όλους, ο καθένας μπορεί να τη διεκδικήσει ανεξάρτητα από την κοινωνική του τάξη, αλλά έχει και ένα τίμημα. Η περίπτωση της Εύας ήταν πολύ διαφορετική, ωστόσο δεν ήταν εύκολο ούτε για εκείνη. Ιδίως στο τέλος της ζωής της, έφυγε ματαιωμένη…»

ΤΡΙΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Εύα και ο Άγγελος

Η πιο οικεία σε εμάς. Η Εύα είναι τόσο συναρπαστική, που μοιάζει να μας αφορά πολύ περισσότερο σήμερα σε σύγκριση με την ποίηση του Σικελιανού, που είναι ένας από τους μεγάλους μας Έλληνες ποιητές, της λέω και γελάει: «Νιώθω το ίδιο! Παρόλα αυτά μου φαίνεται πολύ ενδιαφέρον το ότι έχει έρθει ξανά στην επικαιρότητα η ποίηση του Άγγελου και ότι πολλοί νεότεροι ποιητές επανέρχονται σε αυτήν και τον διαβάζουν – και χαίρομαι για την έκδοση της Ανθολογίας του». Η Σικελιανός γεννήθηκε 14 χρόνια μετά τον θάνατο του διάσημου προπάππου της. Μου εξηγεί ότι πρωτάκουσε για τον Άγγελο μέσω του γιου του (και παππού της) Γλαύκου, που πέθανε το 1994, και πως αυτός ήταν το πρώτο πρίσμα μέσα από το οποίο θα έβλεπε τον διάσημο ποιητή. Ο Άγγελος ήταν απών ως πατέρας. Όπως γράφει και η ίδια στο Επίμετρο της Ανθολογίας, δεν την ενδιαφέρει να καταδικάσει τον προπάππο της για αυτό, την ενδιαφέρει όμως να βρει τι επιπτώσεις είχε το γεγονός αυτό στην οικογένεια. «Ήταν ένας άνθρωπος που δεν του ήταν εύκολο να είναι παρών για τους άλλους και κληροδότησε αυτήν τη ρήξη των σχέσεων στους απογόνους του. Εντούτοις υπάρχουν νήματα που εξακολουθούν να μας συνδέουν». Αυτά τα νήματα ψάχνει, σκέφτομαι, στην έρευνά της για το εν εξελίξει βιβλίο της, όταν επισκέπτεται τα σπίτια όπου έζησαν ο Άγγελος και η Εύα, στο Παλιό Φάληρο, στη Λευκάδα, στους Δελφούς, όταν διαβάζει την αλληλογραφία τους και ξεσκονίζει τα απόκρυφα μυστικά.

Το εγώ του ποιητή είναι πολύ παρόν στην ποίησή του Σικελιανού. «Ο Άγγελος αποδυναμώνει τα ποιήματά του προσπαθώντας συνεχώς να ισχυριστεί ότι είναι φοβερό αρσενικό, μοιάζει να τον νοιάζει υπερβολικά το εγώ του και ό,τι ισχυρίζεται ο ίδιος για τον εαυτό του. Βασικά νομίζω ότι ήταν ένας νάρκισσος. Από την άλλη είναι κακό που τόσοι άνθρωποι τον έχουν κάνει τοτέμ, ουσιαστικά ένα μνημείο, χωρίς να αφήνουν να φανούν από κάτω οι λεπτές αποχρώσεις και η πολυπλοκότητά του. Αυτό που εγώ πιστεύω είναι ότι ήταν πολύ ρευστός, με διάφορους τρόπους, ακόμα και σε θέματα ταυτότητας φύλου, παρόλο που ο ίδιος προσπαθεί συνεχώς να υπογραμμίσει την αρρενωπότητά του. Εντάξει, καταλαβαίνω ότι λέγοντας αυτό τον κοιτάζουμε μέσα από τα μάτια του παρόντος: δεν ήταν οκέι το να είναι κάποιος ρευστός σε θέματα ταυτότητας φύλου τότε».

Δεν ήταν αντισυμβατικός όσο η Εύα; «Πιστεύω ότι ήξερε απολύτως για τη σεξουαλικότητα της Εύας. Και επίσης νομίζω ότι έχει χτιστεί ένας μύθος γύρω από αυτό, ότι του άρεσαν οι γυναίκες και ότι είχε όλες αυτές τις σχέσεις, όμως αυτό την Εύα δεν την πείραζε καθόλου, αντιθέτως το ενθάρρυνε! Γιατί την ίδια δεν την ενδιέφεραν οι άνδρες σεξουαλικά. Και αυτός το ήξερε και το δεχόταν, αν και περιέπλεκε τη σχέση τους». Η σχέση της με τον Άγγελο πολύ γρήγορα απώλεσε το σεξ. Εξάλλου η γυναίκα της ζωής της Εύας Πάλμερ ήταν η Αμερικανίδα ποιήτρια και διανοούμενη Natali Barney. «Διάβασα ένα γράμμα της προς τη Νάταλι όπου της έγραφε πως δεν της άρεσε να κάνει σεξ με τον Άγγελο».

Δεν είναι γνωστό ότι η Εύα Πάλμερ ήταν λεσβία. «Όχι, το κράτησαν κρυφό, κυρίως η Άννα Σικελιανού, η δεύτερη γυναίκα του Άγγελου (το 1934 το ζεύγος Σικελιανός-Πάλμερ πήρε διαζύγιο και το 1940 ο Άγγελος παντρεύτηκε την κατά 20 χρόνια νεότερή του Άννα Καμπανάρη-Καραμάνη με τη συγκατάθεση της Εύας) δεν ήθελε να το ξέρει ο κόσμος. Αγαπώ την Άννα, αλλά αποσιώπησε το ερωτικό παρελθόν της Εύας, φοβούμενη, υποθέτω, ότι θα αμαύρωνε τη φήμη του Άγγελου. Κι όταν εκδόθηκε μία συλλογή λεσβιακών ερωτικών γραμμάτων της Εύας από τη Λία Παπαδάκη (μεταφράστρια/μελετήτρια του έργου του Σικελιανού), εκείνη φρόντισε να μην κυκλοφορήσουν ευρέως».

Η Σικελιανός μου λέει πως παρότι δεν είχαν σεξουαλικές σχέσεις παρά μόνο στην αρχή –έκαναν τον Γλαύκο–, η Εύα αγαπούσε βαθιά τον Άγγελο μέχρι το τέλος. «Μοιράζονταν ένα κοινό όραμα. Ο προπάππος και η προγιαγιά μου είχαν ένα σχέδιο να αλλάξουν τον κόσμο, να συντελέσουν στην κατανόησή του μέσω της ποίησης, της χειροτεχνίας (βλ. αργαλειός) και του θεάτρου. Και αυτό το έκαναν μέσα από τις Δελφικές εορτές. Το όνειρο του Άγγελου ήταν να φέρει το ελληνικό παρελθόν στο παρόν, ένα όνειρο που ενστερνιζόταν και η Εύα. Μου κάνει εντύπωση το ότι στην Ελλάδα δεν είναι γνωστή η καθοριστική συμβολή της Εύας στην υλοποίηση των Δελφικών εορτών. Νομίζω πως έχει υποτιμηθεί».

Η Δελφική Ιδέα ήταν το όραμα μιας παγκόσμιας πνευματικής κοινωνίας με έδρα τους Δελφούς, όπου διανοούμενοι των επιστημών και των τεχνών από όλο τον κόσμο θα εργάζονταν για τη συναδέλφωση των λαών. Οι Δελφικές γιορτές πραγματοποιήθηκαν τον Μάιο του 1927 και τον Μάιο του 1930. Στη διάρκειά τους ανέβηκαν δύο τραγωδίες, ο «Προμηθέας Δεσμώτης» και οι «Ικέτιδες» του Αισχύλου σε σκηνοθεσία Εύας Πάλμερ. Στο πρόγραμμά υπήρχαν δημοτικοί χοροί και τραγούδια, αθλητικοί αγώνες, συναυλίες βυζαντινής μουσικής, αναπαραστάσεις αρχαίων τελετουργικών χορών και ύμνων, εκθέσεις λαϊκής χειροτεχνίας. Οι Έλληνες και οι εκατοντάδες ξένοι επισκέπτες, διανοούμενοι, καλλιτέχνες και δημοσιογράφοι έρχονταν με πλοία στην Ιτέα και από εκεί έφταναν στους Δελφούς για να παρακολουθήσουν τα δρώμενα. Οι εορτές ήταν ένας θρίαμβος για το ζεύγος, με πολύ μεγάλη προβολή από τον Τύπο και διεθνή απήχηση· αλλά μαζί με αυτό ήταν και οικονομική καταστροφή. Η Εύα Πάλμερ, έχοντας ξοδέψει όλη την περιουσία της, επέστρεψε στις ΗΠΑ το 1933 με τον Γλαύκο με σκοπό να συγκεντρώσει κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της Δελφικής Ιδέας, ο Β' ΠΠ όμως ανέτρεψε κάθε τέτοια προοπτική. Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1952. Δύο εβδομάδες μετά την άφιξή της υπέστη ένα μοιραίο εγκεφαλικό επεισόδιο τη στιγμή που παρακολουθούσε μια προς τιμήν της παράσταση του «Προμηθέα Δεσμώτη» στους Δελφούς. Πέθανε λίγο αργότερα σε ηλικία 77 ετών στον Ευαγγελισμό και, σύμφωνα με την επιθυμία της, τάφηκε στους Δελφούς.

«Ο Χάρης (Βλαβιανός) επέμενε να βάλουμε αυτή τη φωτογραφία στο εξώφυλλο. Είναι η iconic φωτογραφία της γιαγιάς μου που έβλεπα από παιδί. Όταν τη σκάναρα ήμουν σοκαρισμένη κάνοντας ζουμ σε σημεία του σώματός της. Κομμάτια της υπάρχουν σκόρπια στο βιβλίο και μόνο στο τέλος τη βλέπουμε ολόκληρη».

Η βιογραφία της Εύας Πάλμερ είναι αποκαλυπτική: ήταν πρωτοπόρος της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας. «Πριν έρθει στην Αθήνα είχε μια ομάδα στο Παρίσι με την οποία ζούσαν μια εντελώς άγρια ζωή, μελετούσαν τη Σαπφώ, φορούσαν χιτώνες και ανέβαζαν θεατρικά έργα. Ήταν γνώστρια της αρχαίας ελληνικής γραμματείας». Η Εύα ήταν ένας αναγεννησιακός άνθρωπος που αναβίωνε το αρχαίο ελληνικό πνεύμα με αφοσίωση: όταν ήρθε στην Ελλάδα ντυνόταν αποκλειστικά σαν αρχαία Ελληνίδα, ύφαινε στον αργαλειό, διάβαζε αρχαία ποίηση, ανέβαζε τραγωδίες, συνέθετε βυζαντινή μουσική, μετάφραζε τα ποιήματα του Σικελιανού. «Η σύνδεσή της με την Αρχαία Ελλάδα ήταν καταρχάς ένας τρόπος να γίνει ένας άνθρωπος της γνώσης, ώστε να βγει έξω από την οικιακή σφαίρα στην οποία υποβιβάζονταν οι γυναίκες. Αλλά είχε να κάνει και με τη σεξουαλική και καλλιτεχνική χειραφέτηση των γυναικών. Όχι μόνο με το πώς να είσαι λεσβία αλλά και με το πώς ξαναφτιάχνει κανείς ένα νέο μοντέλο ζωής μέσα από κάποια ιδανικά. Δεν την ενδιέφερε το παρελθόν για το παρελθόν· έψαχνε το πώς να ζήσουμε στο παρόν». Η Εύα θεωρούσε ότι από την εποχή τους έλειπε η πνευματικότητα. «Ακριβώς. Τα ρούχα της, όπως και τα ρούχα των παραστάσεων, τα ύφαινε μόνη της στον αργαλειό, και αυτό είχε να κάνει με την ιδέα της περί αυθεντικότητας, αλλά και με την άρνησή της της εκβιομηχάνισης των πραγμάτων. Θέλω να πω, κι εγώ τώρα προσπαθώ να προσέχω πώς είναι φτιαγμένο αυτό που φοράω, αν έχει χημικά, ποιος το έφτιαξε, όμως εκείνη τα σκέφτηκε όλα αυτά υπερβολικά νωρίς, ήταν οραματίστρια, γιατί είχε ήδη αρχίσει τότε η διείσδυση μαζικά παραγόμενων αγαθών. Και δεν ήταν μόνο ιδιοσυγκρασιακό το πώς σκεφτόταν, ήταν μέσα στη συζήτηση της εποχής της, την απασχολούσαν οι ιδέες του Γκάντι, είχε μια παγκοσμιοποιημένη σκέψη και την ενδιέφερε πρωτίστως:το πώς πρέπει να ζει κανείς».

Ελένη Σικελιανός, η διεγγονή του Σικελιανού

Η γυναίκα για την οποία μιλάμε είναι η προγιαγιά της. Κι όπως λέει κι εκείνη, οι πρόγονοί μας ζουν μέσα από εμάς, είμαστε με έναν τρόπο οι ιστορίες τους. Έχει το επώνυμο του μεγάλου μας ποιητή, το μικρό όνομα της γιαγιάς λεοπάρδαλης και τη μικρή της κόρη τη λένε Εύα. Οι δύο οικογενειακές ιστορίες συναντιούνται στο πρόσωπό της και συνεχίζουν στις επόμενες γενιές, συνέβησαν όμως σε έναν παράλληλο χρόνο. Για να ξαναπάμε στρους άντρες, όταν ο Γιάννης Παπαμάρκου κατέπλεε πρόσφυγας στην Αμερική, ο Άγγελος Σικελιανός μόλις είχε επιστρέψει από ένα τρομερό ταξίδι δύο χρόνων με την Εύα στην Ευρώπη και μόλις είχε ολοκληρώσει το ταξίδι του στην Ιερουσαλήμ έχοντας θελήσει επισκεφθεί τα μέρη που έζησε ο Χριστός. Μετά έκαναν παιδιά που έκαναν παιδιά που συναντήθηκαν.

Τη ρωτάω αν νιώθει καθόλου Ελληνίδα: «Θα σου πω… Πάντα ήθελα να γίνω συγγραφέας αλλά είχα ξεκινήσει να σπουδάζω βιολογία. Την πρώτη φορά που ήρθα στην Ελλάδα, 20 χρονών, κάνοντας οτοστόπ στην Κρήτη βρήκα σε ένα βιβλιοπωλείο μια ανθολογία ελληνικής ποίησης μεταφρασμένη στα αγγλικά, του Βύρωνα Ραϊζή, και όταν τη διάβασα είπα στον εαυτό μου "μπορείς κι εσύ να γράψεις" και παράτησα τη Βιολογία. Ένιωσα σαν στο σπίτι μου από την πρώτη φορά που ήρθα, και πάντοτε νιώθω πολύ ωραία στην Ελλάδα. Ξέρω πως δεν μεγάλωσα εδώ, δεν είναι η μητρική μου γλώσσα τα ελληνικά, οι γονείς μου δεν μιλούσαν ελληνικά, αν και η γιαγιά μου μιλούσε! Πήγε σε ελληνικό σχολείο, και μιλούσε ελληνικά με τον πατέρα της».

Όσο για την ποίηση του Σικελιανού, ποιον στ' αλήθεια αφορά σήμερα; Είναι ένα ερώτημα που θέτουν οι δύο επιμελητές στην *Ανθολογία* των Ποιημάτων του. Η Ελένη Σικελιανός με ωθεί να δω ένα ντοκιμαντέρ από το αρχείο της ΕΡΤ για τη ζωή του προπάππου της, και μέσα από αυτήν να παρακολουθήσω την πολιτική και πνευματική ιστορία της Νεότερης Ελλάδας. Το βλέπω και ανατριχιάζω ακούγοντας τον Σικελιανό να απαγγέλει *«σε αυτό το φέρετρο ακουμπάει η Ελλάδα»* στην κηδεία του Παλαμά στις 28 Φεβρουαρίου του '43. Μετά από τις ιστορίες επιστρέφω στα ποιήματά του με ανανεωμένο ενδιαφέρον, περιμένοντας και το βιβλίο που ετοιμάζει η Ελένη Σικελιανός με τη λογοτεχνική του βιογραφία. Είναι ωραίο το πώς καταφέρνει να αναπλάθει τη ζωή μέσα από τη λογοτεχνία και να δημιουργεί λογοτεχνία μέσα από τη ζωή. **Α**

ΜΕ ΤΟ ΠΕΝΑΚΙ ΤΗΣ Jenny Kroik

Από την Αγία Πετρούπολη στη Νέα Υόρκη, το μακρύ ταξίδι μιας ταλαντούχας illustrator που έργα της φιγουράρουν στα εξώφυλλα του New Yorker αλλά και της ATHENS VOICE

Του **ΓΙΑΝΝΗ Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Ενα κορίτσι από την Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας βρέθηκε στην πιο κατάλληλη πόλη για να απεικονίσει την urban αύρα στα έργα της. Η Jenny Kroik είναι εικονογράφος με ζηλευτή καριέρα. Έχει σχεδιάσει εξώφυλλα και πολλές εσωτερικές εικονογραφήσεις για το New Yorker, δουλειές της έχουν εμφανιστεί σε έντυπα όπως οι *LA Times* και το *Paris Review*, ενώ έχει σχεδιάσει επανειλημμένα το εξώφυλλο της *Athens Voice*. Στα σχέδιά της μπορεί κανείς να θαυμάσει πορτρέτα ανθρώπων, καθημερινές στιγμές στην πόλη, αστικό τοπίο και urban αύρα, κάτι σαν ένα πολύχρωμο ημερολόγιο ενός κοριτσιού που ζει στην πόλη και αποτυπώνει με το πενάκι της αυτούς που συναντά και αυτά που βλέπει. Τη βρήκαμε στη Νέα Υόρκη και μιλήσαμε μαζί της. Γνωρίστε την!

Πότε ξεκινήσατε να ζωγραφίζετε; Και πότε καταλάβατε ότι θα βγάζετε τα προς το ζην από τη ζωγραφική και το σχέδιο; Ζωγραφίζω από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου. Μου είπαν για πρώτη φορά ότι ήμουν καλή σε πολύ νεαρή ηλικία, οπότε νομίζω ότι αυτό με παρακίνησε να το παλέψω. Ήξερα ότι υπάρχουν καλλιτέχνες εκεί έξω που πουλούσαν την τέχνη τους, αλλά δεν ήξερα με ποιον τρόπο θα μπορούσα δυνητικά να φτάσω σε αυτό το σημείο. Ακόμα και όταν, αργότερα, φοιτούσα στην Καλών Τεχνών μου φαινόταν πολύ αφηρημένη η ιδέα ενός εργαζόμενου καλλιτέχνη. Είναι, σε κάθε περίπτωση, διαφορετικό το μονοπάτι που παίρνει ο κάθε ένας. Νιώθω πολύ τυχερή που μπορώ να ζω σχεδιάζοντας,

Από πού αντλείτε έμπνευση για τα θέματά σας; Συνειδητοποίησα, όταν ήμουν είκοσι ετών, ότι αγαπημένη μου συνήθεια ήταν να σχεδιάζω και να ζωγραφίζω ανθρώπους. Λατρεύω να φτιάχνω πορτρέτα και με συναρπάζει να διηγούμαι μέσα απ' τη δουλειά μου ανθρώπινες ιστορίες. Νιώθω ότι αυτό είναι μια έμπνευση πραγματικά ανεξάντλητη, όπως ακριβώς και οι άνθρωποι που γνωρίζουμε στις ζωές μας.

Ποιά είναι η δημιουργική σας διαδικασία; Όταν ξεκινώ να ζωγραφίζω, συχνά προσπαθώ να πραγματοποιήσω πρώτα μια ικανοποιητικής έκτασης έρευνα. Προσπαθώ να μάθω όσο περισσότερα πράγματα γίνεται για αυτό που θα ζωγραφίσω, είτε πρόκειται για τόπο, γεγονός, άνθρωπο... Μετά όλα τα ζητήματα που ανακύπτουν είναι τεχνικής φύσεως, όπως να διαλέξω τα κατάλληλα χρώματα ή να σκεφτώ μια επιτυχή σύνθεση. Απαιτείται μεγάλη συγκέντρωση και συχνά δεν είναι όσο «φαντασμαγορική» διαδικασία θεωρούν την τέχνη οι περισσότεροι άνθρωποι.

Πώς νιώθετε με την απεικόνιση στο χαρτί προσωπικών σας σκέψεων ή πραγμάτων που σας τράβηξαν την προσοχή; Μπορεί να είναι τρομακτικό ενίοτε, γιατί εκθέτεις τον εαυτό σου, και εύχεσαι ότι οι άνθρωποι που θα δουν το έργο σου δεν θα γελάσουν ή δεν θα θυμώσουν μαζί σου. Είναι όμως συγχρόνως και κάτι που σου δίνει μεγάλη ικανοποίηση, καθώς σου δίνεται η δυνατότητα να έχεις για συγκεκριμένους λόγους την προσοχή των άλλων και ίσως να ξεκινήσεις μαζί τους και μια συζήτηση για κάτι που απασχολεί το μυαλό σου.

Προτιμάτε να δουλεύετε δικά σας πρότζεκτ από το να εικονογραφείτε ένα άρθρο σ' ένα περιοδικό; Απολαμβάνω και τα δύο. Το να εικονογραφείς το κείμενο κάποιου είναι μια πρόκληση και αυτό είναι κάτι που μου αρέσει. Το να φτιάχνω τα δικά μου πρότζεκτ είναι επίσης διασκεδαστικό, οπότε η δουλειά ποτέ δεν είναι βαρετή.

Πώς νιώθετε που η δουλειά σας τυπώνεται σε περιοδικά όπως το New Yorker; Είναι απίστευτο. Είμαι διαρκώς ενθουσιασμένη όταν σκέφτομαι το ευρύ κοινό ανθρώπων που βλέπουν τη δουλειά μου, και φυσικά είναι πολύ ωραίο το να εκτιμάται η δουλειά σου από ανθρώπους που εκτιμάς κι εσύ. Απολαμβάνω όσο τίποτε να βλέπω τα σχέδιά μου τυπωμένα, νομίζω γι' αυτό ήθελα εξαρχής να γίνω εικονογράφος. Με κάνει να νιώθω πολύ όμορφα το να ξέρω πως κάποιος έχει ένα μικρό κομμάτι της τέχνης μου στο σπίτι του.

Πώς είναι η δημιουργική διαδικασία στο New Yorker; Συνήθως στέλνω στον αρχισυντάκτη ψήγματα δουλειάς μου, προσχέδια ή ιδέες. Κάποιες φορές ταιριάζουν με αυτά που ψάχνουν και τότε δουλεύουμε από κοινού την ιδέα μέχρι όλοι να είναι ευχαριστημένοι.

Ποιους θα διακρίνατε ως τις μεγαλύτερες επιρροές σας στον χώρο της εικονογράφησης; Είναι τόσοι πολλοί! Αγαπώ πολλούς καλλιτέχνες και όλοι με εμπνέουν να δοκιμάζω νέα στιλ και νέα μέσα. Είχα μια υπέροχη μέντορα που ονομάζεται Diane Bigda, όταν ήμουν σχολείο, η οποία ήταν εικονογράφος. Βλέποντάς την να δουλεύει στο στούντιό της πραγματικά με βοήθησε να πειστώ ότι το να γίνω εικονογράφος είναι αυτό που πραγματικά θέλω να κάνω. Αργότερα πήγα στην Καλών Τεχνών στοχεύοντας σε μία πιο ακαδημαϊκή καριέρα, αλλά τελικά δεν βρήκα καμία χαρά στο να κάνω κάτι τέτοιο. Το να παρακολουθώ όμως τη δουλειά των άλλων εικονογράφων με οδήγησε στο να γίνω κι εγώ.

Έγιναν τα όνειρά σας πραγματικότητα στη Νέα Υόρκη; Απολύτως! Ένα από τα όνειρά μου ήταν να γνωρίσω και να συναναστραφώ άλλους καλλιτέχνες και δημιουργικούς ανθρώπους. Το να έχεις μια κοινότητα από ανθρώπους γύρω σου και όλοι να μοιράζεστε την ίδια δίψα να δημιουργείτε τέχνη είναι ένα υπέροχο πράγμα. Μέχρι τότε έμενα σε μια μικρή πόλη και ένιωθα κάπως απομονωμένη, δεν υπήρχαν πολλοί άνθρωποι που έκαναν την ίδια δουλειά με εμένα.

Πώς θα περιγράφατε τη δουλειά σας με πέντε λέξεις; Πορτρέτα, επικοινωνία, πολυχρωμία, αφήγηση, χαρά.

Και ποιο είναι το πιο τρελό σας όνειρο; Να ζω σε μια δίκαιη κοινωνία όπου κανείς δεν θα βρίσκεται στο περιθώριο, όλοι θα έχουν σπίτι και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, δεν θα υπάρχουν βία και πόλεμοι και θα έχω ένα σταθερό εισόδημα από την τέχνη μου. A

Καρποί της Θάλασσας

Ένα ταξίδι στη Θεσσαλονίκη για σύμφωνο συμβίωσης

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΤΣΟΥΚΑ**

Όσα περισσότερα γνωρίζεις, τόσα λιγότερα κατανοείς
-Λάο Τσε

Τι είναι η ιερότητα ενός τόπου, αναρωτήθηκα μπροστά στην Εβραϊκή Συναγωγή της Βέροιας, την παλαιότερη των Βαλκανίων. Κάτι που πρέπει να τεκμηριωθεί από αυτόπτες μάρτυρες, να ανακηρυχθεί ως τέτοια και, μετά, να μεταλαμπαδευτεί στη συλλογική συνείδηση με τελετές και μνημεία; Είναι, επομένως, μια κατεξοχήν κοινωνική σύμβαση;
Ή θα ήταν, άραγε, δυνατόν, να ιεροποιηθούν όλες οι ημέρες μας, να γεννηθεί μια πίστη χωρίς δόγμα που θα δίνει νόημα στα πάντα, ο πλανήτης όλος μια εκκλησία, έτσι που να μην υπάρχει πια τίποτα να προσκυνήσουμε;
«Δεν είμαι παιδί των θρησκειών αλλά των ενεργειών». Την εμπρηστική δήλωση μας κάνει η πενηντάχρονη φύλακας της Συναγωγής, Έλλη. Για εκείνην, το ότι 200 παιδιά θανατώθηκαν από τους Ναζί μέσα στο πέτρινο κτίριο καθιστά τον τόπο ιερό... Στο εσωτερικό, αφουγκράζομαι για κάποιο αμυδρό φτερούγισμα γύρω από τις μαρμάρινες κολόνες του Βήματος (Τεβά) ή την Ιερή Κιβωτό (Εχάλ). Τίποτα. Η πηχτή, συγκεντρωμένη σιωπή στον χώρο μοιάζει περισσότερο με κρατημένη ανάσα.
Το δειλινό της ίδιας μέρας κατευθυνόμαστε βόρεια, προς Αριδαία. Όσο πλησιάζουμε, ο ουρανός κρατάει σταθερά ένα χλωμό φως αναμμένο επάνω από το σημείο του προορισμού μας, τα λουτρά Πόζαρ. Τα βουνά και τα σύννεφα, παρομοίως, συγχρονίζονται με την πρόθεσή μας και αποκτούν μια ειδοποιό διάσταση. Φτάνοντας όμως, στη βάθρα του θερμού καταρράκτη με δίπλα το παγωμένο ποτάμι να κυλάει ορμητικά, καμία κατανυκτική διάθεση από το πλήθος των επισκεπτών. Το φεγγάρι πάνω απ' τα κεφάλια μας ανακατεύει επιδεικτικά μια μικρή θύελλα για να μας επιστήσει την προσοχή. Στον βυθό όμως του κόσμου, μικρά παιδιά πλατσουρίζουν, έφηβοι επιδεικνύονται, μεσήλικες κουτσομπολεύουν σε πηγαδάκια. Αντί για φυσικό τοπίο υψηλής δόνησης θα μπορούσαμε να είμαστε στο Allou Fun Park.
Βγάζοντας τα ρούχα, βγάζεις και κάτι από το κοινωνικό σου κέλυφος. Μέσα στην αμνιακή βάθρα, η πόρτα στη θορυβώδη ύπαρξη των άλλων κλείνει προς χάριν εκείνης της συχνότητας στην οποία συντονίζονται οι εσωτερικές αισθήσεις. Μισοκλείνεις τα μάτια και αφήνεις τους πυκνούς ατμούς να εξαϋλώσουν τη δημοκρατία των σωμάτων που σε περιβάλλει. Απευθύνεις ευχαριστίες στις πυκνές φυλλωσιές που σας περιβάλλουν. Πρόκειται για μια συχνότητα συναρπαστική όσο και απροσδιόριστη, απ' όπου εκβάλλουν με άλλη, άλλοτε ορμή, σκέψεις και εικόνες, νόημα και συγκίνηση. Μερικές φορές πας εσύ εκεί, άλλες, έρχεται εκείνη να σε συναντήσει.

Στη Θεσσαλονίκη, για παράδειγμα, έτυχε να νοικιάσουμε ένα κουκλόσπιτο. Κυριολεκτικά, ένα μικροσκοπικό, ισόγειο AirBnB, άριστα εξοπλισμένο αλλά χωρίς κανένα εξωτερικό χώρο, που η πόρτα του άνοιγε απευθείας στον δρόμο. Για να καπνίσεις, έπρεπε να καθίσεις στο κατώφλι, σε πλήρη θέα των περαστικών, λες και ήσουν σε οίκο ανοχής στο Άμστερνταμ. Ταυτόχρονα έκθεμα και θεατής στην παρέλαση της καθημερινότητας. Οι άνθρωποι που περνούσαν θα μπορούσαν να βρίσκονται επάνω σ' έναν κυλιόμενο διάδρομο. Η θεατρικότητα εκείνης της συγκυρίας με συνεπήρε.
Ήταν σαν να ζούσες μέσα σ' ένα σκηνικό, απόλυτα πιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας, όπου όμως, για να γίνουν όλα επαρκώς αληθινά, έπρεπε να διασχίσεις το κατώφλι και να βγεις από το σπίτι στον δρόμο. Πατώντας στο πεζοδρόμιο, εκκινείται η πραγματική ζωή. Ή, ίσως και όχι. Το ζήτημα είναι ότι μέσα και έξω, οίκος και δήμος, καθρέφτης και είδωλο, ισορροπούσαν σε πλήρη ισοτιμία. Χωρίς να συμβαίνει κάτι, η συνθήκη γεννούσε μια έντονη αίσθηση επικείμενου. Τώρα και τώρα και τώρα... Μου είχε δοθεί το σπάνιο προνόμιο να πατάω και με τα δυο πόδια, και να χαλαρώνω, πάνω σε αυτό το αέναο μεταίχμιο.

Η εξωτερική πραγματικότητα έκφραζε την εσωτερική με μια πύκνωση δυσεύρετη στην καθημερινή ροή των πραγμάτων. Και ήξερα πως αυτό οφειλόταν στη δική μου πρόσληψη και προοπτική. Αντίθετα με μένα, τον σύντροφο που σε θέμα ωρών θα αποκαλούσα σύζυγο, η επιβεβλημένη έκθεση στο βλέμμα των περαστικών τον εκνεύριζε.
Και βέβαια, το ότι είχα έρθει στη Θεσσαλονίκη για να υπογράψω σύμφωνο συμβίωσης θα μπορούσε να είναι κλειδί στο γιατί η σκηνή ήταν τόσο καταλυτική: το κλειστοφοβικό, εικονικό νοικοκυριό, η ελευθερία πάντα διαθέσιμη διαβαίνοντας το κατώφλι κλπ. Ναι, σύμφωνοι. Ομολογώ πως, σε διάστημα λίγων μόλις ημερών, η ανάγκη για αυτονομία, το να μην έχω να συντονίσω τις δράσεις μου με κάποιον άλλο, γινόταν αισθητή σχεδόν οργανικά, όπως η ανάγκη για τσιγάρο ή καφέ. Ήδη ορεγόμουν να επιστρέψω στον ζωτικό χώρο και τα πράγματά μου, όχι γιατί υπήρχε εκεί κάποια ανειλημμένη υποχρέωση, απλά γιατί μου ήταν γνώριμα, ένα δεύτερο δέρμα, η συσκευασία μου. Κι εκείνος το ίδιο εξάλλου. Η κοινή μας ανάγκη για συντροφικότητα και αλληλοστήριξη καθόλου δεν αναιρεί την αξία που δίνουμε ο καθένας στον δικό του χώρο.
Αντίστοιχα αναπάντεχο ήταν ότι βρήκα τον τρόπο και τις λέξεις να του επικοινωνήσω όλα αυτά τα δυσνόητα. Το έκανα εξονυχιστικά, με έναν κόμπο συγκίνησης στη φωνή (δεν ήθελα να κλάψω για να μην τον τρομάξω) αποκαλώντας κιόλας την πύκνωση της πραγματικότητας στην οποία μόνιμα προσβλέπω, *«λόγο ύπαρξής μου».* Δεν απείχε πολύ από ερωτική εξομολόγηση. Και εισακούστηκα! Αν όχι γι' άλλο λόγο, επειδή η μαγική αποκατάσταση συνοχής ανάμεσα στο μέσα και στο έξω είναι αυτό ακριβώς που εκείνος κι εγώ, κάποιες φορές, μοιραζόμαστε.
Η κουβέντα έγινε στα Λουλουδάδικα. Σε όλη της τη διάρκεια, με εμψύχωνε η επιγραφή στην τέντα του απέναντι μαγαζιού: *Frutti I Mare* – καρποί της θάλασσας, που το μετάφρασα κατ' ιδίαν ως *«αποκυήματα άγνωστου βάθους».* **Α**

Ιαματικά λουτρά Πόζαρ, στην Αριδαία

© ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ/EUROKINISSI

Look

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

Λαμπερό δέρμα με **BEE CERA**

Αυτή την περίοδο το δέρμα ταλαιπωρείται από τον ήλιο, τις υψηλές θερμοκρασίες, το θαλασσινό νερό και το χλώριο της πισίνας. Για να το διατηρώ λαμπερό το καλοκαίρι, αλλά και όλο τον χρόνο, χρησιμοποιώ τα ελληνικά προϊόντα περιποίησης **BEE CERA** που έχουν ως βασικό συστατικό το κερί της μέλισσας. Η σειρά που ξεχωρίζω είναι αυτή με τα προϊόντα Stemcell – πρόκειται για φυτικά βλαστοκύτταρα με υψηλή συγκέντρωση σε αναγεννητικούς παράγοντες που ενυδατώνουν, αυξάνουν την παραγωγή κολλαγόνου και ενισχύουν σημαντικά την ανάπλαση του δέρματος. Εκτός από τον ορό και την κρέμα προσώπου και ματιών, στα must είναι και η θεραπευτική μάσκα νυκτός που έχει ορατά αποτελέσματα από την πρώτη κιόλας χρήση!

✍ Τα προϊόντα BEE CERA διατίθενται αποκλειστικά στα φαρμακεία. Περισσότερες πληροφορίες στο www.beecera.gr

Look

NIKE SWIM
Σκουφάκι κολύμβησης €15

FUJIFILM
Φορητός εκτυπωτής instax Link Wide

MAT.FASHION
Plus size μπικίνι, σουτιέν €42,40/σλιπ €33,90

G-STAR RAW
Τζιν παντελόνι €96

VICHY
Αντηλιακό Capital Soleil SPF50

CONVERSE
Παιδικό sneaker €45

YAMAMAY
Μπικίνι, σουτιέν €29,95/ σλιπ €16,95

PRIME OPTICS
Γυαλιά ηλίου Paul Frank

SKY PREMIUM LIFE
Πόσιμο συμπλήρωμα διατροφής υαλουρονικού οξέος

KARL LAGERFELD
Ψάθινη τσάντα €215

SWATCH
Ρολόι Big Bold Bioceramic Night Trip, από τη συλλογή Monthly Drops €130

AVEDA
Σαμπουάν ρύθμισης χρώματος

LEONI ART
Χειροποίητο κεραμικό μπολ

ΞΕΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΟΤΑΝ: ...δεν σου καίγεται καρφί πόσα ξόδεψες το Σαββατοκύριακο

GLAMAZON

Τα «Πόδια του Ιησού» και το «Φορέσιμο κρεμμύδι»

Το άρωμα ως μορφή τέχνης εξωθεί τα όρια και δοκιμάζει αντοχές

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Το άρωμα είναι αναμφίβολα μια μορφή τέχνης – ενίοτε οι δημιουργοί του μπορούν να εξωθούν τα όρια και να δοκιμάζουν αντοχές πατώντας στο χαλί του shock marketing. Το άρωμα μπορεί να συναρπάζει, να γοητεύει, να μαγεύει οσφρητικά, να εκπλήσσει, να προκαλεί αλλά και να σοκάρει. Ακόμα και με την ονομασία του. Ο εμπνευστής της ιδιαίτερης, ψαγμένης και εντελώς καλλιτεχνικής συλλογής αρωμάτων **«Religious Vegetables», Ντέιβιντ Μολτς**, το πήγε ακόμα παραπέρα.

Συλλογιζόταν έχοντας απέναντί του έναν πίνακα όπου η Μαρία Μαγδαληνή πλένει τα πόδια του Ιησού με ένα σπάνιο αιθέριο έλαιο, τον νάρδο. Τι άρωμα άραγε είχε αυτή η τόσο πνευματική στιγμή στην ιστορία του πολιτισμού, διερωτήθηκε ο αρωματοποιός. Ο νάρδος ή spikenard, ένα αιθέριο έλαιο λιγότερο δημοφιλές από τη λεβάντα, το περγαμόντο ή το γιασεμί, είναι περισσότερο γνωστός από τη βιβλική του αναφορά ως το αρωματικό έλαιο που χρησιμοποίησε η Μαρία Μαγδαληνή για να αλείψει τα πόδια του Ιησού.

Ο Μολτς, ιδρυτής της εταιρείας αρωμάτων D.S. & Durga, φαντάστηκε ότι θα μύριζε πολύ βαλεριάνα, σαν πατσουλί αναμεμειγμένο με πόδια. Κι έτσι γεννήθηκε το άρωμα *«Jesus' Feet»*, το οποίο πωλήθηκε στην τιμή των 1.500 δολαρίων.

Η συλλογή *«Religious Vegetables»* είναι μια άσκηση για την υπέρβαση των ορίων του αρώματος, το οποίο, παρά την ιστορία του στην υποβολή, στο σεξ αλλά και στο shock marketing, κυριαρχείται σε μεγάλο βαθμό από παραδοσιακά ευχάριστα αρώματα, όπως οι λουλουδένιες νότες, η βανίλια, τα εσπεριδοειδή. Αυτό που κάποτε θεωρούνταν niche είναι πλέον mainstream. (Η Byredo, πρωτοπόρος στο χειροποίητο άρωμα, εξαγοράστηκε πρόσφατα από ισπανικό όμιλο ομορφιάς για περισσότερα από 1 δισεκατομμύριο δολάρια). Και με την αυξημένη ζήτηση έρχονται δημιουργοί που δοκιμάζουν τα όρια του ενδιαφέροντος, από την τιμή έως την προσέγγιση και το format.

Ένα άρωμα που μιμείται έναν άγριο βολβό κρεμμυδιού (το *«Wearable Onion»* –φορέσιμο κρεμμύδι– το οποίο κοστίζει 900 δολάρια, είναι ακόμη διαθέσιμο) μπορεί να φαίνεται παράλογο, αλλά είναι ευκαιρία πρώτης τάξεως για φιλοσοφικούς συλλογισμούς. Δεν είναι τόσο διαφορετικό από την τέχνη ή τη μόδα – απροσδόκητοι ή αφηρημένοι πίνακες, μεικτές εγκαταστάσεις ή ρούχα στην πασαρέλα που κανείς δεν θα φορούσε ποτέ στην πραγματική ζωή είναι ο κανόνας. Η δουλειά του Ντέιβιντ Μολτς είναι άκρως εννοιολογική, όπως η επίδειξη μόδας του Thom Browne για «απροσάρμοστα παιχνίδια» με καπέλα από αρκουδάκια και ένα μοντέλο ντυμένο ξύλινο στρατιώτη.

Ίσως η διαφορά είναι ότι το άρωμα αναμένεται να είναι ευχάριστο, κάτι που αρωματίζει έναν άνθρωπο ή έναν χώρο, ενώ άλλα μέσα τέχνης δεν είναι. Με τη μόδα και την τέχνη, μπορείτε να απομακρύνετε το βλέμμα σας από μια φρικιαστική εικόνα – μια δυσάρεστη μυρωδιά θα μπορούσε να είναι ανυπόφορη.

Λοιπόν, το *«Jesus' Feet»* μαζί με άλλα 12 αρώματα παρουσιάστηκε στην έκθεση *«Religious Vegetables»* (Θρησκευτικά Λαχανικά), ακριβώς όπως και το όνομα της συλλογής, η οποία φιλοξενήθηκε στο Olfactory Art Keller, μια μικροσκοπική γκαλερί στη νεοϋορκέζικη Chinatown, πρώην κουρείο, δίπλα σε μια αγορά θαλασσινών. Κάθε μοναδικό άρωμα, μαζί με ένα αντίστοιχο έργο τέχνης που δημιούργησε ο Μολτς, διατέθηκαν προς πώληση. Το *«Jesus' Feet»* ήταν το πρώτο που πουλήθηκε. Το *«Imperial Eaglesnake Toadstool»* και το *«Cloud City Ticket»* πουλήθηκαν και αυτά αντί 2.000 δολαρίων το καθένα λόγω διάφορων, σπάνιων ελαίων oud.

«Είμαι συλλέκτης κάθε αρωματικής πρώτης ύλης που πέφτει στα χέρια μου», λέει ο προβοκάτορας αρωματοποιός στους *NYT*, αναφερόμενος στα σπάνια και λιγότερο εμπορικά συστατικά που έχει μαζέψει όλα αυτά τα χρόνια. Ας πούμε το άρωμα *«Eating Ferns I Pass the Years in Peace»* ονομάστηκε έτσι ως φόρος τιμής σε έναν στίχο από ένα κινεζικό ποίημα του Han-Shan, έχει έλαια που εξάγονται από σπανάκι. Είναι λιγότερο παράξενο από ό,τι ακούγεται. Απλά μυρίζει σαν δροσερή, φρέσκια σαλάτα...

«Για μένα τα αρώματα είναι μια μορφή τέχνης και θέλω να με σοκάρουν», λέει ο Νταβίντ Πιούστε, εκπαιδευτικός από τη Μαδρίτη. Αγόρασε το άρωμα *«Jesus' Feet»* χωρίς καν να το μυρίσει. *«Με μια τέτοια ιστορία και με μια τέτοια ονομασία ένιωσα ότι έπρεπε να το πάρω. Σκοπεύω να βυθιστώ σε αυτό, να το λατρέψω ως ένα κομμάτι οσφρητικής τέχνης και να το κρατήσω εκτεθειμένο ως υπενθύμιση ενός λιγότερο συνηθισμένου περάσματος του χρόνου»*. Στη συλλογή υπάρχει κι ένα άρωμα του οποίου τουλάχιστον η ονομασία εκπλήσσει. Οι μεσολιθικές ψαροπαγίδες... Όσο για το άρωμα, ας αφεθεί στο κύμα της φαντασίας... ●

CITY GUIDE

LAURIE ANDERSON

Η Superwoman της avant-garde στο Ηρώδειο

Η πολυτάλαντη δημιουργός ξετυλίγει τα μουσικά της ηχοτοπία κάτω από την Ακρόπολη, στο πλαίσιο του φεστιβάλ Αθηνών-Επιδαύρου

Ο ήχος της έχει αφήσει ανεξίτηλη τη δημιουργική της σφραγίδα στην πορεία της ηλεκτρονικής μουσικής ενώ έχει ντύσει και φιλμ του Βιμ Βέντερς και του Τζόναθαν Ντέμι, χορογραφίες της Τρίσα Μπράουν αλλά και τη θρυλική θεατρική παράσταση του Ρομπέρ Λεπάζ ***The Far Side of the Moon***. Η εικαστική δουλειά της ταξιδεύει σε μεγάλα πολιτιστικά ιδρύματα της Αμερικής και της Ευρώπης, από το MoMA της Νέας Υόρκης και το Hirschorn της Ουάσινγκτον στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Λυών, του χρόνου και στο Moderna Museet της Στοκχόλμης. Οι στίχοι, οι αφηγήσεις αλλά και τα όνειρά της έχουν γίνει βιβλία. Οι περφόρμανς της γράφουν δυνατά στη μνήμη μας κάθε φορά που έχουμε την ευκαιρία να βρεθούμε αντιμέτωποι με αυτή την «πολυμεσική επίθεση από λούπες, κείμενα, φωνές και εικόνες», όπως την έχει περιγράψει ο Ίγκι Ποπ.

Περφόρμερ, ποιήτρια, τραγουδίστρια, εικαστικός και πάνω απ' όλα πρωτοποριακή μουσικός, η Λόρι Άντερσον με την πολύπτυχη δημιουργική κατάθεσή της επιμένει να αντιστέκεται στις ταξινομήσεις. Με αστείρευτη διάθεση για πειραματισμό και μια απροσδόκητα ευφάνταστη μείξη λόγου και πολυμέσων επί σκηνής, γλιστράει επιδέξια ανάμεσα στα είδη παντρεύοντας την καταγγελία με την ποίηση, το αίτημα της χειραφέτησης με τη ρήξη κάθε κανόνα και την αναζήτηση μιας απόλυτης ελευθερίας στην τέχνη.

Στις 10 Ιουλίου, στο πλαίσιο του **Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου**, καταφθάνει για μια συναυλία στα μέρη μας, τη μοναδική που έχει επιλέξει να προγραμματίσει γι' αυτό το καλοκαίρι. Με το ηλεκτρονικό βιολί της ανά χείρας και με συνοδοιπόρο τον τσελίστα Rubin Kodheli στη σκηνή, η 75χρονη δημιουργός έρχεται να ξετυλίξει στα πόδια της Ακρόπολης κομμάτια από την τελευταία της solo δουλειά με τίτλο ***The art of falling***, που ασχολείται με τα περίπλοκα ερωτήματα του μεταβαλλόμενου κόσμου μας και, φυσικά, με τον έρωτα. ***Ο Superman***, πώς να αντισταθείς σ' αυτό το ραντεβού; Την ευκαιρία να την ακούσουμε, πάντως, θα έχουμε και δύο μέρες πριν την εμφάνισή της στο Ηρώδειο. Στις 8 Ιουλίου (στις 20:30) η ιέρεια της ηλεκτρονικής μουσικής πρωτοπορίας θα βρεθεί στη **Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση** για μια συζήτηση με τον Αμερικανό διανοούμενο Πωλ Χολντενγκρέιμπερ, που μπορείς να παρακολουθήσεις χωρίς εισιτήριο αρκεί να έχεις προκρατήσει θέση. **-Ιωάννα Γκομούζα**

INFOψ ***Laurie Anderson***, *Ωδείο Ηρώδου Αττικού, 10 Ιουλίου, στις 21:00, Εισιτήρια στο https://**aefestival.gr**/ και στο **viva.gr***

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Μη χάσετε αυτή την εβδομάδα

10

Συναυλίες, θέατρο, εκθέσεις, παραστάσεις για παιδιά. Πολιτιστικές προτάσεις που μας ιντριγκάρουν αυτό το επταήμερο

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ**

EFI GOUSI©

❶ Το ντοκιμαντέρ θέλει το θερινό του

Αφιερωμένο εξαιρετικά στις ταινίες τεκμηρίωσης είναι το **1ο Φεστιβάλ Σινέ Ελευσίς / In situ realities** που διοργανώνει η 2023 ΕΛΕΥΣΙΣ Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, σε συνεργασία με τις Νύχτες Πρεμιέρας, και ελεύθερη είσοδο. Αντλώντας έμπνευση από τον διαχρονικά πολύπτυχο χαρακτήρα της ίδιας της πόλης, ποντάρει σε ταινίες που έχουν να κάνουν με την ιστορία, την εθνογραφία, την οικολογία και το περιβάλλον, όπως η *«Πρώτη ύλη»* του Χρήστου Καρακέπελη, το πολυβραβευμένο *«Στη γη του άγριου μελιού»* των Ταμάρα Κοτέφσκα και Λιούμπομιρ Στεφάνοφ και το *«Οι παραλίες της ζωής μου»* της Ανιές Βαρντά. Μια διοργάνωση-προπομπός του φεστιβάλ που θα φιλοξενηθεί από το φθινόπωρο του 2023 στον ιστορικό κινηματογράφο Ελευσίς.

Στον παλαιό Σιδηροδρομικό Σταθμό & στο πάρκινγκ του Ελαιουργείου στην Ελευσίνα, 7-10 Ιουλίου

❷ Όταν τα σκιάχτρα γίνονται ακτιβιστές

Αντιλαμβάνεται την τέχνη του ως έναν τόπο προσωρινής κατοίκησης σε ένα τεχνητό οικοσύστημα, απ' τον οποίο παρατηρεί ένα μέρος της ανθρωπότητας με επανασχεδιασμένη λογική, ενώ τη νέα του παράσταση τη χαρακτηρίζει ως «ένα θέατρο μετα-αποκαλυπτικής επιβράδυνσης». Τέσσερα χρόνια μετά το *«Crash park: η ζωή ενός νησιού»* που παρουσιάστηκε στη Στέγη, ο **Φιλίπ Κεν** έρχεται στο Φεστιβάλ Αθηνών με το *«Farm Fatale»*, ένα οικολογικό φουτουριστικό παραμύθι. Πέντε σκιάχτρα, που έχουν μείνει χωρίς δουλειά λόγω της κλιματικής αλλαγής, αποφασίζουν να συγκροτήσουν μια νέα κοινότητα. Καταγράφουν μεθοδικά τους ήχους της ετοιμοθάνατης φύσης, ετοιμάζουν πανό και σλόγκαν για διαδηλώσεις, παίζουν ποπ μουσική στον πειρατικό ραδιοφωνικό σταθμό τους, συζητάνε για την εξαφάνιση των εντόμων και τα φυτοφάρμακα. Μετά την πρώτη παράσταση θα ακολουθήσει συζήτηση με τον Γάλλο σκηνοθέτη και εικαστικό. *Πειραιώς 260, 10 & 11 Ιουλίου, στις 21:00*

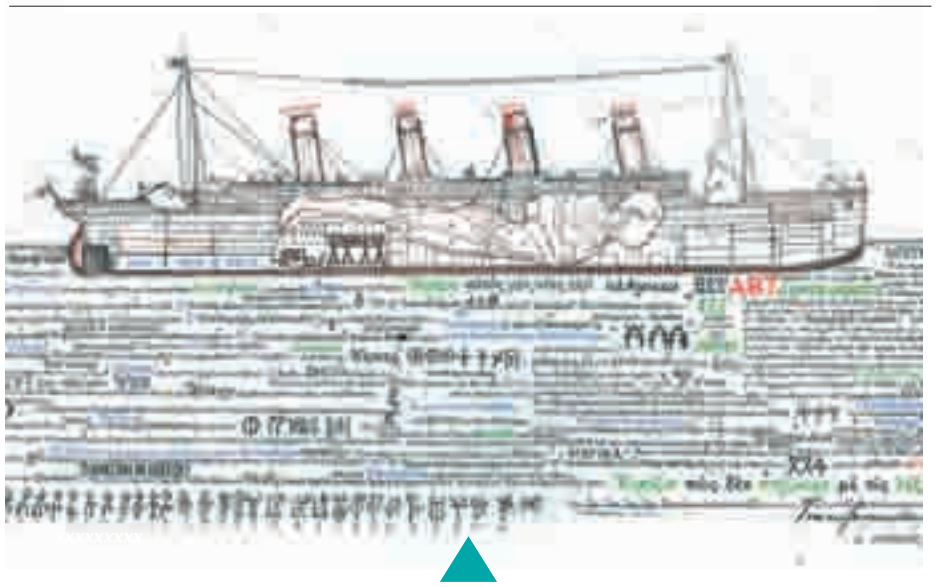

❸ Αναζητώντας τον Οδυσσέα

Πόσες Οδύσσειες περιλαμβάνει η Οδύσσεια; «Γράφοντας» με ακρυλικά μελάνια πάνω σε διαφάνειες, ο **Αλέξανδρος Μαγκανιώτης** χαρτογραφεί τις περιπέτειες του μυθικού ήρωα μέσα και από το φίλτρο της δικής του οικογενειακής ιστορίας. Στην έκθεση με τίτλο *«Return»* με σχέδια και λέξεις επιδιώκει να μιλήσει για την ανθρώπινη θέληση που ξεπερνά τα όρια, τη γνώση και την απώλεια, τον νόστο αλλά και την ταυτότητα των νεοελλήνων. *The Project Gallery, έως 10 Σεπτεμβρίου*

so many **choices** only one **voice**

❹ Ο Σταύρος Ξαρχάκος στο Ελληνικό

Για ένα βράδυ ο χώρος του παλιού αεροδρομίου της Αθήνας γεμίζει ήχους, μουσική και στίχους. Εκεί από όπου ξεκινούσαν οι πτήσεις μας στον κόσμο, στον διάδρομο απογείωσης-προσγείωσης των αεροπλάνων, ο Έλληνας μεγάλος συνθέτης έρχεται να μας ταξιδέψει σε *«5 λαϊκές μορφές»* και σε τραγούδια που όλοι αγαπήσαμε, μέσα από την ερμηνεία της **Ηρώς Σαΐα**. Η συναυλία, που διοργανώνει η Lamda Development, ανοίγει τον κύκλο πολιτιστικών εκδηλώσεων **The Ellinikon Moments**. *The Ellinikon, 8 Ιουλίου, στις 21:00*

❺ Επετειακά ραντεβού με Πορτοκάλογλου και Ιωαννίδη

Κλείνει 40 χρόνια μουσικής διαδρομής φέτος ο **Νίκος Πορτοκάλογλου** και στις 8 και 9 Ιουλίου (στις 21:00) το γιορτάζει στο Ηρώδειο. Μαζί με εκλεκτούς προσκεκλημένους, από τους Φατμέ ως το Μουσικό Κουτί, καταφθάνει με αγαπημένα του τραγούδια, με μια σύγχρονη ενορχηστρωτική ματιά. Στις 13 Ιουλίου, πάλι, (στις 21:30), στο Faliro Summer Theater, ο **Αλκίνοος Ιωαννίδης** έρχεται να μας ταξιδέψει *«Εκτός τόπου και χρόνου»* με υλικό από τον ομώνυμο δίσκο που ηχογραφήθηκε ένα βράδυ πριν από 20 χρόνια στον Λυκαβητό. Από την παρέα του δεν θα μπορούσαν να λείπουν οι: Σταύρος Λάντσιας, Μιλτιάδης Παπαστάμου, Γιώτης Κιουρτσόγλου και Μιχάλης Καπνίδης.

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Ν., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο **avguide@athensvoice.gr**

6 Η επιστροφή του Προμηθέα

Στην περσινή του καλοκαιρινή περιοδεία κέρδισε το κοινό – και τρία sold out στο θέατρο της Επιδαύρου. Επανακάμπτοντας φέτος, ο *«Προμηθέας δεσμώτης»* που σκηνοθετεί ο **Άρης Μπινιάρης**, με τον **Γιάννη Στάνκογλου** στον ομώνυμο ρόλο και τη **Νάνσυ Μπούκλη** πλέον ως Ιώ, κάνει μια στάση αυτή την εβδομάδα στην Πετρούπολη. Μέσα από τη σαγηνευτική μετάφραση του Γιώργου Μπλάνα, ο λόγος του Αισχύλου θα ηχήσει την αντίσταση του αλυσοδεμένου στον Καύκασο ήρωα να υποκύψει στο θέλημα του «ανελέητου» Δία. Γιατί, όπως μας έχει δηλώσει και ο σκηνοθέτης, «το έργο αυτό είναι σαν μια προσευχή, με την έννοια του διαλογισμού, για εξέλιξη και χειραφέτηση του ανθρώπου από στυγνές ηγεμονίες, ώστε να μπορέσει να προχωρήσει και να αυτονομηθεί από ό,τι τον καταδυναστεύει και τον οδηγεί στον αφανισμό».

Θέατρο Πέτρας, 11 Ιουλίου, στις 21:30

7 Μπαμ και... Καραγκιόζης στον κήπο

Πρωτοεμφανίστηκε στον μπερντέ του Μίμαρου σχεδόν πριν από 150 χρόνια, έγινε μπαλέτο από τη Ραλλού Μάνου, σε μουσική Μάνου Χατζηδάκι, παίχτηκε ως επιθεώρηση από τον Θίασο της Βέμπο, κυκλοφόρησε εικονογραφημένος αλλά και σε δίσκο με τη φωνή του Ευγένιου Σπαθάρη. Ακούσατε, ακούσατε. Τώρα, ο Ηλίας Καρελλάς αναβιώνει το θρυλικό έργο του θεάτρου σκιών «Ο Μεγαλέξανδρος και ο δράκος» με ασπρόμαυρες γιγαντοφιγούρες και ζωντανή παραδοσιακή μουσική από το Μπαμ Τρίο.

Κήπος Μεγάρου *Μουσικής, 11 & 12 Ιουλίου, στις 20:30*

ΜΗΝ ΤΟ ΧΑΣΕΙΣ

8 Το Μουσείο του Νίκου Βατόπουλου

Χαλκέντερος περιπατητής και επίμονος παρατηρητής του αθηναϊκού κέντρου, ο γνωστός δημοσιογράφος δηλώνει *«Κάτοικος Μουσείου»* καθώς περιδιαβαίνει με τον φωτογραφικό φακό του την κοίτη της Πατησίων και την αστική γειτονιά του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Άλλοτε με πανοραμικά πλάνα κι άλλοτε εστιάζοντας σε λεπτομέρειες –σε υφές και πατίνες, στο ξεχασμένο φιλελληνικό όνομα ενός δρόμου, σε μια αρ ντεκό άνθινη επίστεψη ή ένα εκλεκτικιστικό αρχιτεκτονικό στοιχείο– μέσα από 40 ασπρόμαυρες και έγχρωμες φωτογραφίες μάς συστήνει την περιοχή μέσα από τις προσωπικές του οπτικές μαρτυρίες.

Καφέ Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, έως 20 Σεπτεμβρίου

Αυτοπροσωπογραφία στη Μυτιλήνη, 1925

9 Ξανακοιτάζοντας τον Παπαλουκά

Πίστευε ότι «η ζωγραφική πρέπει να συγκινεί με τα υλικά της μέσα και όχι με το θέμα» κι ερεύνησε το αίνιγμά της συμβάλλοντας στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα στην αναμόρφωση της ελληνικής καλλιτεχνικής δημιουργίας. Από τα αχνά τοπία της Αίγινας και τις αυστηρά δομημένες συνθέσεις του Αγίου Όρους στους έντονους χρωματικά και σχηματικά πίνακες της Σαλαμίνας, τις αφαιρετικές απόψεις της Πάρου και τα λιτά εκθαμβωτικά στιγμογραφικά έργα της τελευταίας περιόδου, περίπου 100 έργα (λάδια, σπουδές και σχέδια) έρχονται να μας «βάλουν» στο εργαστήριο του Σπύρου Παπαλουκά για να παρακολουθήσουμε τις διαδοχικές φάσεις της δημιουργίας ενός πίνακα και τις μεταλλάξεις του τεχνοτροπικού του ύφους.

Ίδρυμα Β. & Μ. Θεοχαράκη, από τις 12 Ιουλίου

10 «Δίπλα δίπλα» στο θέατρο

Από τι υλικά χτίζονται τα κτίρια και οι σχέσεις; Πώς αντιμετωπίζει κανείς εμπόδια, αναποδιές και τα λάθη του;
Σε ένα ανατρεπτικό σκηνικό που θυμίζει οικοδομή, οι ήρωες της αγαπημένης παιδικής παράστασης του **Εθνικού Θεάτρου** πρέπει να ξεπεράσουν τις διαφορές τους και να συνεργαστούν για να φτιάξουν μαζί ένα σπίτι. Σ' αυτό το «κατασκευαστικό» πανδαιμόνιο, οι μικροί θεατές καλούνται να συμμετέχουν ενεργά προτείνοντας, στηρίζοντας και συμβουλεύοντας τους πρωταγωνιστές στις κρίσιμες στιγμές της ιστορίας.

Θέατρο Πέτρας, 12 Ιουλίου, στις 20:30

Επιμέλεια
ΝΕΝΕΛΑ ΓΕΩΡΓΕΛΕ

My Greek Meze

Ποια tapas και ποια finger foods, στην Ελλάδα έχουμε τον μεζέ και το καλοκαίρι είναι η εποχή του

Ο μεζές για τους Έλληνες είναι η απόλυτη δικαιολογία για να βρεθούμε με την παρέα, να ξεγελάσουμε την πείνα μας, να τσουγκρίσουμε τα ποτήρια μας, να μοιραστούμε τη νοστιμιά, να ξορκίσουμε τις έγνοιες... Τον τιμάμε σε σπιτικές, ξαφνικές μαζώξεις, στα στριμωγμένα τραπεζάκια του μεζεδοπωλείου, στο βουνό και στην ψάθα της παραλίας, το καλοκαίρι είναι η γιορτή του. Το «My Greek Meze», το καινούργιο βιβλίο που υπογράφουν η Ελένη Ψυχούλη και η Ιωάννα Παυλάκη, περιέχει κείμενα, tips και 65 εύκολες συνταγές με τέλειες φωτογραφίες αλλά και το savoir vivre ενός τραπεζιού στρωμένου με ελληνικούς μεζέδες. Μιλάμε με τη μία από τους συντελεστές του βιβλίου, την Ελένη Ψυχούλη, και μας ανοίγει η όρεξη...

Τι παθαίνει ο Έλληνας μόλις ακούει τη λέξη μεζέ; Χαρά μεγάλη! Νομίζω ότι ως λαός ποτέ δεν συγκινηθήκαμε με τη γαλλική εκδοχή του ένα πιάτο μπροστά σου, με μια μικροσκοπική γκουρμέ δημιουργία στο κέντρο. Η Ελλάδα το φαγητό της το θέλει γενναιόδωρο, θέλει στο τραπέζι ποικιλία και χρώμα, θέλει πολλές γεύσεις, θέλει να βουτάει το ψωμί της στη σάλτσα και στη σαλάτα, θέλει κυρίως και μια ωραία παρέα να τα μοιραστεί όλα αυτά. Ο μεζές, το τσιμπολόγημα, χαλαρά και με τη σαγιονάρα, στην αυλή, πλάι στο κύμα, είναι η πιο νόστιμη στιγμή μας σαν κοινωνία. Δεν μας νοιάζει η τεχνική και η εκτέλεση του πιάτου, ας είναι και μια κονσέρβα, ας είναι και μια ντομάτα κομμένη «τριαντάφυλλο» και λίγο από το φαγητό που περίσσεψε από την προηγουμένη. Αρκεί να υπάρχει ένα τσίπουρο, λίγο κρασάκι, μια παγωμένη μπίρα, να ανοίξουν οι καρδιές και να σκάσουν τα χείλη, να κονταροχτυπηθούν τα πιρούνια στο ίδιο στενό πιατάκι.

Έχει εποχή ο μεζές; Ο μεζές είναι παντός καιρού, αφού πρόκειται για σημειολογία, για διάθεση ψυχής, για ιερουργία και ιεροτελεστία. Υπέροχος στον ζεστό καφενέ του χωριού, γύρω από τη σόμπα τον χειμώνα, απογειώνεται το καλοκαίρι, τότε που η ζωή γίνεται πολύ πιο απλή. Τότε που η μεζεδοκατάσταση μπορεί να στηθεί τελευταία στιγμή, στο οπουδήποτε, ακόμη και στην άμμο της παραλίας, με την μπίρα να σφηνώνεται στα βοτσαλάκια μη χυθεί και τις συσκευασίες να ανοίγουν για να φαγωθούν με τα χέρια. Σημασία έχει το πρόσταγμα: «πέρνα για ένα μεζεδάκι», «έλα για ένα τσιπουράκι», «ελάτε να μοιραστούμε ό,τι έχουμε»!

Ποιες περιοχές της Ελλάδας κατ' εξοχήν φημίζονται για τους μεζέδες τους; Κυρίως η Μυτιλήνη με το ούζο της, η Κρήτη με τις ρακές της και ο Βόλος με τα τσίπουρά του. Καθώς διευθυντής της ορχήστρας είναι πάντα ένα τοπικό αλκοόλ. Ωστόσο, η μεζεδοκατάσταση επιβιώνει και βασιλεύει παντού στην Ελλάδα, προσαρμόζοντας και διαφοροποιώντας τον μεζέ ανάλογα με τις πρώτες ύλες και τη γεωγραφία του κάθε τόπου.

Με την Ιωάννα Παυλάκη πώς σμίξατε; Συναντηθήκαμε επαγγελματικά, ταυτιστήκαμε, γίναμε πολύ φίλες. Μια φιλία που ξεκίνησε από επαγγελματική εκτίμηση. Η Ιωάννα έχει κάνει κάτι πολύ σημαντικό. Τη σειρά *My Greek*, βιβλία που μέσα από διαφορετικές ενότητες σου δίνουν όλη την ελληνική παράδοση, τον Μεζέ, το Βίγκαν, το Γλυκό, την Ταβέρνα, σε ένα υψηλής αισθητικής, πολύ σύγχρονο αποτέλεσμα, που αφορά τον Έλληνα αλλά θα ήθελε και ο κάθε ξένος να το πάρει μαζί του στη χώρα του. Βιβλία λιμπιστικά, σε χαμηλή τιμή, που δίνουν μια εντελώς μοντέρνα ευκαιρία σε αυτό που λέγαμε «τουριστικό βιβλίο».

Πες μας τον απόλυτο δικό σου μεζέ... Ο δικός μου αγαπημένος μεζές είναι θαλασσινός και βολιώτικος. Τα 3-4 εναπομείναντα αυθεντικά τσιπουράδικα, όπου για ώρες ολόκληρες παρελαύνουν από μπροστά σου θαλασσινά στην πιο ωμή, στην πιο ακατέργαστη εκδοχή τους. Άντε το πολύ, ένα πέρασμα από τη σχάρα. Η λιτότητα της αφθονίας, γεύση συγκινητική, με όπλο τη φρεσκάδα. Και το τσίπουρο για τις εξομολογήσεις, τις κουβέντες, το «στην υγειά μας»!

Εκδόσεις Πεδίο, 162 σελ., €17,90, θα το βρείτε σε όλα τα βιβλιοπωλεία

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ / ΠΡΟΣΩΠΑ / ΑΦΙΞΕΙΣ / ΣΥΝΤΑΓΕΣ / TIPS ΓΕΥΣΗΣ

10+1 ΗΟΤ ΣΤΕΚΙΑ ΣΤΟ ΧΑΛΑΝΟΡΙ

για να περάσεις ένα υπέροχο ΔΡΟΣΕΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Φωτό καταστημάτων: ΑΛΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ, ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΤΑΤΣΗΣ

SOLO GELATO

Αγνό, ολόφρεσκο παγωτό στη γειτονιά του Χαλανδρίου

Είναι η πιο αγαπημένη gelateria σε όλο το Χαλάνδρι, αφού η ιστορία της κοντεύει πια έναν αιώνα. Ήταν το 1924 όταν ο παππούς του σημερινού ιδιοκτήτη άνοιξε ένα γαλατάδικο στην πλατεία Χαλανδρίου πουλώντας κρέμες, γιαούρτια και ρυζόγαλο. Στον πόλεμο, το γαλατάδικο καταστράφηκε, αλλά το 1951 άνοιξε πάλι στην ίδια θέση που το βρίσκουμε μέχρι και σήμερα, στην οδό Ανδρέα Παπανδρέου. Ήδη από τη δεκαετία του '60 είχε προσθέσει στην παραγωγή του και ολόφρεσκο παγωτό που απέκτησε αμέσως μεγάλη ζήτηση και φανατικό κοινό. Και κάπως έτσι το 2006 πια μετατράπηκε σε μια σύγχρονη gelateria που επιμένει να φτιάχνει αγνό παγωτό όπως παλιά: με φρέσκα φρούτα και γάλα, χωρίς έτοιμα μείγματα και βελτιωτικά γεύσης. Καθημερινά θα βρεις 32 γεύσεις ολόφρεσκου, χειροποίητου παγωτού που θα σε γυρίσουν πίσω στα παιδικά σου χρόνια. Να δοκιμάσεις οπωσδήποτε το καϊμάκι, είναι απλά εξαιρετικό (άλλωστε οι άνθρωποι εδώ το φτιάχνουν επί 50 χρόνια!), την τριπλή σοκολάτα από μονοποικιλιακές κουβερτούρες, τη βελούδινη gianduja, την αλμυρή καραμέλα, όπως και την κρέμα "Solo Gelato" με αμύδαλα και amaretto. Κι αν σου αρέσουν οι φρουτένιες γεύσεις, με τίποτα μην παραλείψεις το σορμπέ μάνγκο, που μάλιστα έχει λάβει το πρώτο βραβείο στο Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Παγωτού! Εκτός από το εκπληκτικό αυτό παγωτό, όμως, θα βρεις επίσης και μια μεγάλη γκάμα χειροποίητων γλυκών που ξεκινούν από τα μπισκότα, και φτάνουν μέχρι τις πάστες και το γαλλικό προφιτερόλ. Επιπλέον, τα πρωινά θα βρεις υπέροχο καφέ για να αρχίσεις τη μέρα σου. Μαζί πάρε και το πρωινό σου: ατομικά muffin, κέικ και cookies ή παραδοσιακά τυροπιτάκια με ανθότυρο και φέτα, αν είσαι του αλμυρού.

Ανδρέα Παπανδρέου 44, Χαλάνδρι, 2106813622, www.sologelato.gr,
Πειραιάς: Τσαμαδού 15Α, 2104175300 @sologelato.gr @solo_gelato

SIX SEASONS KITCHEN

Simply Seasonal Everyday

Στο Six Seasons Kitchen, το εστιατόριο/καφέ που άνοιξαν στις αρχές του 2021 η Μαριάννα και η Κική, οι εποχές είναι έξι! Τα περισσότερα προϊόντα που προσφέρονται σε αυτόν τον φωτεινό, μίνιμαλ χώρο, στο ήσυχο στενό της οδού Παράσχου στο Χαλάνδρι, είναι φτιαγμένα in house, με βάση την εποχικότητα και –φυσικά– την ποιότητα της πρώτης ύλης. Εδώ, τα πιάτα αλλάζουν έξι φορές τον χρόνο και πάντα περιλαμβάνουν τα «καλύτερα» που έχει να μας προσφέρει κάθε εποχή. Το μενού, που έχει επιρροές από την εμπειρία της Μαριάννας στην Αμερική και την Ιρλανδία, περιλαμβάνει προτάσεις για πρωινό, μεσημεριανό και brunch, καλύπτοντας έτσι διαφορετικά γούστα και διατροφικές συνήθειες. Το Six Seasons Kitchen είναι η τέλεια επιλογή για όσους θέλουν ποιοτικό, φρεσκοφτιαγμένο, ελαφρύ και πολύχρωμο φαγητό μέσα στη μέρα τους, συνοδεύοντάς το με έναν specialty καφέ Kudu ή επιλεγμένα ροφήματα, κρασί και μπίρα.
Κάποιες βραδιές ο χώρος μεταμορφώνεται για να φιλοξενήσει guest chefs, private dinners και private events. Όλα αυτά τα επικοινωνούν τα κορίτσια στα πολύ active social media του μαγαζιού. Stay tuned!

Ωράριο λειτουργίας:
Δευτέρα - Παρασκευή 08.00-17.00
Σάββατο 09.00-16.00

Παράσχου 8, Χαλάνδρι, 2114180585, www.sixseasons.kitchen
Six Seasons Kitchen sixseasons.kitchen

ELLYZ CAFÉ

Σαν να βγήκε από τις σελίδες του πιο γλυκού παραμυθιού!

Σαν όνειρο είναι το Ellyz Café που ήρθε στην Αγίου Γεωργίου από τον Ιανουάριο και ομόρφυνε όλη τη γειτονιά! Ολάνθιστο, νεανικό, με μια υπέροχη αύρα στην ατμόσφαιρα που σου φτιάχνει τη διάθεση, μοιάζει με τους κήπους που βλέπεις στα ρομαντικά έργα και πάντα ήθελες να τους περιδιαβείς! Όσο για την πανέμορφη μπουκαμβίλια στην είσοδο, σίγουρα θα γίνει το απόλυτο background για τα ινσταγκραμικά σας stories!

Στο Ellyz Cafe, που λέτε, από τις 08.30 που ανοίγει μέχρι και λίγο μετά τα μεσάνυχτα, που μας κρατάει συντροφιά καθημερινά, οι άνθρωποί του ετοιμάζουν τα καλύτερα για εμάς με αγάπη, φροντίδα και άριστης ποιότητας υλικά. Η μέρα ξεκινάει με φοβερό specialty 95 plus καφέ, εξαιρετικός τόσο στην πρώτη ύλη του όσο και στην προετοιμασία. Επίσης, ένα ολόκληρο κεφάλαιο για το Ellyz Café αποτελούν τα γλυκά του. Χειροποίητα όλα τους, που φτιάχνονται στο δικό τους παρασκευαστήριο, είναι στ' αλήθεια ανεπανάληπτα, σαν το αξέχαστο Ellyz Rose Cake, ένα ζουμερό κέικ βουτύρου βανίλιας με απαλό compote από εξωτικό λίτσι και σμέουρα και στρώσεις από cream cheese, αρωματισμένο με λευκά τριαντάφυλλα!

Στο μενού θα βρείτε ακόμη παγωτά, σοκολάτες, ποικιλίες τσαγιού, δροσερά milkshakes και smoothies, δυναμωτικά healthy bowls, φρεσκότατες σαλάτες αλλά και τέλειες προτάσεις για brunch, που αποτελούν από μόνες τους έναν λόγο να το επισκεφθείτε. Σίγουρα θα ενθουσιαστείτε με το Croque Madame, με φρυγανισμένο φρέσκο ψωμί, καπνιστό ζαμπόν, κόκκινη γκούντα λιαστής ντομάτας, μουστάρδα ντιζόν και χειροποίητη μπεσαμέλ, αλλά και με τα pancakes σαν το Lila Bloom, με πραλίνα σοκολάτας και φράουλας, κομματάκια φράουλας, κόκκους ρυζιού και κομματάκια lila pause!

Ιδανικός προορισμός και για ένα signature κοκτέιλ ή ένα aperitivo μετά τη δουλειά ή και πριν από την (πολύ) βραδινή έξοδο, το Ellyz Café διαθέτει, επίσης, μια απόλυτα ενημερωμένη κάβα, με ετικέτες κρασιού και μπίρας, καθώς και μια μεγάλη ποικιλία από τζιν και ρούμι. Να πάτε, είναι σίγουρο ότι θα το ερωτευθείτε.

Αγίου Γεωργίου 30, Χαλάνδρι, 2106844947, ellyzcafe

ASSOS ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ

Με ιστορία σχεδόν 75 ετών!

Ιστορικό και ξακουστό ξηροκαρπάδικο, με έτος ίδρυσης το 1948 και πρώτο κατάστημα στον Πειραιά, από την πρώτη γενιά Μικρασιατών προσφύγων. Στα νιάτα της επιχείρησης σήμερα βρίσκεται η τρίτη γενιά, τα αδέλφια Αγκόπ και Ντικράν Οβακιμιάν, οι οποίοι έχουν εξελίξει τόσο πολύ τα πράγματα, που ο Assos θεωρείται ένα από τα καλύτερα και ποιοτικότερα καταστήματα του είδους. Με χώρο και στο Χαλάνδρι από το 2014, θα βρείτε φρεσκότατους ξηρούς καρπούς, στη μεγάλη τους πλειονότητα ελληνικούς, με την επεξεργασία τους, μάλιστα, το ψήσιμο για παράδειγμα, να γίνεται από τους ίδιους στο εργαστήριο των καταστημάτων.

Μαζί με τους ξηρούς καρπούς φημισμένα είναι και τα υπέροχα αποξηραμένα φρούτα, και αυτά σε μια πολύ μεγάλη ποικιλία, από φράουλες, βερίκοκα και ροδάκινα, μέχρι ανανάδες, χουρμάδες και πολλά άλλα.

Στο Assos θα βρείτε ακόμη εξαιρετικά ζαχαρώδη (σοκολατάκια, λουκούμια, μπακλαβαδάκια), πεντανόστιμα χειροποίητα γλυκίσματα, τα οποία επίσης φτιάχνονται στο εργαστήριό τους, ποτά από την απόλυτα ενημερωμένη κάβα, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα να αποστείλετε για δώρο κάποιο πολύ ιδιαίτερο καλάθι, που να είστε σίγουροι ότι θα εκτιμηθεί πάρα πολύ από τον αποδέκτη του, φτιαγμένο με την αγάπη και τη φροντίδα των ανθρώπων του Assos. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα, Τετάρτη, Σάββατο 09.00-16.00, Τρίτη, Πέμπτη, Παρασκευή 09.00-21.00.

Χαλάνδρι: Λ. Πεντέλης 16, 2106840300
Πειραιάς: Τσαμαδού 15Α, 2104175300
Assos ξηροί καρποί / Assos Dry Nuts assos_dry_nuts

PICASSO ATHENS

Το νέο μεξικάνικο εστιατόριο στο Χαλάνδρι με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική υπόσχεται αξέχαστες γαστρονομικές συγκινήσεις

Αν το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό ακούγοντας το όνομα Πικάσο είναι η Ισπανία, τότε το νέο μεξικάνικο εστιατόριο που έχει γίνει το απόλυτο στέκι για τους λάτρεις γευστικών πιάτων που ξεφεύγουν από τα μεξικάνικα στερεότυπα που έχεις συνηθίσει ήρθε για να το ανατρέψει. Μετά από 25 χρόνια επιτυχημένης πορείας και... γεύσης στη Νάξο, το Picasso σε υποδέχεται στην Αθήνα σε μια διατηρητέα μονοκατοικία με δροσερή αυλή και κήπο, ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, μεξικάνικη αισθητική, minimal design με γήινους τόνους, φυσικά υλικά και υφές.

Πίσω από το μπαρ, ο γνωστός πίνακας Artist and his model, αποτελεί ένα μοναδικό background που σε κάνει να μην ξεκολλάς από τον χώρο. Όλοι μιλούν κυρίως για την tex mex κουζίνα του, την άκρως γευστική πιατέλα με πέντε διαφορετικά είδη τάκος, τη Chef's Mexican salad, τα nachos με σάλσα και ξινόκρεμα και άλλα ιδιαίτερα toppings και φυσικά τις τσιρτσιριστές Fajitas.

Σαν ζωγραφιά... είναι και τα κοκτέιλ που μπορείς να γευτείς. Συνόδευσε το γεύμα σου με μια Spicy ή Frozen Margarita ή ένα signature cocktail. Η γευστική δοκιμή δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς τα ακαταμάχητα churros με σιρόπι σοκολάτας που λιώνει στο στόμα σου. Viva Mexico.

Καραολή Δημητρίου 22, Χαλάνδρι, 2106814140
Picasso Athens picassoathens

MAILO'S THE PASTA PROJECT

Fresh pasta - Streetfood culture

Οι βόλτες στο Χαλάνδρι γίνονται ακόμη καλύτερες με μια στάση στην οδό Ζαλοκώστα! Εδώ, μπροστά από την κατακόκκινη πρόσοψη του Mailo's, τον τελευταίο χρόνο μαζεύονται οι λάτρεις των ζυμαρικών από όλα τα Βόρεια Προάστια για να απολαύσουν ένα από τα λαχταριστά κυπελλάκια με τις αχνιστές μακαρονάδες... Το Mailo's σερβίρει καθημερινά ολόφρεσκα ζυμαρικά σε τρία είδη (rigatoni, casarecce και campanelle) που παράγονται μπροστά σου από βιολογικό σιμιγδάλι και νερό. Ύστερα συνδυάζονται με 10 διαφορετικές signature σάλτσες και σε στέλνουν στον Παράδεισο! Δεν γίνεται να μην δοκιμάσεις το "Pastitsio" (σιγομαγειρεμένος μοσχαρίσιος κιμάς με κρεμώδη μπεσαμέλ τυριών) ή το "Parmesan Chicken" (κρέμα παρμεζάνας με κοτόπουλο, φρέσκα μανιτάρια και εστραγκόν), ούτε βέβαια να φύγεις χωρίς μία τουλάχιστον μπουκιά από την πλούσια "Carbonara"!

Τελευταία μας ανακάλυψη είναι η νέα μακαρονάδα που ακούει στο όνομα "Spanakotiropita" της γιαγιάς Αναστασίας, περιέχει σπανάκι, πράσο, κρέμα φέτας και θρυμματισμένο φύλλο κρούστας και θα σου θυμίσει σε γεύση και νοστιμιά την πίτα της γιαγιάς σου. Απλώς δοκίμασέ την. Η αγάπη για τα φρέσκα ζυμαρικά και τις μεσογειακές γεύσεις δεν πρόκειται να σβήσει ποτέ και το Mailo's ξέρει τη μυστική συνταγή της νοστιμιάς!

Τέλος, να θυμάσαι ότι τα παιδιά της ομάδας Mailo's έχουν πάντα ένα τεράστιο χαμόγελο και φανταστική διάθεση, ικανά να σε εντυπωσιάσουν ίσως ακόμη περισσότερο και από τις (τέλειες) μακαρονάδες... **Made with Love & Pasta!**

Ζαλοκώστα 2 & Γυφτοπούλου, Χαλάνδρι, 2106844055, www.mailos.gr
@Mailos @mailos_pasta, Και delivery μέσω Wolt

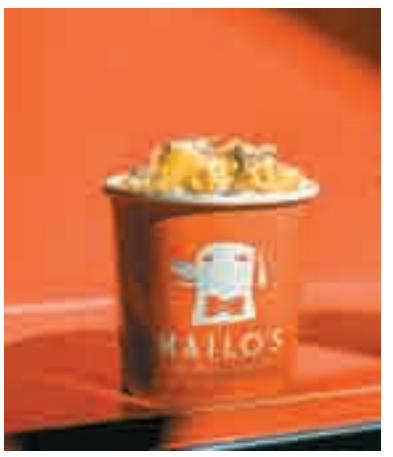

ΜΠΑΡ ΜΠΕΕ ΚΙΟΥ

Ο θρυλικός ναός του «Μπιφτεκόψωμου»

Πρώτα έκανε τα νότια προάστια να παραμιλάνε και μετά ξεσήκωσε όλη την Αθήνα. Το μπεργκεράδικο Μπαρ Μπεε Κιου που κατάφερε να κάνει τα μπέργκερ του viral, πριν καν το viral υπάρξει σαν όρος, ήρθε στο Χαλάνδρι το 2018 και έφερε μαζί του τα υπερβολικά, θηριώδη, ζουμερά και άκρως ινσταγκραμικά μπέργκερ του για να τα απολαύσουν όλοι. Το μυστικό κρύβεται στα χειροποίητα, αφράτα ψωμάκια χωρίς συντηρητικά που φτιάχνονται καθημερινά (και αποκλειστικά για το Μπαρ Μπεε Κιου) σε έναν φούρνο στον Πειραιά. Τα ζουμερά μπιφτέκια στο εσωτερικό είναι από 100% φρέσκο μοσχαρίσιο κιμά και οι απαραίτητες τηγανητές πατατούλες είναι ολόφρεσκες και κομμένες στο χέρι, ενώ προσφέρονται σε πληθωρικές μερίδες.

Δεν έχει ονομαστεί τυχαία «ναός του Μπιφτεκόψωμου» αφού εδώ θα βρεις μια ποικιλία εκρηκτικών γευστικών συνδυασμών με ονόματα εμπνευσμένα από iconic ήρωες της μουσικής και του σινεμά. Δοκίμασε οπωσδήποτε το Lemmy με δύο μοσχαρίσια μπιφτέκια, διπλό τσένταρ, πικάντικη μαγιονέζα με καπνιστό ταμπάσκο, onion rings, δυο φέτες καπνιστού μπέικον και Μπαρ-Μπεε-Κιου σος με Jack Daniel's. Απίθανο είναι και το Ντόκτορ Μπέργκενσταϊν Jr., με χειροποίητο μοσχαρίσιο μπιφτέκι, διπλό τσένταρ, παναρισμένο γκούντα, καπνιστό pulled pork, Μπέργκεν-σος, σαλάτα coleslaw και πίκλες. Το all-time best seller είναι του Γενναίου αλλά εγώ σε προκαλώ να δοκιμάσεις τον Παππού του Γενναίου, το μπιφτεκόψωμο-μύθο των 3 κιλών και 8 μπιφτεκιών, αυστηρά για μερακλήδες!

Με τόσες προκλητικές γεύσεις και ένα διαφορετικό limited edition «Μπιφτεκόψωμο του Μήνα» να κάνει την εμφάνισή του κάθε μήνα, δεν είναι τυχαίο που το Μπαρ Μπεε Κιου κατέκτησε την 10η θέση στη List25 του New York Times με τα καλύτερα burgers στον κόσμο!

Κολοκοτρώνη 5, Χαλάνδρι, 2106849468, mparmpeekiou.com
ΜΠΑΡ ΜΠΕΕ ΚΙΟΥ mpar_mpee_kiou

ΤΑ ΛΑΛΑΓΓΙΑ

Παραδοσιακές γεύσεις από τη Μάνη

Αυθεντικό μανιάτικο μεζεδοπωλείο, με το όνομά του να προέρχεται από τα περίφημα λαλάγγια, τις πεντανόστιμες μανιάτικες τηγανίτες. Στον όμορφο εσωτερικό του χώρο ή στη δροσιά της αυλής θα απολαύσετε γεύσεις που θα δοκιμάζατε μόνο σε κάποιο ταξίδι σας στη μαγευτική Μάνη!

Πολλά και νόστιμα θα βρείτε στον κατάλογό του, εμείς σας προτείνουμε τη φοβερή γουρουνοπούλα Καλαμάτας (σε μερίδα ή με το κιλό), τις τσουχτές Μάνης με καβουρδισμένη μυζήθρα και τηγανητό αυγό. Επίσης, τον καγιανά με σύγκλινο, το καπνιστό λουκάνικο με πορτοκάλι, τον Μπαρδουνιώτικο κόκορα με χωριάτικες χυλοπίτες (το πιάτο έχει πάρει την ονομασία του από τοποθεσία της Μάνης) και οπωσδήποτε τα μανιάτικα σαΐτια.

Ακόμη, θα βρείτε πληθώρα παραδοσιακών ορεκτικών, σαλάτες με γεύσεις και αρώματα Μάνης και ωραίο κρασί από τη Λακωνία. Οι ευγενέστατοι και φιλόξενοι άνθρωποι του μεζεδοπωλείου φέρνουν τα περισσότερα από τα κρεατά τους από τη Μάνη, ενώ και το ελαιόλαδο είναι βιολογικό, δικής τους παραγωγής. Όλα αυτά σε πολύ καλές τιμές και μπορείτε να τα απολαύσετε και μέσω efood και BOX.

Ώρες λειτουργίας: Τρίτη - Παρασκευή 16.00-01.00, Σάββατο 12.30-01.00, Κυριακή 12.30-18.00, Δευτέρα κλειστά.

Σοφοκλή Βενιζέλου & Καραολή Δημητρίου 27, Χαλάνδρι, 2106828093, www.talalaggia.gr talalaggia ta_lalaggia

GHOINOS ORGANIC STORE

Επιλεγμένα βιολογικά και παραδοσιακά προϊόντα από Έλληνες παραγωγούς

Η οικογενειακή επιχείρηση με καταγωγή από την Κέρκυρα, που εδώ και 16 χρόνια αφήνει το δικό της θετικό αποτύπωμα στην υγιεινή διατροφή, τη φυσική ομορφιά κι έναν φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο ζωής. Στο Ghoinos Organic Store θα ανακαλύψετε μια πολύ μεγάλη ποικιλία από επιλεγμένα ελληνικά βιολογικά προϊόντα, τις περισσότερες φορές από μικρούς τοπικούς παραγωγούς, με μια ιδιαίτερη αγάπη στην Κέρκυρα και στα δικά της προϊόντα, λόγω και της καταγωγής της οικογένειας από το νησί (παραδοσιακά κερκυραίικα γλυκά, τοπικά κρασιά, φυσικά σαπούνια κ.ά.).

Με ανθρώπους που αγαπούν αυτό που κάνουν, στον φιλόξενο χώρο του Ghoinos Organic Store θα βρείτε τρόφιμα, όπως φοβερό παγωτό, διαλεχτά όσπρια, ζυμαρικά, μέλια, super foods, ξηρούς καρπούς, φυτικά ροφήματα, σοκολάτες, καφέ, ελαιόλαδο, βότανα και τσάγια, vegan προϊόντα, είδη χωρίς λακτόζη και χωρίς γλουτένη, ενώ πολλές και εξαιρετικές είναι οι προτάσεις σε παραδοσιακά προϊόντα, όπως πεντανόστιμα γλυκά, αλλά και ξεχωριστές ετικέτες από τον ελληνικό αμπελώνα.

Μαζί με αυτά θα βρείτε ακόμη βιολογικά προϊόντα ομορφιάς, αλλά και διάφορα είδη που μας βοηθούν να υιοθετήσουμε έναν οικολογικό τρόπο ζωής, όπως μπολ φαγητού από καρύδα, ισοθερμικά μπουκάλια και παγούρια, κεριά σόγιας, οδοντόβουρτσες από μπαμπού κι άλλα χρηστικά αντικείμενα.

Να θυμάστε, επίσης, ότι μια κατηγορία από μόνη της είναι τα δώρα που μπορείτε να κάνετε για να εντυπωσιάσετε τους φίλους και συνεργάτες σας. Από τις συνθέσεις σε καλάθια, μέχρι τα gift boxes η σύνθεση όλων είναι φτιαγμένη με αγάπη και μεράκι προκειμένου να χαρίσει χαμόγελα στους ξεχωριστούς παραλήπτες σας. Στο Ghoinos Organic Store τιμούν με το παραπάνω τις γιορτινές περιόδους, φέρνοντας από την Ελλάδα και τον κόσμο τα καλύτερα παραδοσιακά γλυκίσματα, ανάλογα με την εποχή, όπως ιταλικά βιολογικά γλυκά Χριστούγεννα και Πάσχα. Όλα αυτά μπορείτε να τα απολαύσετε είτε με μια επίσκεψή σας στο φυσικό του κατάστημα, είτε μέσω online παραγγελίας (με τις αποστολές να γίνονται πανελλαδικά), αλλά και μέσω της πλατφόρμας efood.

Αγίας Παρασκευής 55, Χαλάνδρι, 2106899881, www.ghoinos.gr, Γήοινος ghoinos.gr

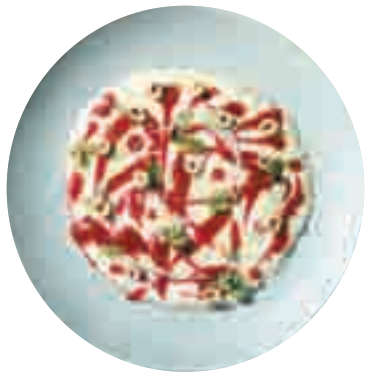

HIDE & SEEK

Μια κρυμμένη «Εδέμ» στο Χαλάνδρι

Πιστεύεις ότι είναι αδύνατον να αποδράσεις από τη βουή της πόλης ενώ βρίσκεσαι στη λεωφόρο Κηφισίας; Κι όμως, στον κρυμμένο, καταπράσινο και δροσερό κήπο του Hide & Seek, θα χαλαρώσεις ανάμεσα στους ψηλούς φοίνικες και τις καστανιές, απολαμβάνοντας κάθε στιγμή της ημέρας, καθώς αποτελεί τον τέλειο all day προορισμό. Εκεί, θα απολαύσεις comfort πιάτα και δροσερά cocktails, σε ένα ιδανικό μέρος για lunch breaks και dinner, meetings και φιλικά gatherings. Το προσεγμένο μενού έχει επιμεληθεί ο εξαιρετικός chef Γιάννης Λιόκας, με απολαυστικά πιάτα με επιρροές από τη μεσογειακή και ευρωπαϊκή κουζίνα. Μπορείς να ξεκινήσεις τη μέρα σου με το γευστικό brunch που σερβίρεται μέχρι το απόγευμα με επιλογές σε αυγά και French toast, σε συνδυασμό με καλοψημένο καφέ ή έναν φυσικό χυμό πορτοκάλι. Προτείνουμε ανεπιφύλακτα να δοκιμάσετε το λαυράκι μαρινέ, με νεκταρίνια, αγγούρι, jalapeno, ponzu και μαύρη ελιά και να μην παραλείψετε το risotto με γλυκιά gorgonzola, παντζάρι, φουντούκι και wasabi. Μπορείτε να συνδυάσετε τα πιάτα σας με τα ψαγμένα cocktails από τον πρόσφατα ανανεωμένο κατάλογο που επιμελείται ο βραβευμένος κατ' επανάληψη Λυκούργος Χριστοθανόπουλος και η ομάδα του. Εμείς ξεχωρίσαμε το invisible zombie αλλά εξίσου δημοφιλές είναι και το δροσιστικό colorful dream, με βάση Skinos mastiha. Η καλοκαιρινή αύρα αυτής της πράσινης Εδέμ θα σου προσφέρει ό,τι χρειάζεσαι για τις αποδράσεις σου μέσα στην πόλη.

Λεωφόρος Κηφισίας 250-254, Χαλάνδρι, 2106776747, www.hideandseek.gr
HideAndSeekAthens hideandseekathens

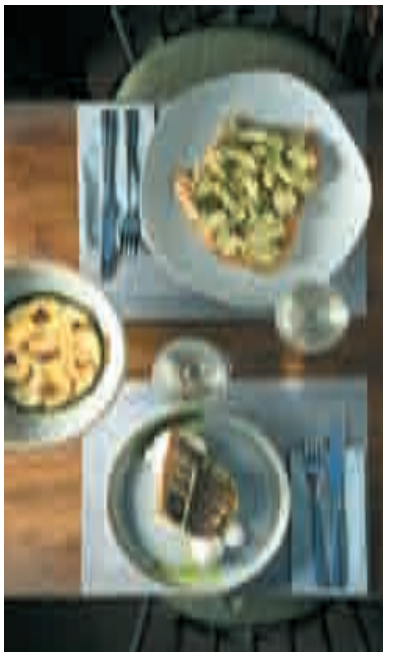

ΤΟ ΒΡΑΣΤΟ

Το θρυλικό στέκι της Ρεματιάς προσφέρει γευστικές εμπειρίες σε υπέροχο κήπο

Είναι μια από τις πιο δημοφιλείς οικογενειακές ταβέρνες στο Πολύδροσο Χαλανδρίου, με την ιστορία της να πηγαίνει πίσω στο 1969. Από τότε μέχρι σήμερα εξακολουθεί να προσφέρει αυθεντικές, μαμαδίστικες ελληνικές γεύσεις που ξυπνάνε μνήμες και πλέον μπορεί να τις απολαύσει κανείς στον καταπράσινο κήπο του. Πρόσφατα φρεσκαρίστηκε, γέμισε με αναπαυτικά μεγάλα τραπέζια και καρέκλες, εξοπλίστηκε με νέας τεχνολογίας Air Coolers κι είναι πανέτοιμος, δροσερός και καταπράσινος, να μας χαρίσει όμορφες στιγμές όλο το καλοκαίρι.

Εκτός από το διάσημο βραστό-βάλσαμο που γίνεται ανάρπαστο τις χειμωνιάτικες μέρες, το εστιατόριο έχει φτιάξει όνομα για τα ψητά του και τα υψηλής ποιότητας κρεατικά του. Δοκιμάστε χοιρινό κότσι μαρινάρισμένο με μουστάρδα και μέλι ή τρυφερό μοσχαρίσιο ποντίκι μαγειρεμένο με κρασί Marsala και τριών ειδών μανιτάρια (champignon, Portobello, shimeji), μπριζολάκια Iberico που σερβίρονται με τραγανές τηγανητές πατάτες και θα μας θυμηθείτε!

Τα ορεκτικά δεν πάνε πίσω και ενθουσιάζουν ακόμα και τον πιο δύσκολο καλοφαγά, ειδικά τα κεφτεδάκια με τα έντεκα υλικά που θυμίζουν χέρι γιαγιάς, η σαλάτα με φακές, ντομάτα, φέτα και ελιές, τα κολοκυθάκια γεμιστά με αυγολέμονο και μόνο μοσχαρίσιο κιμά, οι χειροποίητες πίτες με must try αυτή της Καισαρείας και τα ξακουστά τυροπιτάκια με τουλουμοτύρι Καρύστου και χειροποίητο φύλλο. Όλα τους γεύσεις ακαταμάχητες που εξηγούν γιατί το Βραστό είναι το πιο αγαπημένο στέκι στο Χαλάνδρι.

Ρόδων 3, Χαλάνδρι, 2106813776, www.vrasto.gr
ToVrasto to_vrasto

ΤΕΧΝΗ

ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΡΑΣ

Της **VILLY CALLIGA**

Η συνύπαρξη της υπερανάλυσης με το τυχαίο

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Από μικρή ηλικία ήξερε ότι ήθελε να γίνει ζωγράφος. Αγαπούσε επίσης την κλασική μουσική και στο Δημοτικό ξεκίνησε φλάουτο. Στην Τρίτη Λυκείου παράτησε το ωδείο και ξεκίνησε μαθήματα σχεδίου. Είχαν προηγηθεί πολλές σελίδες και ιστορίες comics που είχε φτιάξει, κάποιες από τις οποίες φωτοτύπησε και μοίρασε μόνος μου ως fanzine σε ορισμένα βιβλιοπωλεία. Το 2000, ο Ζαχαρίας Παπαντωνίουπέρασε το κατώφλι της ΑΣΚΤ ξεκινώντας και «επίσημα» το ταξίδι του στον χώρο της τέχνης. Ένα ταξίδι που περιλάμβανε μια υποτροφία και πλήθος εκθέσεων, στην Ελλάδα και την Αμερική.

Μίλησέ μας για την περίοδο των σπουδών σου. Στην αρχή, επηρεασμένος από τον Van Gogh, έκανα πολλές σπουδές στη φύση και διάφορα άλλα έργα, καθώς και αμέτρητα σχέδια στο τότε «γυμνό νυκτός» της σχολής. Ήμουν αρκετά τυχερός διότι αφενός είχα κερδίσει την εμπιστοσύνη και την υποστήριξη του Μπότσογλου, τον οποίο εκτιμούσα πολύ, και αφετέρου, από το δεύτερο έτος ήδη, είχα νοικιάσει δικό μου εργαστήριο ώστε να δουλεύω μόνος μου. Έτσι μπορούσα να πηγαίνω και να του δείχνω δουλειά όποτε ήθελα. Η μοναχικότητα αυτή με συνόδευε πάντα. Στην πτυχιακή μου έδειξα μερικά από τα πρώτα σημαντικά μου έργα, ανάμεσα τους το «Vigilia», ένα μεγάλο μνημειακό λάδι (328 x 366 cm), το οποίο δούλευα για 2 χρόνια. Ακολούθησε η σειρά των «Καθαρτηριανών», κεφάλια και φιγούρες επίσης μνημειακών διαστάσεων, έργα ενός άγριου, σκοτεινού σουρεαλισμού με έντονα εξπρεσιονιστικά στοιχεία.

Χάρη, πήρες υποτροφία από το ίδρυμα Fulbright και το 2007 έφυγες για την Αμερική. Πόσα χρόνια έμεινες εκεί; Δύο χρόνια, για το μεταπτυχιακό μου. Η εμπειρία αυτή μου άλλαξε τη ζωή. Σπούδασα στο Massart, στη Βοστώνη, την οποία αγάπησα πολύ. Είχα την ανεκτίμητη εμπειρία του να ζήσω από μέσα την κοινωνία αυτή, το εκπαιδευτικό σύστημα, τους ανθρώπους που ορισμένους άγγιξα και με άγγιξαν για πάντα. Είχα εξαιρετικούς καθηγητές,τόσο στο πρακτικό όσο και στο θεωρητικό τμήμα. Έτρεφα τεράστια εμπιστοσύνη στο πρόσωπό τους και εκείνοι είχαν γνώση της ευθύνης που τους αναλογούσε.

Οι εμπειρίες αυτές επηρέασαν τον τρόπο που δημιουργούσες; Με επηρέασαν βαθύτατα, και η δουλειά μου πήρε διαφορετική πορεία. Έντονα ψυχεδελικά στοιχεία πλημμύρισαν τις συνθέσεις των έργων, οι οποίες παράλληλα έγιναν εξαιρετικά πολύπλοκες. Όλα περνούσαν από το ασυνείδητο και το τυχαίο, ενώ παράλληλα έπρεπε και ήθελα να έχουν λόγο. Εκείνη την περίοδο είχα ως μέθοδο να ζωγραφίζω σε φωτογραφίες/στάδια του έργου προκειμένου να βρω λύσεις. Περνούσα αρκετούς μήνες με αυτό τον τρόπο μέχρι να καταφέρω να δω το έργο ολοκληρωμένο. Προς το τέλος όμως, και λίγο πριν την πτυχιακή μου, κατάφερα να βρω λύσεις στην εσωτερική μου αναζήτηση, και η δουλειά μου κατά μία έννοια «λυτρώθηκε».

Επιστρέφεις λοιπόν, στην Αθήνα. Η περίοδος επαναπροσαρμογής ήταν εύκολη; Γυρίζοντας από τη Βοστώνη, η δουλειά μου άρχισε λίγο λίγο να «σφίγγει». Ακολούθησαν πολλά αποτυχημένα έργα και χρόνια σύγχυσης, δημιουργικά μιλώντας. Ιδιαίτερα η περίοδος 2012-2013 ήταν πολύ δύσκολη. Λίγα έργα εκτιμώ από τα χρόνια μέχρι το 2014, οπότε ξεκίνησα μία νέα σειρά γεωμετρικής πολυπρισματικής ημιαφαίρεσης, πάντα με ρίζες στον εξπρεσιονισμό. Το 2015, λίγο πριν μετακομίσω στο νέο μου εργαστήριο,η δουλειά μου πάλι άλλαξε δουλεύοντας πάνω σε ένα παλιότερο θέμα. Ακολούθησαν έργα που επιχειρούσαν να ορίσουν τη φιγούρα εκ νέου μέσα στον χώρο. Έκτοτε η χειρονομία επανήλθε έντονη, απέκτησε ακόμη μεγαλύτερη φυσική παρουσία ως υλικό.

Σε ενδιαφέρει ο τρόπος που το κοινό βλέπει τη δουλειά σου; Θεωρώ τον εαυτό μου ημιαφηρημένο ζωγράφο, και για αυτό με ενδιαφέρει ο τρόπος που βλέπει ο κόσμος τη δουλειά μου. Η εικόνα έχει μία πυκνότητα, διότι έχει προκύψει και έχει δουλευτεί με τρόπο που απαιτεί συνήθως πολλές αναγνώσεις. Τα πράγματα λειτουργούν παράλληλα ως πολλαπλά φαινόμενα και δεν είναι ποτέ ανεξάρτητα, αλλά χρειάζεται να «διαβαστούν» ενιαία μέσα στην όλη εικόνα. Κάτι που μπορεί να μοιάζει με φιγούρα, για παράδειγμα, μπορεί ταυτόχρονα να είναι μέρος ενός χώρου, και αντίστροφα. Η αμφισημία αυτή βοηθάει και βασίζεται στα καθαρά ζωγραφικά στοιχεία, στο χρώμα, στη φόρμα, στο φως. Στη διαδικασία αυτή, η φαντασία είναι κινητήριος δύναμη και μέσο ερμηνείας. Είναι απαραίτητη τόσο στο χτίσιμο-δημιουργία του έργου όσο και στην επικοινωνία αυτού.

Το κοινό όμως ερμηνεύει με τον δικό του τρόπο ένα έργο, και συνήθως διαφέρει από τον στόχο που πιθανόν να είχε αρχικά ο εικαστικός. Γνωρίζω ότι δεν έχει ιδιαίτερη σημασία το να δει ο άλλος αυτό που έχω αρχικά ως στόχο, αλλά να πάρει μία αίσθηση. Κάποιες φορές, αυτή η αίσθηση είναι πολύ δυνατή. Αυτό με συγκινεί και μου αρκεί. Όμως χρειάζεται να περάσεις χρόνο με το έργο, να το παρατηρήσεις, να το βιώσεις, να το ανακαλύψεις. Η παράσταση, η εικόνα είναι εκεί αλλά πολλές φορές δεν τη βλέπουμε. Συνήθως βιαζόμαστε να κρίνουμε, να πάρουμε θέση, να έχουμε άποψη. Αυτό δημιουργεί σύγχυση και αμηχανία ή επιπολαιότητα, εμπόδια στην ουσιαστική κρίσητων πραγμάτων. Η φιλοσοφία της δουλειάς μου όμως είναι τελείως διαφορετική. Δεν έχω αρχικό στόχο. Ένα έργο μπορεί να ξεκινήσει με το οτιδήποτε, μια χειρονομία,μια γραμμή, κάτι τυχαίο. Λίγες φορές ξεκινώ έχοντας ένα «θέμα» εκ των προτέρων. Η ζωγραφική διαδικασία είναι αυτή που ορίζει σχεδόν τα πάντα, για μένα. Το έργο θέλω να γεννιέται οργανικά από μέσα προς τα έξω, να πηγάζει ως ανάγκη. Δεν θα είχε κανένα νόημα αν το ήξερα από πριν. Τελικά το κάνω γιατί «θέλω απλά να το δω», όπως είχε πει ο Philip Guston. Μερικές φορές μοιάζει μάταιο όλο αυτό. Άλλες, όμως, η ικανοποίηση με την οποία ανταμείβεσαι δεν περιγράφεται με λέξεις.

Τον τελευταίο καιρό, πάνω σε τι δουλεύεις; Τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα η περίοδος 2019-2021, ήταν αρκετά παραγωγικά. Έκανα αρκετά νέα έργα και ξαναδούλεψα πάνω σε ορισμένα παλιότερα. Ασχολήθηκα επίσης για πρώτη φορά με την κεραμική, κάνοντας μια σειρά από αρκετά μικρά αφηρημένα γλυπτά. Επίσης, τελευταία, κάνω μια σειρά από μονοτυπίες, για τις οποίες έχω δεχθεί πολύ καλά σχόλια. **Α**

INSTA: @AntoniosPapantoniou

Keep Walking Tour by Johnnie Walker

ΜΟΝΑΔΙΚΕΣ LIVE ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Της **ΝΑΤΑΣΣΑΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ**

Οι συναυλίες έχουν επιστρέψει δυναμικά και τα live sessions του Keep Walking Tour by Johnnie Walker έδωσαν το έναυσμα για μια άκρως ενδιαφέρουσα καλοκαιρινή συναυλιακή σεζόν.

Τέσσερις συναυλίες, με ανερχόμενους καλλιτέχνες και μπάντες, δύο συναυλιακοί χώροι στην Αθήνα, και οι γευστικές προτάσεις των Johnnie Walker Highball cocktails, Johnnie & Lemon και Johnnie & Ginger, ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά που έκαναν τις μουσικές βραδιές του Keep Walking Tour by Johnnie Walker να ξεχωρίσουν.

Η εμπειρία του να ανακαλύπτεις live νέες μουσικές και καλλιτέχνες και να μοιράζεσαι αυτές τις στιγμές παρέα με τους αγαπημένους σου είναι ένα μοναδικό συναίσθημα. Και αυτό γιατί η μουσική μας φέρνει όλους κοντά. Όμως ένα live δεν είναι μόνο οι καλλιτέχνες που εμφανίζονται πάνω στη σκηνή. Είναι οι τεχνικοί, οι φωτιστές, οι ηχολήπτες, αλλά και ένα σωρό άλλοι που εργάζονται ακούραστα πίσω από τη σκηνή για να μπορέσει να γίνει πραγματικότητα ένα live.
Όλα αυτά μας κάλεσε να ανακαλύψουμε ξανά το πρωτοπόρο Johnnie Walker, μέσα από το Keep Walking Tour by Johnnie Walker και μια σειρά από τέσσερα live sessions, με τους Theodore & Danai Nielsen, Deaf Radio, Sworr. και τους The Steams!
Στο πρώτο live session του Keep Walking Tour by Johnnie Walker, ο Theodore μοιράστηκε μουσικά τη σκηνή του Fuzz Club, παρέα με τη Danai Nielsen, παρουσιάζοντας για πρώτη φορά κομμάτια από τις νέες τους δισκογραφικές δουλειές σε μια ατμοσφαιρική live εμπειρία.

Οι Deaf Radio παρέλαβαν τη σκυτάλη σε ένα εντυπωσιακό rock live session στη σκηνή του Fuzz, που έμεινε αξέχαστο!
Electronica και alternative pop ήχοι, των Sworr., πλημμύρισαν τη μουσική σκηνή του Gazarte Roof Stage με τη νέα δισκογραφική δουλειά του συγκροτήματος, με τον χαρακτηριστικό τους ήχο.

Τα live sessions του Keep Walking Tour by Johnnie Walker ολοκληρώθηκαν με τους The Steams, στην ταράτσα του Gazarte Roof Stage, όπου το συγκρότημα παρουσίασε κομμάτια από τη νέα τους δισκογραφική δουλειά στο ενθουσιασμένο κοινό που χόρευε ασταμάτητα.

Η live μουσική επέστρεψε και έχει πάντα καλύτερη «γεύση» όταν Περπατάμε Μαζί!

KEEP WALKING

JOHNNIE WALKER

www.apolafste.ypefthina.eneap.gr

Απολαύστε υπεύθυνα

ΟΠΕΡΑ

Της **ΛΕΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ**

Μέσα Χώρα «Η ΟΠΕΡΑ ΤΗ

Ο **ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ** ΚΑΙ Ο **ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΟΣ** ΜΙΛΟΥΝ

Μια νέα ελληνική όπερα για τη μοναξιά της τρίτης ηλικίας. Το θέμα ακούγεται κάπως «στενάχωρο». Είναι όμως έτσι; Η απολαυστική κουβέντα που κάναμε –εν μέσω πυρετωδών προβών– με τον **Άγγελο Τριανταφύλλου**, τον ταλαντούχο συνθέτη της *«Μέσα Χώρας»*, και τον **Νίκο Καραθάνο**, που υπογράφει τη σκηνοθεσία, δεν μου άφησε την παραμικρή αμφιβολία ότι η παράσταση που θα δούμε κρύβει μέσα της τόση χαρά για ζωή που δεν θα μας επιτρέψει να μελαγχολήσουμε.

Το φαινόμενο, η ιδέα και ένα λυρικό... blind date

Α.V. **Πώς χτίστηκε η *«Μέσα Χώρα»*;**
Άγγελος Τριανταφύλλου Η ιστορία ξεκίνησε όταν διάβασα ένα άρθρο που αφορούσε το φαινόμενο «kodokushi», τον θάνατο ηλικιωμένων από μοναξιά στην Ιαπωνία. Μου δημιουργήθηκε η επιθυμία να κάνω ένα μουσικό έργο για το θέμα αυτό.

Α.V. **Μεταφέροντάς το στην ελληνική πραγματικότητα...**
Α.Τ. Όχι, στην αρχή δεν το είχα αλλάξει τόσο πολύ στο κεφάλι μου. Με αυτή την ιδέα πρότεινα το έργο στη Λυρική, με πρόθεση να ανέβει στην Εναλλακτική. Ο Γιώργος Κουμεντάκης όχι μόνο την αγκάλιασε από την πρώτη στιγμή, αλλά είδε σ' αυτήν μια ευκαιρία για ένα πολύ μεγαλύτερο project. Έτσι μου πρότεινε να ανέβει ως ολοκληρωμένη όπερα στη Λυρική Σκηνή, η οποία, εκτός από την ορχήστρα, τους σολίστ και τη χορωδία της ΕΛΣ, θα περιλάμβανε τα Σύνολα των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, τη Χορωδία 65+ και τη Διαπολιτισμική Ορχήστρα, σύνολο 200 άτομα. Εξαιρετικά δύσκολο!
Νίκος Καραθάνος. Η Λυρική είχε όλη την υποδομή και ήταν αυτή –ή αν θέλετε, ο Γιώργος Κουμεντάκης– που κανόνισε το ...blind date. Που ένωσε αυτούς τους ανθρώπους, όλους μας. Και πολύ καλά έκανε. Η ένωση των πραγμάτων είναι το μέλλον της τέχνης και της ζωής μας.

Α.V. **Όλη αυτή η ιδέα πόσο σας άγγιξε προσωπικά; Θα μπορούσε ενδεχομένως να είναι και μια ανάγκη να ξορκίσετε τους δικούς σας φόβους για τα γηρατειά, τη μοναξιά, τον θάνατο;**
Α.Τ. Κανείς δεν μπορεί να βγάλει από το μυαλό του το πώς ζουν οι ηλικιωμένοι σήμερα. Πώς η πολιτεία βοηθάει ή όχι, με το σύστημα υγείας, τις συντάξεις... Σίγουρα, όλα αυτά τα ερωτήματα για ένα κράτος δυσλειτουργικό απέναντι στην τρίτη ηλικία υπήρχαν. Η αφετηρία μου ωστόσο είναι πάντα προσωπική. Με το έργο μου, προσπάθησα να ξορκίσω τα χρωστούμενα με τους δικούς μου παππούδες και γιαγιάδες, και είχα αρκετά. Ήταν οι άνθρωποι που με μεγάλωσαν, που με καθόρισαν και τους λάτρευα, αλλά έφυγαν από κοντά μου όταν ήμουν έφηβος και δεν μπόρεσα να τους δώσω πίσω το δώρο της αγάπης που μου είχαν προσφέρει. Από εκεί ξεκίνησα, και σιγά σιγά πρόσθετα και τον γύρω κόσμο μου, τους ηλικιωμένους και ηλικιωμένες που θυμάμαι σαν παιδί. Αυτή ήταν η δική μου Μέσα Χώρα.

Η όπερα συναντά το έντεχνο

Α.V. **Γιατί αποκαλέσετε τη *«Μέσα Χώρα»* όπερα και όχι π.χ. μουσικό θέατρο;**
Α.Τ. Γιατί είναι όπερα. Απλά η δομή της είναι σπονδυλωτή και στη θέση κάποιων αριών έχει τραγούδια, γιατί θέλαμε να αγκαλιάσουμε τους ανθρώπους των 65+ που συμμετέχουν, και με τη μουσική που αγαπάνε. Αυτή είναι η μόνη τροποποίηση. Κατά τα άλλα, είναι μια κανονική όπερα με ντουέτι, άριες, χορωδιακά μέρη. Δεν θα έλεγα ότι είναι θεατρικό.

Α.V. **Αυτά τα τραγούδια εξηγούν τη σύμπραξη λυρικών και έντεχνων τραγουδιστών;**
Α.Τ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ναι. Για παράδειγμα, ένα τραγούδι στην παράσταση θυμίζει τα ωραία ελαφρά του '30 και του '40 που άκουγαν οι παππούδες μας. Αυτό γράφτηκε γιατί ήρθε στην ακρόαση ένας κύριος 65+ που τραγουδούσε με εκείνη τη χάρη που είχαν τότε οι ερμηνείες, και αμέσως σκέφτηκα ότι πρέπει να τον αξιοποιήσουμε έτσι. Η παρουσία όμως της Σαββίνας (Γιαν-

© Α. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ **Α.V.** ΓΙΑ ΤΗ **«ΜΕΣΑ ΧΩΡΑ»**, ΤΗ ΝΕΑ ΟΠΕΡΑ ΠΟΥ ΑΝΕΒΑΙΝΕΙ ΣΤΗ ΛΥΡΙΚΗ

νάτου) και της Έλλης (Πασπαλά), των δύο Ελληνίδων έντεχνων τραγουδιστριών, εξυπηρετεί δραματουργικούς λόγους, είχα ένα συγκεκριμένο σκεπτικό για το οποίο χρειαζόμουν φωνές που δεν θα έπρεπε να είναι λυρικές. Ειδικά η Έλλη σηματοδοτεί μια σκηνή μετάβασης. Είναι η στιγμή που ανοίγει ο κόσμος μας. Συμβαίνει ένας θάνατος και περνάμε σε μια άλλη πραγματικότητα, σε μια πλατεία όπου ανταμώνουμε με τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας, με τους εαυτούς μας που πέρασαν, σαν μια μεταθανάτια ζωή. Αυτή είναι η Μέσα Χώρα.

Μια θεραπευτική συνάντηση χάριν της μουσικής

Α.V. Συνεργάζεστε χρόνια και πολύ στενά με τον Άγγελο Τριανταφύλλου, η μουσική του αφήνει το στίγμα της σε όλες σχεδόν τις παραστάσεις που έχετε σκηνοθετήσει. Στη *«Μέσα Χώρα»* όμως δεν είναι τόσο το κείμενο που οδηγεί, όπως συμβαίνει στο θέατρο, αλλά η μουσική. Η προσέγγισή σας ήταν διαφορετική;

Ν.Κ. Η μουσική ως περιεχόμενο, ναι. Η πρωταρχική ιδέα όμως, ο κόσμος, είναι αυτή που γέννησε τη μουσική. Η σκηνοθεσία είναι ένας άλλος πλανήτης, ένας δορυφόρος της ιδέας, και έτσι πρέπει να είναι. Η σκηνοθεσία τής δίνει μορφή για να βοηθήσει το μάτι να δει το νόημα – ή και να το εμποδίσει (γέλια). Θα δώσει ένα «σπίτι» στους ανθρώπους που βρίσκονται πάνω στη σκηνή. Από εκεί και πέρα, το αυτί θα πρέπει να κυριαρχήσει. Πρέπει να «δεις» μέσα από το αυτί.

Α.V. Θέλει τόλμη να ανεβάσετε στη σκηνή ένα τόσο ετερόκλητο καστ – ηλικιακά, μουσικά κ.λπ. Σας άγχωσε; Πώς αντιμετωπίσατε την ανασφάλεια των ερασιτεχνών και συγχρόνως τους φόβους των ηλικιωμένων σολίστ ότι η φωνή τους μπορεί να τους προδώσει;

Ν.Κ. Ήταν πρόκληση. Το λαρύγγι είναι ένα, η αναπνοή είναι μία για τους επαγγελματίες. Οι φωνές τους έχουν βαδίσει τον δρόμο τους, έχουν ώρες πτήσης. Κάποιοι άλλοι πρωτογίνονται τώρα, σε μεγάλη ηλικία, πιλότοι. Όλο αυτό μου δίνει έναν αέρα διασκέδασης. Όταν καταρρίπτονται τα σύνορα, είναι σαν να κάνουμε παρέα όλοι μαζί με τις γειτονικές μας χώρες, μόνο χαρά μπορεί να υπάρξει, όχι η υπεροχή εντός ή εκτός συνόρων. Σκοπός είναι να γίνει μια θεραπευτική συνάντηση χάριν της μουσικής. Όσο για την ανασφάλεια, να το πω αλλιώς. Σε όλη μου τη ζωή πάλευα να καταλάβω τι σημαίνει σωστό και λάθος. Το σωστό το σνόμπαρα. Έχει όμως κι αυτό τα δίκια του. Το λάθος, με τα φάλτσα του, έχει κι αυτό τον τρόπο του να σε πηγαίνει κάπου. Ανάμεσα σε αυτά τα δύο δεν έχω βγάλει ακόμα συμπέρασμα, αλλά μ' αρέσει όταν συναντιέται το μπορώ με την ανημπόρια, γιατί κάνουν έναν εκρηκτικό συνδυασμό που είναι αληθινός... Αυτή η περιοχή με γοητεύει αφάνταστα. Σε έναν μεγάλο άνθρωπο έχει χαθεί η φωνή αλλά έχει πληθύνει το σώμα του, τα μάτια του, το πώς γέρνει μπροστά... Για εκείνον που βλέπει όλο αυτό είναι ακαταμάχητο. Δεν ξέρω αν αναπληρώνει την έλλειψη για κάποιον που περιμένει την τέλεια φωνή. Οι άνθρωποι είναι σκληροί. Είναι άδικο όμως να βλέπεις άλλο και να ζητάς άλλο. Αυτό που χρειάζεται δεν είναι να αναπληρώσεις αλλά να πληρώσεις την ψυχή σου, να τη γεμίσεις.

Η *«Μέσα Χώρα»* ξορκίζει τον θάνατο με τη χαρά της ζωής

Α.V. Τελικά, η «Μέσα Χώρα», παρόλο που είναι η όπερα της μοναξιάς, στον θεατή αφήνει μια επίγευση χαράς και αισιοδοξίας, όχι μελαγχολίας.

Α.Τ. Η μελαγχολία και η εμμονή σε αυτή είναι μια περίεργη κατασκευή που σου επιβάλλει να αφήνεις τη μισή σου ζωή, το χιούμορ σου απέξω. Νομίζεις ότι όσο πιο σκεπτόμενος είσαι τόσο πιο σκοτεινός πρέπει να δείχνεις. Στις πρόβες, μια κυρία από τους ερασιτέχνες μας θεωρώντας ότι η όπερα μιλά για τον θάνατο των ηλικιωμένων με ρώτησε: «Τι ύφος πρέπει να έχω τώρα, να είμαι θλιμμένη, κατηφής;» και της απάντησα: «Καθόλου, ακριβώς το αντίθετο, είναι μια όπερα που ξορκίζει τον θάνατο με τη χαρά της ζωής».

Ν.Κ. Το αποτέλεσμα νομίζω είναι μια διάθεση για ζωή. Όταν ψάχναμε ακόμα τον τίτλο του έργου, ο Γιάννης Αγγελής, βρέθηκε να οδηγεί κάπου στη Λακωνία και είδε στον δρόμο μια ταμπέλα που έγραφε «προς Μέσα Χώρα». Μας το ανακοίνωσε και εκείνη τη στιγμή αποφασίσαμε ότι ο τίτλος της όπεράς μας θα είναι το όνομα εκείνου του λακωνικού χωριού. Η Μέσα Χώρα είναι μια ελληνική πλατεία. Μέσα μας υπάρχει πάντα μια τέτοια πλατεία που έχει θέα, δροσιά, κόσμο, έχει φαΐ, έχει ζωή. Πώς να το κάνουμε, είναι στον χαρακτήρα μας. Εκεί που τα βλέπουμε όλα μαύρα, μετά από λίγο συναντιόμαστε με τους άλλους και για κάποιο λόγο, επειδή γεννηθήκαμε σ' αυτή τη χώρα, στρεφόμαστε προς το φως και το θλιβερό γίνεται εμποροπανήγυρη! Το δικό μας σκοτάδι ανάβει, βγάζει φως. Και η... Μέσα Χώρα έχει πολύ! **Α**

Σ ΜΟΝΑΞΙΑΣ ΕΧΕΙ ΠΟΛΥ ΦΩΣ»

ΒΙΒΛΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Ο Στέφανος Μάνος και η αδράνεια

Ο **ΑΡΗΣ ΠΟΡΤΟΣΑΛΤΕ** ΣΥΖΗΤΑ ΠΟΛΛΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟ ΜΑΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΑΝ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ Σ' ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΤΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΔΡΑΝΕΙΑ». ΤΟΥ ΖΗΤΗΣΑΜΕ ΝΑ ΜΑΣ ΒΑΛΕΙ ΣΤΟ ΚΛΙΜΑ.

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ** - Φωτό: **ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ**

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΠΟΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΠΕΙΣ και δεν έχει μπει στο βιβλίο; ήταν η πρώτη ερώτηση στον Άρη Πορτοσάλτε. Αφορμή της συζήτησης το βιβλίο «Στέφανος Μάνος - Τομή στην αδράνεια» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Πρώτη Ύλη», με πρόλογο του Θάνου Βερέμη. «Είναι τόσο ευθύς που δεν κρύβει τίποτα. Δεν κρύβει λόγια», επιβεβαιώνει αυτό που όλοι λίγο πολύ γνωρίζουν. Ο Μάνος δεν νοιάστηκε ποτέ να γίνει αρεστός στο κομματικό ή σε οποιοδήποτε άλλο ακροατήριο, δεν ήταν ένας ευχάριστος πολιτικός. Αυτό το πλήρωσε, το ομολογεί άλλωστε και ο ίδιος με τεράστιες δόσεις αυτοσαρκασμού, σε αυτή τη μακριά, ενδιαφέρουσα συζήτηση –σχεδόν 400 σελίδες γύρω από την πολιτική και τα πρόσωπα που την άσκησαν τα τελευταία 50 χρόνια– με το γνωστό και έμπειρο δημοσιογράφο. Γνωστό όχι μόνο γιατί βρίσκεται πολλά χρόνια στην πρώτη γραμμή της ενημέρωσης, αλλά και γιατί έχει κι αυτός την τάση να τα λέει έξω από τα δόντια και το πληρώνει. Συγγενείς περιπτώσεις...

— Η ιδέα για το βιβλίο-συνέντευξη με τον Στέφανο Μάνο πώς ξεκίνησε; Ποια ήταν η διαδικασία;
«Αυτή η συνέντευξη διαρκείας ήταν μια ιδέα της εκδότριας Μαρίας Κοκκίνου, η οποία σκέφτηκε εμένα και τον Μάνο να κουβεντιάζουμε μαζί. Το βρήκα ενδιαφέρον, κι εκείνος το ίδιο. Το βιβλίο του Στέφανου Μάνου δεν ήταν μια στατική διαδικασία. Εξελισσόταν, καθώς ο ίδιος εξακολουθούσε να συμμετέχει στον δημόσιο διάλογο παράγοντας πολιτική σκέψη και προτείνοντας λύσεις».

Ο Άρης Πορτοσάλτε συναντιόταν με τον Μάνο στο σπίτι του στην Εκάλη για αυτή τη σειρά «κυριακάτικων» συνεντεύξεων — από τον Σεπτέμβριο του 2019 ως τους πρώτους μήνες του 2020, λίγο πριν την πρώτη καραντίνα, και μετά, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, συνέχισαν τηλεφωνικά. Στις συζητήσεις αυτές ο φιλελεύθερος πολιτικός μιλάει τόσο για τα πρόσωπα της εγχώριας πολιτικής σκηνής —για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, τον Κώστα Καραμανλή, την Ντόρα Μπακογιάννη, τον Κώστα Σημίτη, τον Γιώργο Παπανδρέου, τον Αντώνη Σαμαρά, τον Αλέξη Τσίπρα, τον Κυριάκο Μητσοτάκη, τον Ανδρέα Ανδριανόπουλο, τον Άδωνι Γεωργιάδη— όσο και για μερικούς αξιωματούχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως τον Ζαν-Κλοντ Γιουνκέρ. Προπάντων, μιλάει για τις περιπέτειές του στην πολιτική μιας χώρας που αρνείται να εκσυγχρονιστεί, που συντηρεί την πελατοκρατεία και που δεν «βάζει μυαλό».

Οι νεότεροι ίσως δεν γνωρίζουν τον Στέφανο Μάνο: αρχικά, υπήρξε υπουργός Περιβάλλοντος επί πρωθυπουργίας Γεωργίου Ράλλη, κατά την οποία προσπάθησε να νομοθετήσει για την αυθαίρετη δόμηση και να ενισχύσει την περιφέρεια. Στη δεκαετία του 1970, ο Μάνος εκπροσωπούσε τη φιλελεύθερη, αστική δεξιά που τότε ήταν συντριπτικά μειοψηφική: η λαϊκή δεξιά τον θεωρούσε αριστερό. Σ' αυτές τις συνεντεύξεις με τον Πορτοσάλτε αφηγείται τα παιδικά του χρόνια, την ιστορία της οικογενειακής επιχείρησης «Αλλατίνη» και των γονιών του —η μητέρα του ήταν βενιζελική, ο πατέρας του βασιλόφρων— περιγράφοντας το κοσμοπολιτικό περιβάλλον που τον διαμόρφωσε.

— Πώς είναι σήμερα ο αστός Στέφανος Μάνος;
«Οπαδός του πολιτικού πολιτισμού, σπάνιας ηθικής, καλλιεργημένος, με το θάρρος της γνώμης του. Συμπυκνώνοντας όλα αυτά που θα ήθελα να απαριθμήσω, θα σου πω πως η αστική του καταγωγή δεν κρύβεται. Ταυτόχρονα, ο Μάνος, αν και σε προχωρημένη ηλικία, εξακολουθεί να φέρει τα χαρακτηριστικά του εφήβου που θέλει να ανατρέψει, αλλά και του σοφού που προσπαθεί να συμβουλεύσει. Μπορεί στη συλλογική αντίληψη να έχει καταχωριστεί ως ένας συντηρητικός πολιτικός, αλλά αυτό που τον χαρακτηρίζει είναι η βαθιά προσήλωσή του στο καινούριο, στην πρόοδο και στην αλλαγή όλων όσα η κοινή λογική χαρακτηρίζει, ορθώς, «κακώς κείμενα». Και με αυτή την έννοια είναι απόλυτα προοδευτικός».

Ο Στέφανος Μάνος σπούδασε μηχανολογία στη Ζυρίχη και ύστερα συνέχισε τις σπουδές του στο Χάρβαρντ, στο τμήμα της διοίκησης επιχειρήσεων. *«Αργότερα από την ίδια σχολή πέρασαν ο Σαμαράς και ο Μητσοτάκης. Για τον Σαμαρά είχα γράψει μια συστατική επιστολή για να πάει στο Χάρβαρντ, και όταν επέστρεψε τον προσέλαβα στην "Αλλατίνη". Μετά από έναν χρόνο έφυγε για να πολιτευτεί»*, λέει. *«Το μόνο που τον ενδιέφερε ήταν η πολιτική, και όχι η ολοκλήρωση του έργου που είχε αναλάβει. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης, σε σχέση με τον Σαμαρά, μου φαίνεται πιο σοβαρός».*

Στο βιβλίο ξεδιπλώνεται η πρόσφατη ιστορία της χώρας μας με όλα τα παθολογικά της στοιχεία σε επίπεδο δομών και ατόμων που τις δημιούργησαν και τις συντήρησαν. Δεν χαρίζεται σε κανέναν, αλλά φαίνεται να εκτιμάει κάποιους περισσότερο – έχει για παράδειγμα θετική γνώμη για τον Γιώργο Παπανδρέου, τον Κυριάκο Μητσοτάκη και τον Κυριάκο Πιερρακάκη. Κατηγορεί τον Ανδρέα Παπανδρέου για όλα αυτά τα παθολογικά στοιχεία του δημοσίου, για τον εκμαυλισμό των πολιτών από το κράτος και για την υπονόμευση των μεταρρυθμίσεων μέχρι σήμερα. *«Κατεργάρης ήταν. Δεν είχε πθικές αναστολές... Ο Παπανδρέου πγήθηκε ενός λαού με ροπή κατεργάρηδων και ενίσχυσε αυτή τη ροπή με τις επιλογές του και με τη συμπεριφορά του. Δηλαδή έκανε τους ανθρώπους απατεώνες, τους ώθησε στην απάτη. [...] Προκάλεσε μόνιμη ζημιά. Δεν θα απαλλαγούμε εύκολα από αυτή»*. Όσο για το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας λέει ότι παραμένει κόμμα κοτζαμπάσηδων, χωρίς ιδεολογική και ηθική πυξίδα. Δεν αποτελεί ατύχημα ή απλή ασυνεννοησία ότι οι ιδέες του Στέφανου Μάνου δεν έγιναν δεκτές στο εσωτερικό της ΝΔ: στην πραγματικότητα, εξαιτίας αυτών των ιδεών, αλλά και του χαρακτήρα του, συσσώρευσε αποτυχίες και δεν μπόρεσε να στεριώσει πουθενά. Οι ιδέες του δεν ήταν ποτέ πλειοψηφικές ούτε και στην κοινωνία, το δέχεται και ο ίδιος. Με το ζόρι στέριωνε στα υπουργεία που αναλάμβανε. Το 1999, αφού με πρωτοβουλία του Κώστα Καραμανλή τον διέγραψαν από τη ΝΔ, δημιούργησε το κόμμα «Οι Φιλελεύθεροι» αλλά οι Έλληνες αδιαφόρησαν παντελώς. «Οι Φιλελεύθεροι» δεν κατάφεραν να εκλέξουν κανέναν στις ευρωεκλογές!

— Τελικά τι είναι ο Μάνος, αγύριστο κεφάλι ή μια πθική προσωπικότητα που δεν έκανε για πολιτικός;
«Σε έναν ιδεατό κόσμο μάλλον οι προσωπικότητες σπανίου ήθους και πθικής θα ήταν οι καταλληλότερες για την πολιτική. Το μεγαλύτερο κομμάτι της κοινωνίας δεν θέλει να ακούει ωμές αλήθειες. Θέλει να ακούει αυτό που θέλει να ακούσει. Ο Μάνος δεν κολάκευε, δεν κανάκευε και δεν φλόμωνε στο πολιτικάντικο ψέμα τους ψηφοφόρους. Και αυτό το πλήρωσε. Όταν τον ρώτησα τι είναι αυτό που του λείπει, που δεν έχει, μου απάντησε με αφοπλιστικό χιούμορ: το σεξαπίλ. Στον τόπο μας, άλλωστε, η αποδοχή μιας καινούριας ιδέας, μιας ανακάλυψης δεν είναι αυτονόητη και η αρχική αμφισβήτηση ισχυρή. Ποιος να το έλεγε, σήμερα, ότι το '90 έγινε τόση φασαρία για τον καταλύτη στην εξάτμιση, τον οποίο υιοθέτησε ο Μάνος. Και έλυσε το πρόβλημα του νέφους».

Το 2004, με πρόταση του Γιώργου Παπανδρέου, ο Μάνος εξελέγη βουλευτής Επικρατείας μαζί με τον Ανδρέα Ανδριανόπουλο στο ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ, αλλά στη συνέχεια ανεξαρτητοποιήθηκαν και οι δύο, όπως είχε συμφωνηθεί εξαρχής. *«Το πρώτο χρονικό διάστημα μας καλούσαν σε διάφορες συσκέψεις να παρακολουθούμε και να λέμε τις ιδέες μας... Αλλά η παρουσία μας και οι ιδέες μας προκαλούσαν, μου φαίνεται, ανατριχίλα στο ΠΑΣΟΚ».*
Το 2009 ίδρυσε το κόμμα «Δράση» και στις εκλογές του Μαΐου 2012 βρέθηκε κοντά σε συνεννόηση με την Ντόρα Μπακογιάννη, που τότε είχε το δικό της κόμμα. Η κοινή τους κάθοδος όμως δεν επετεύχθη. *«Ένα από τα ζητήματα ήταν πάντοτε: Ωραία, να συνεργαστούμε, υπάρχει όμως θέμα ηγεσίας. Ποιος θα ηγηθεί της προσπάθειας. Δεν δεχόμουν την ηγεσία της Ντόρας»*, λέει χαρακτηριστικά.

> Ο ΜΑΝΟΣ ΔΕΝ ΚΟΛΑΚΕΥΕ, ΔΕΝ ΚΑΝΑΚΕΥΕ ΚΑΙ ΔΕΝ ΦΛΟΜΩΝΕ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΑΝΤΙΚΟ ΨΕΜΑ ΤΟΥΣ ΨΗΦΟΦΟΡΟΥΣ. ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΛΗΡΩΣΕ

Με την ίδια οξύτητα —δεν έχει τίποτα να χάσει— ο Στέφανος Μάνος μιλάει για το ελληνικό δημόσιο, για τα μεγάλα έργα, τη διαφθορά, το Μακεδονικό και το Κυπριακό, για τα ελληνοτουρκικά και τη Χάγη, για τη χρεοκοπία, για την κυβέρνηση Τσίπρα και για την Ευρώπη.

— Ο Μάνος πάντα τα έλεγε έξω από τα δόντια. Υπήρχε όμως κάποια ερώτησή σου στην οποία δυσκολεύτηκε να απαντήσει, που ένιωσες ότι τον στρίμωξες περισσότερο από όσο θα ήθελε ή κάποιο θέμα που δεν σε κάλυψαν αυτά που έλεγε;
«Είναι χειμαρρώδης, δεν δυσκολεύεται να δώσει καμία απάντηση. Αντίθετα, προκαλεί ο ίδιος τις συζητήσεις με τη φρεσκάδα και αιφνιδιάζει με την ειλικρίνειά του τους συνομιλητές του».

— Ποιο είναι κατά τη γνώμη σου το πιο ενδιαφέρον συμπέρασμα από όλα αυτά που συζητήσατε;
«Το γεγονός ότι η Νέα Δημοκρατία διέγραψε μια τέτοια προσωπικότητα και δεν το έκρυψε, δεν είναι κάτι που έγινε κρυφίως, είναι ένα κόμμα άλλωστε με ανοιχτές διαδικασίες, αλλά στην περίπτωση αυτή ήταν ακατανόητο να απωλέσει το κόμμα της ΝΔ ένα τέτοιο πολιτικό μυαλό, όμως αυτό οφείλεται στο ότι ο Μάνος έκανε πράγματα που προηγούνταν της εποχής τους. Ο Μάνος της χαλούσε το λαϊκό προφίλ. «Τι τον θέλουμε αυτόν τον βιομήχανο στο ψηφοδέλτιο της ΝΔ;» Κανείς από τη Νέα Δημοκρατία δεν μίλησε υπέρ του και, όπως λέει ο ίδιος, ίσως ήταν δύσκολος, αλλά από την πρώτη μέρα που μπήκε στη ΝΔ υπήρχε αντίδραση εναντίον του, ανάμεικτη με φθόνο που υποδαυλιζόταν από την έκδηλη εμπιστοσύνη που του έδειχνε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής. Για να καταλήξει ότι, το είδος των ανθρώπων που στελεχώνουν τα κόμματα, τέτοιοι είναι».

— Το βιβλίο σου με πρωταγωνιστή τον «ενοχλητικό Μάνο» προκάλεσε συζητήσεις ακόμα και οργισμένα σχόλια; Εσύ έγινες αποδέκτης γκρίνιας ή παραπόνων;
«Μπορεί να πίκρανε κάποιους. Δεν αποκλείεται να προκάλεσε συζητήσεις, αλλά στα δικά μου αυτιά δεν έφτασε κάτι...».

Υ.Γ. Στις συναντήσεις τους ο Στέφανος Μάνος πρόσφερε πάντα ένα φίνο κέικ καρότου, το «κέικ του Μάνου» που ο Άρης Πορτοσάλτε περιγράφει ως πεντανόστιμο: αλεύρι αμυγδάλου, καλυμμένο με τραγανό γλάσο λεμονιού, που το φτιάχνει ο ίδιος, όταν έχει διάθεση, με τη συνταγή ίδια κι απαράλλαχτη χρόνια. Δυστυχώς, δεν κατάφερα να του την αποσπάσω!

«Μου την έδωσε με την υπόσχεση να κρατήσω για μένα το συστατικό τη επιτυχίας της. Η συνταγή Μάνου είναι πολύτιμη, εκτός και κυρίως εντός της πολιτικής κουζίνας».

Η συνταγή του Μάνου πραγματικά είναι πολύτιμη. Και για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεότεροι υπήρχαν πάντοτε έντιμοι και τολμηροί άνθρωποι στην ελληνική πολιτική —αλλά, δυστυχώς, όπως λέει το τραγούδι του Διονύση Σαββόπουλου, «τους τρώει η αρκούδα». **A**

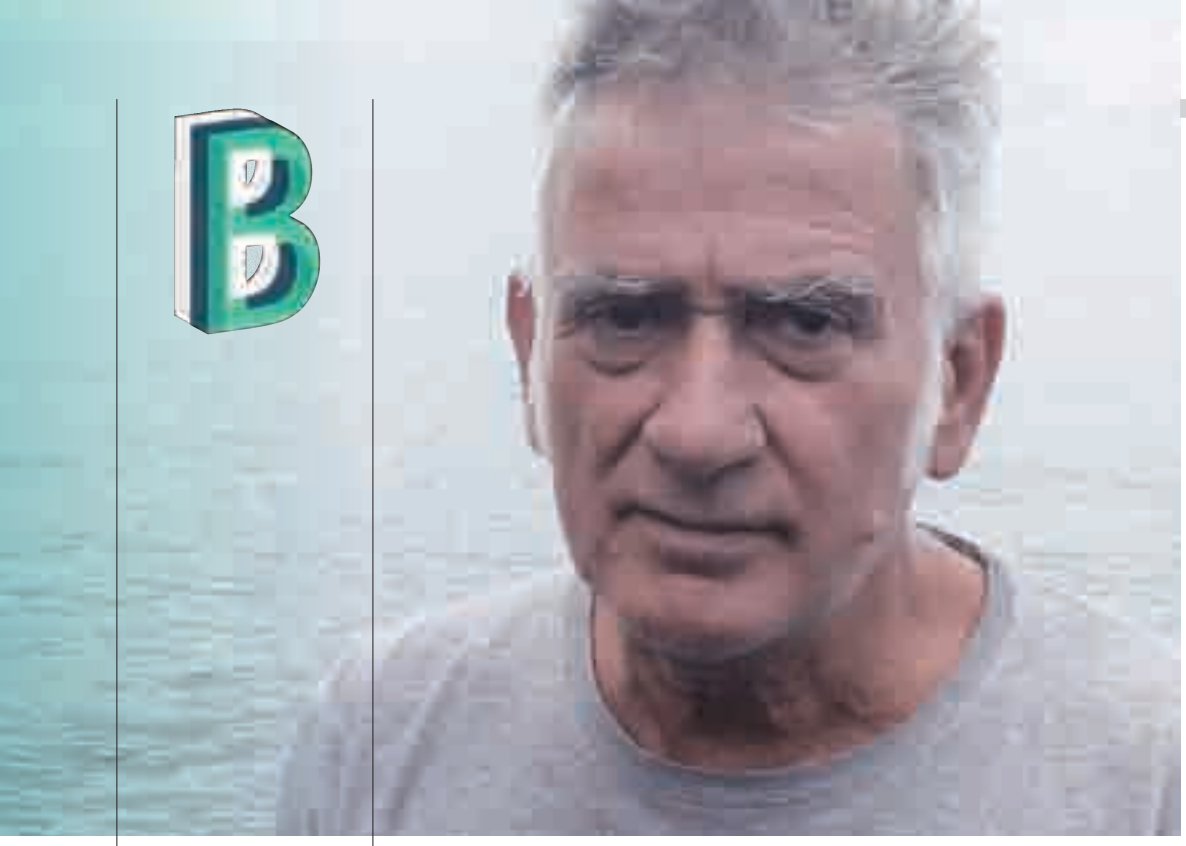

Αλέξανδρος Ασωνίτης

Ο άνθρωπος στη μοίρα και στην Ιστορία

Μιλήσαμε μαζί του με αφορμή το νέο του βιβλίο «Καθαρμοί», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη

Της **ΗΡΩΣ ΣΚΑΡΟΥ**

Α! γενναίες και γενναίοι μου, εσείς που δεν διστάζετε να ψαχουλέψετε με γυμνά χέρια το σκοτάδι που ελλοχεύει στην καρδιά της φωτιάς…» ξεκινάει τους *«Καθαρμούς»*, το τρίτο μέρος της επικής του αφήγησης, ο Αλέξανδρος Ασωνίτης. Ως ραψωδός, με μια φωνή που πάλλεται από πένθος και έξαρση, αλλά πάντοτε κρυστάλλινη και καθαρή, μας οδηγεί μέσα από συναισθηματική ένταση στην, εν μέρει, αποκατάσταση της τάξης και τον εξαγνισμό.

Αλ. Μ. Ασωνίτης
«Καθαρμοί»
Εκδ. Πατάκης

Οι *«Καθαρμοί»* είναι το τελευταίο βιβλίο της μυθιστορηματικής σας τριλογίας *«Πένθος και Έξαρση»*. Προηγήθηκαν η *«Εκτέλεση»* και η *«Εκδίκηση»*. Ποιο ήταν το έναυσμα για τη συγγραφή του έργου και πόσος χρόνος χρειάστηκε για να ολοκληρωθεί;

Απαιτήθηκαν δέκα περίπου χρόνια. Έναυσμα ήταν μια φωτογραφία από τον βομβαρδισμό της Αμμοχώστου, το 1974. Ένα παιδί κρεμόταν νεκρό, με το κεφάλι προς τα κάτω, από κάτι ερείπια. Σκέφτηκα τότε πώς θα ένιωθε ο αδελφός του, ας πούμε, αν έλειπε απ' την Κύπρο, δεν ήξερε για το χουντικό πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή, και έβλεπε στο εξωτερικό σκοτωμένο τον μικρό του αδελφό, πρωτοσέλιδο σε όλες τις εφημερίδες. Αυτό είναι το μυθιστόρημα. Οι *«Καθαρμοί»* ειδικότερα περιγράφουν την ψυχολογική πορεία του ήρωα προς την εκδίκηση, που ως βασική ανθρώπινη συμπεριφορά αναδεικνύεται σε πολλές τραγωδίες (*«Χοηφόροι»* Αισχύλου π.χ.), αλλά και την πορεία προς την κάθαρση ενός άλλου θύτη, που ήταν ταυτόχρονα και θύμα. Περισσότερα στο βιβλίο όμως.

Αυτός λοιπόν είναι ο ήρωάς σας Διονύσης Ταλλανδιανός, που 37 χρόνια μετά την εξολόθρευση της οικογένειάς του κατά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974, επιστρέφει στα Κατεχόμενα και πραγματοποιεί ένα ασύλληπτο σχέδιο εκδίκησης. Μπορεί η ανταπόδοση της αδικίας να οδηγήσει στη λύτρωση;

Λογοτεχνικώς τουλάχιστον, ναι. Άλλωστε αυτός είναι ο στόχος κάθε εκδικούμενου, γι' αυτόν προετοιμάζεται, αυτό επιδιώκει: Τη φαινομενική αποκατάσταση της αδικίας που υπέστη. Φυσικά, ξέρει πως είναι ανέφικτο, πως τίποτε δεν επανέρχεται ποτέ. Ο άνθρωπος ενάντια στη μοίρα και στην Ιστορία. Αυτή είναι και η τραγικότητα των μεγάλων ηρώων. Ότι πράττουν έχοντας επίγνωση πως δεν μπορούν να αλλάξουν τίποτε, πως βλαστάνουν σ' ένα θερμοκήπιο παραλογισμού, κι η πράξη τους δεν έχει νόημα. Αλλά νόημα δεν έχει κι η ίδια η ύπαρξή μας, συνεπώς η πρώτη έλλειψη αιτιολογεί και υποστυλώνει τη δεύτερη. Τα αναλύω σχετικά στην *«Εκτέλεση»*.

Η λογοτεχνία βέβαια διογκώνει τις καταστάσεις για να τις καταστήσει αληθοφανείς. Την ώρα που κάποιος δυσπιστεί, έχει κιόλας πεισθεί. Εξ ου κι ο ήρωας Ταλλανδιανός υιοθετεί 11 Τουρκόπουλα συγκροτώντας έναν ιδιωτικό στρατό και σκοτώνουν μαζί 94 Τουρκάκια που απάγουν από δύο σχολικά λεωφορεία. Κρεμάνε τα πτώματά τους από τα μπαλκόνια του γκρεμισμένου ξενοδοχείου, όπου είχε δολοφονηθεί η οικογένεια του Ταλλανδιανού. Εκεί όπου γύρισε μεσήλικας στα Κατεχόμενα ως ο Βραζιλιάνος επιχειρηματίας Κάρλος Λόπεζ Εντίνιο Αλβάρο, και αγόρασε ένα ξενοδοχείο δίπλα απ' το βομβαρδισμένο και σκότωσε τα παιδάκια. Αυτά όλα καταυγάζουν την ψυχολογική διάσταση της εκδίκησης, που ξεπηδάει από ένα άτεγκτο «προϊστορικό» αίσθημα δικαιοσύνης που σημαδεύει τον πυρήνα της ανθρώπινης περιπέτειας. Αναλαμβάνοντας ό,τι του αναλογεί, ο Ταλλανδιανός παραδίδεται και εκτελείται δημοσίως, στο στάδιο «Ατατούρκ», στα Κατεχόμενα.

Πέρα από την εκδίκηση, ένα άλλο θέμα που αναδεικνύεται στο βιβλίο σας είναι αυτό της ταυτότητας, προσωπικής και εθνικής.

Σωστά. Θέματα-άξονας του μυθιστορήματος είναι, μαζί με την ταυτότητα, και η τρέλα, το πένθος κι η πατρίδα, η εκδίκηση κι ο έρωτας. Παρότι θύμα του Ταλλανδιανού είναι και η Βραζιλιάνα τέως σύζυγός του. Το πραγματικό υπόβαθρο του βιβλίου, η διαχρονική τουρκική επεκτατικότητα, εμφανίζεται απειλητική πάλι σήμερα. Υπομένουμε αμήχανοι τον επικίνδυνο γιγαντισμό της. Εποικίζουν παράνομα και την Αμμόχωστο, που έχουν καταντήσει πόλη-φάντασμα και την οποία επισκέπτονται οι ήρωες στο κεφάλαιο «Νυφικά Πλωτά Νεκροταφεία».

Στα μυθιστορήματά σας, εκτός από το *«Λάλον Ύδωρ»*, συναντάμε ακραία βία. Τι εξυπηρετεί συγγραφικά αυτή η υπερβολή;

Η υπερβολή είναι η ανάσα της λογοτεχνίας. Ένας μυθιστορηματικός ήρωας κάνει πράξεις που συνήθως δεν κάνουμε οι κοινοί θνητοί. Η βία προσδίδει υπόσταση στον ήρωα και στο θέμα. Ενεοί παρακολουθούμε την κορύφωσή της. Η βία είναι ο άνθρωπος, η ιστορία του. Δεν αναφέρομαι στη χυδαία βία της καθημερινότητας. Οι αντικατοπτρισμοί της βίας απασχόλησαν από αρχής τον ελληνικό πολιτισμό, που προσπάθησε να την τιθασεύσει κατανοώντας τον ανθρώπινο ψυχισμό μέσω της αποδοχής του και της προβολής του στη λογοτεχνία, ιδίως.

Είστε ιδρυτής της σχολής σεμιναρίων «Ανοιχτή Τέχνη» και δάσκαλος δημιουργικής γραφής επί χρόνια. Γνωρίζετε λοιπόν καλά και μπορείτε να εφαρμόσετε όλα τα χαρακτηριστικά που πρέπει να περιλαμβάνει ένα έργο για να έχει ευρεία απήχηση. Από την άλλη, έχετε δηλώσει ότι θεωρείστε ένας «δύσκολος» συγγραφέας. Ποια είναι αυτά τα στοιχεία που καθιστούν τα μυθιστορήματά σας «δύσκολα» στον μέσο αναγνώστη; Υπάρχουν άραγε κάποιες οδηγίες δημιουργικής ανάγνωσης της δικής σας λογοτεχνίας;

Ναι, διδάσκω δημιουργική γραφή στην «Ανοιχτή Τέχνη», στο Σύνταγμα. Είμαστε μια εξαιρετική ομάδα καλλιτεχνών που διδάσκουμε, μπορείτε να δείτε το σάιτ μας. Άλλοι νομίζω με θεωρούν «δύσκολο» συγγραφέα, δεν καυχώμαι περί αυτού ούτε το επιδιώκω. Η λογοτεχνία μου είναι κλασική, ενσωματώνοντας και επινοώντας νεωτερισμούς και προσαρμοζόμενη στις ανάγκες του μύθου και των ηρώων. Η ανάγνωση είναι αυτόνομη προσωπική δημιουργία, μια θύραθεν παιδεία, δεν δικαιούμαι να υπεισέλθω. Ωστόσο, αν οι αναγνώστες αντιδρούν σε «δύσκολα» φιλοσοφικά/ψυχολογικά μυθιστορήματα σαν τα δικά μου, αποδέχονται αντίστοιχα ξένα. Πρόκειται για αντίδραση άξια μελέτης. Η κριτική θα μπορούσε, γενικώς, να συνδράμει περισσότερο. Δουλειά πάντως του συγγραφέα είναι να γράφει όσο πιο καλά μπορεί.

Ο Χένρι Μίλερ έχει πει πως, «όσο πιο πολύ γράφεις για τον εαυτό σου, τόσο λιγότερο σημαντικό σού φαίνεται. Γράφεις για να ξεχαστείς ή, ακριβέστερα, για να ξεχάσεις τον εαυτό σου». Συμμερίζεστε αυτήν την άποψη; Έχετε σκεφτεί εσείς να γράψετε βιωματικά;

Ο Χένρι Μίλερ είναι πολύ μεγάλος συγγραφέας, όχι μυθιστοριογράφος όμως. Δεν γράφω βιωματικά, προτιμώ το παιχνίδι της επινόησης.

Ποιους από τους σύγχρονους λογοτέχνες θεωρείτε αξιόλογους;

Τον Πίντσον, κυρίως. Η σύγχρονη μυθιστοριογραφία αυτοϋπονομεύεται παγκοσμίως. Δεν έχει ήρωες ούτε μεγάλα θέματα. Έχει διαφανείς πρωταγωνιστές και απλές ιστορίες, οικογενειακές κ.λπ. Είναι σύμπτωμα των καιρών, και δεν είναι καθόλου της αρεσκείας μου.

Ποια είναι τα επόμενα συγγραφικά σας σχέδια;

Ολοκληρώνω μια μεγάλη μελέτη για περίπου 700 ρεμπέτικα και λαϊκά τραγούδια που αναφέρονται στον θάνατο. Παραβάλλω τους αριστουργηματικούς στίχους τους με αποσπάσματα από τραγωδίες, από τη σύγχρονη λογοτεχνία μας, από μοιρολόγια κ.ά. Είναι μια έκπληξη. Έχω έτοιμη μια μελέτη για τον ελληνιστή Ε. Ρ. Ντοντς και τις νοηματικές πλαστογραφίες που διαπράττει σε βιβλία του σχετικά με το ακανθώδες ζήτημα ελληνισμού-χριστιανισμού, πολυθεϊσμού-μονοθεϊσμού, δηλαδή δημοκρατίας-απολυταρχίας. Θα εκδώσω τα διηγήματά μου, τα άρθρα μου, και τελειώνω μια μετάφραση από τα αρχαία, αμετάφραστου κειμένου. Επεξεργάζομαι την κεντρική ιδέα ενός νέου μυθιστορήματος. Και με μεγάλη χαρά συμμετέχω με προλόγους στα Άπαντα του αξέχαστου φίλου Πάνου Κουτρουμπούση (εκδ. Opportuna) και στα *«Χαΐρια μας εδώ»*, το αξεπέραστο έπος της τυφλής ρεμπέτισσας Αγγέλας Παπάζογλου (εκδ. Κουκκίδα) για την Σμύρνη και το '22.

Το πρώτο σας μυθιστόρημα, η *«Συνείδηση της Αιωνιότητας»* εκδόθηκε το 1995 (Δελφίνι, Πατάκης 1999). Ακολούθησε το *«Λάλον Ύδωρ»* (Πατάκης 2002), δύο νουβέλες (*«Γειά σου, τηλεόραση!»* και *«Το μνημειώδες σχέδιο του σερ Ουίνστων Τσώρτσιλ»*, Καστανιώτης) και μια απόδοση από τα Αρχαία (*«Ψευδοκαλλισθένους: Αλεξάνδρου Βίος»*, Πατάκης). Κοιτώντας πίσω στον χρόνο, τι θα ξεχωρίζατε από τη συγγραφική σας πορεία;

Στις 3 Ιουλίου συμπληρώνω 27 χρόνια. Μου φαίνεται σαν ψέμα. Γέρασα. Άσπρισα. Είμαι όμως απολύτως ικανοποιημένος. Ευχαριστώ όσους με στήριξαν και θυμάμαι με περιφρόνηση την αήθεια. Θα πληρωθεί. Έγραψα τη λογοτεχνία που ήθελα, όπως ήθελα, με τα θέματα και τους ήρωες που επέλεξα. Έκανα μυθιστόρημα το ζήτημα του φόνου (*«Συνείδηση της Αιωνιότητας»*) και τα δύο μείζονα ζητήματα του ελληνισμού, τον βίαιο εκχριστιανισμό του (*«Λάλον Ύδωρ»*, με ήρωα τον Εύσθενο) και τώρα τον τουρκικό ιμπεριαλισμό, που μας απειλεί ευθέως. Κάθε μέρα όλοι οι Έλληνες, αλλά και οι πολυπληθείς ξένοι που μένουν πια εδώ, πρέπει να μακαρίζουμε και να παραδειγματιζόμαστε απ' τους Κολοκοτρώνηδες που μας έδωσαν την ελευθερία – οι αρχαίοι μάς έδωσαν τον πολιτισμό μας, τον οποίο εξελίσσουμε θαυμαστά τα τελευταία 200 χρόνια, με παντοτινούς μας αρχιστράτηγους τον Σολωμό και τον Κάλβο. **Α**

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Θα θριαμβεύσει ο έρωτας ή θα επικρατήσουν οι συμβάσεις;

Του **ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ**

Πριν χρόνια, τη δεκαετία του '90, μια φίλη Ελληνίδα ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε Αλβανό. Η αστική οικογένειά της το έφερε βαρέως – και με το δίκιο της, όπως αποδείχτηκε αργότερα. Κανείς δεν μπορούσε να κατανοήσει την κίνηση αυτή της κοπέλας που όχι μόνο παντρεύτηκε αλλοεθνή αλλά κυοφόρησε και το παιδί του. Ομολογώ, ακόμη κι εγώ που ήθελα να πιστεύω ότι δεν ήμουν ξενοφοβικός (ρατσιστής το λένε άλλοι), την κοιτούσα με μισό μάτι. Ήταν όμορφη κοπέλα, μορφωμένη, με προοπτικές, τι ήθελε να έρθει σε ρήξη με τα στερεότυπα της ελληνικής κοινωνίας; Στην πορεία η φίλη μου άρχισε να παρουσιάζει ψήγματα μελαγχολίας που αργότερα οδήγησαν στην κατάθλιψη. Ο άντρας της, έχοντας διαπράξει κάποια κολάσιμη πράξη, κατέφυγε στην πατρίδα του. Έχασα για πάντα τα ίχνη της φίλης μου – δεν υπήρχε Facebook τότε.

Την ιστορία αυτή μου θύμισε το μυθιστόρημα *Τζακ*, της Αμερικανίδας **Μέριλιν Ρόμπινσον** – στην εγγυημένη μετάφραση της **Κατερίνας Σχινά**. Μονάχα που εδώ το θέμα είναι διαφυλετικό. Ένας λευκός άντρας ερωτεύεται μια νέγρα κι εκείνη ανταποδίδει τα αισθήματά του. Ανήκουν και οι δυο στη μεσαία τάξη, έχουν κι οι δυο πατεράδες υψηλά ιστάμενους στο ιερατείο – αν και σε διαφορετικές εκκλησίες. Οι πρώτες σελίδες αναπτύσσονται γύρω από την τυχαία συνάντηση των κεντρικών ηρώων σε ένα νεκροταφείο. Λατρεύω τα νεκροταφεία, ιδίως όταν γίνονται θερμοκήπια ερώτων. Γιατί πού καλύτερα μπορεί να ανθίσει ένας έρωτας πάρεξ εκεί που υμνείται ο θάνατος;

Η συγγραφέας του μυθιστορήματος μας παραδίδει έναν άντρα που λες κι έχει βγει από τις σελίδες του **Κνουτ Χάμσουν**. Από την *Πείνα* ίσως, ή από το *Ένας αλήτης παίζει με τη σουρντίνα*. (Τι υπέροχα βιβλία! Δεν χρειάζεται να πω ότι αγαπώ σφόδρα τον Νορβηγό αυτόν συγγραφέα).

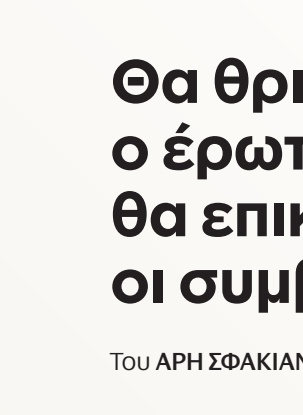

Μέριλιν Ρόμπινσον
Τζακ, *εκδ. Μεταίχμιο*

Ο λευκός άντρας στο μυθιστόρημα της Ρόμπινσον είναι τρόπον τινά ένας παρίας. Δεν εργάζεται, αρέσκεται στις μικροκλοπές, τρέφεται από κάποια χρήματα που του αφήνει ενίοτε ο αδελφός του, έχει απομακρυνθεί από την οικογένειά του και πιάνεται από τον έρωτά του για την όμορφη νέγρα όπως ο ναυαγός από μια σανίδα που πλέει κοντά του.

Από την άλλη, η όμορφη μαύρη κοπέλα, που εργάζεται ως δασκάλα και ζει μακριά από την οικογένειά της, στο Σεντ Λούις, ερωτεύεται τον μεγαλύτερό της λευκό άντρα με την προσήλωση που φανερώνουν οι γυναικείες ψυχές σε κάθε κατατρεγμένο.

Αποδέχονται και οι δυο τη σπίλωση που συνεπιφέρει η ανάμιξη των δύο φυλών – μαύρης και λευκής. Δυστυχώς για τους ίδιους ζουν σε μια εποχή που δεν έχει ακόμη επιβληθεί η ποσόστωση του χρώματος και της κάθε λογής ιδιαιτερότητας στις σειρές του Netflix αλλά και σε κάθε άλλης παρόμοιας πλατφόρμας.

Το περιβάλλον των δύο ηρώων φροντίζει να τους επισημαίνει διαρκώς ότι μόνο πόνο προσφέρει αυτή η αδόκιμη σχέση τους. Ο άντρας καταβάλλει φιλότιμες προσπάθειες να απαγκιστρωθεί, όμως η αδυναμία του χαρακτήρα του τον προδίδει αενάως. Από την άλλη, η κοπέλα αποδεικνύεται βράχος ακλόνητος, ένας φάρος αληθινός στον φουρτουνιασμένο βίο του συντρόφου της.
Θα θριαμβεύσει άραγε στο τέλος ο έρωτας ή θα επικρατήσουν οι κοινωνικές συμβάσεις;

Θα καταφέρει η συγγραφέας να αποφύγει το χάπι εντ;
Όπερ έδει δείξαι…

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς CXXXXX

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ**

Purple Overdose: Ένα βιβλίο για το σπουδαίο συγκρότημα της ελληνικής ψυχεδέλειας

Λίγο πριν από τα μέσα της δεκαετίας του '80 αρχίζουν να εμφανίζονται τα πρώτα συγκροτήματα ενός ιδιώματος που θα ονομάζαμε αργότερα «αναβίωση της ψυχεδέλειας». Πρόκειται για σχήματα όπως οι Rain Parade, Green On Red, Dream Syndicate, Things και Long Ryders. Δίπλα τους στέκονταν μπάντες που πήγαιναν το πράγμα λίγο πιο γκαράζ, όπως οι Fuzztones, λίγο πιο εναλλακτικά, όπως οι R.E.M., λίγο πιο… psychobillικά, όπως οι Cramps, και πάει λέγοντας. Το σίγουρο ήταν ότι επρόκειτο για σχήματα που έρχονταν σε πρώτη φάση από την Αμερική και δεν σχετίζονταν με το new wave και τις όποιες εξελίξεις του, σκοτεινότερες ή πιο pop. Το 1987, στη Βρετανία δημιουργούνται οι Outskirts Of Infinity, κυκλοφορούν αυτό το απίστευτο *«Lord Of The Dark Skies»* στη Woronzow του Nick Saloman, που ως Bevis Frond βγάζει την ίδια χρονιά τρεις απανωτούς βαρύτατα ψυχεδελικούς δίσκους. Η επόμενη χρονιά, το 1988, φέρνει δύο albums από ισάριθμα ελληνικά συγκροτήματα που έχουν επηρεαστεί από τη συνολική ατμόσφαιρα της αναβίωσης κι επιπλέον έχουν μοναδικούς τρόπους να ψάχνουν πίσω στη δεκαετία του '60. Το ένα album είναι το *«Zalion»* των **No Man's Land** και το άλλο το *«Exit#4»* των **Purple Overdose**. Οι ομοιότητες ιδίως με αυτή τη νεοψυχεδελική βρετανική σκηνή γίνονται ακόμη περισσότερες αν σκεφτούμε ότι ένας κιθαρίστας όπως ο Bari Watts των Outskirts of Infinity παίρνει τον Bevis Frond να παίξει μπάσο στον δίσκο του, όπως ακριβώς και ο **Κώστας Κωνσταντίνου** (ο mod όπως τον ξέραμε εκείνη την εποχή) παίρνει τη rythm section των No Man's Land για να στήσει την πρώτη σύνθεση της μπάντας του. Τα υπόλοιπα όσον αφορά τους Purple Overdose είναι ιστορία: 9 σπουδαία LP και 2 singles, μερικές καθηλωτικές συναυλίες και η καταλυτική παρουσία του Κώστα Κωνσταντίνου σε κάθε συζήτηση που αφορούσε τη μουσική. Γνωστά και λιγότερο γνωστά στοιχεία για την πορεία των Purple Overdose υπάρχουν στο πολύ πλούσιο βιβλίο του **Στέφανου Παναγιωτάκη** –ο οποίος υπήρξε για πολλά χρόνια ο manager τους– *«We Shall Be Reborn»*. Ο Κώστας Κωνσταντίνου έφυγε τον Απρίλιο του 2020 με τρόπο μοναχικό και αναντίστοιχο με την προσφορά του στη μουσική. Έμειναν οι λίγες συζητήσεις μας, οι συνεντεύξεις που είχαμε κάνει στις αρχαίες εποχές του Ηχώ FM, η ακουστική ηχογράφηση για εκείνη την εκπομπή στο Studio Sub και πάνω απ' όλα η δισκογραφία των Purple Overdose. Το βιβλίο του Στέφανου Παναγιωτάκη φωτίζει αρκετά σημεία της πορείας της μπάντας, και όσοι μονομανείς έμειναν πιστοί στους Overdose μπορούν να διαφωνούν αέναα σε σχέση με το αν το *«Reborn»* ή το *«Exit#4»* είναι ο καλύτερός τους δίσκος.

Για τους περισσότερους, η πρώτη εποχή των **Pixies**, από το 1987 μέχρι το 1991 –και οι δίσκοι που κυκλοφόρησαν στην 4AD– δεν θα ξεπεραστεί ποτέ. Από την άλλη, αν ρίξεις μια αυτιά στα albums που κυκλοφόρησαν από το 2004 και μετά θα βρεις πολύ καλά τραγούδια. Φυσικά κανένα από τα albums της επανένωσης δεν έχουν ως ολοκληρωμένες δουλειές τη δύναμη της πρώτης εποχής, αλλά αυτό είναι αναμενόμενο. Το *«Doggerel»* είναι το όγδοο album τους, κυκλοφορεί στα τέλη του Σεπτεμβρίου, και το πρώτο κομμάτι που η μπάντα αποκαλύπτει από τον επερχόμενο δίσκο, το *«There's A Moon On»*, είναι πολύ καλό!

Αγαπώ τη **Natalia Lafourcade** για τις μουσικές της, τις συνεργασίες της αλλά και για τις κοινωνικές της αναζητήσεις. Το καινούργιο της τραγούδι, *«Tierra Querida»*, παίζει σε επανάληψη στα ακουστικά μου.

Δύο mini albums συν ένα επιπλέον τραγούδι, και οι **Gabriels** κατάφεραν να γίνουν ένα από τα πιο αγαπητά ονόματα της καινούργιας οπτικής της soul. Θα κυκλοφορήσουν το πρώτο τους album τον Μάρτιο του 2023 από την Parlophone, κι αυτό είναι ένα εξαιρετικό νέο!

P.S.: Η λίστα αυτής της εβδομάδας στο **Spotify** είναι ελλιπής. Κι αυτό γιατί –δυστυχώς– δεν υπάρχουν εκεί τραγούδια των Purple Overdose…

critic's **CHOICE**

Thor: Love and Thunder **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τάικα Γουαϊτίτι ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Κρις Χέμσγουορθ, Νάταλι Πόρτμαν, Κρις Πρατ, Κρίστιαν Μπέιλ, Σαμ Νιλ

Ύστερα από οκτώ χρόνια χωρισμού με την πρώην αγαπημένη του Τζέιν Φόστερ, που επιπλέον συνοδεύτηκαν και από άλλες οδυνηρές απώλειες, ο Θορ, ο γιος του Όντιν, αδυνατεί ακόμη να βρει τη γαλήνη στη ζωή του (έτσι εξηγείται και η μπιροκοιλιά). Την ευκαιρία για ένα νέο ξεκίνημα του τη δίνει η ύπαρξη ενός αδυσώπητου κακού, του Γκορ, που ορκίζεται να εξολοθρεύσει όλους τους θεούς του σύμπαντος.

Ο τελευταίος *«Thor»* έχει ελάχιστη σχέση με την προηγούμενη ταινία *«Thor: Ragnarok»*, που είχε επίσης σκηνοθετήσει ο Τάικα Γουαϊτίτι πριν από 5 χρόνια. Εκείνη η περιπέτεια, παρότι ήταν ο ορισμός του fun, μάλλον δεν ήταν και τόσο συμβατή με την κοσμοθεωρία του ερωτευμένου ήρωα (αγάπη και συντροφικότητα πάνω από όλα), και μάλιστα χωρίς την παρουσία της πρώην αγαπημένης του στο βασικό καστ, ούτε καν ως ανάμνηση. Το νέο φιλμ έρχεται να καλύψει το προαναφερθέν κενό, ενώ το στόρι αποτελεί συνέχεια της *«Τελευταίας πράξης»* των Avengers, καθώς συναντάμε τον ήρωα σε βαθιά περισυλλογή. Όμως το concept του *«Love and Thunder»* φλερτάρει κυρίως με τα μέτρα μιας πειραγμένης αισθηματικής κομεντί κι όχι ενός τυπικού υπερηρωικού έπους μαρβελικής ραφής, όπως θα περίμενε ο πολύς κόσμος. Αυτό μπορεί να είναι και καλό και κακό. Εξηγούμεθα: οι φανατικοί της Marvel ίσως να νιώσουν λίγη αμηχανία με την ανελέπτη και ελαφρά τη καρδία παρωδία του αγαπημένου τους Βίκινγκ του Διαστήματος. Όμως όσοι αναζητούν μια διαφορετική ματιά πάνω στο κλισαρισμένο σύμπαν των υπερηρώων, στο τελευταίο —και πιο δυνατό κεφάλαιο— της ερωτικής ιστορίας μεταξύ του θεού των Βίκινγκς και της κοινής θνητής μάλλον θα βρουν αρκετούς λόγους να χαμογελάσουν. Έστω και με μια γλυκιά μελαγχολία ή με έναν μικρό κόμπο στον λαιμό. Ο χαρισματικός Τάικα Γουαϊτίτι το πιστώνεται όλο αυτό, καθώς μανουβράρει με τρομερή αυτοπεποίθηση το εντυπωσιακό, πανάκριβο σκάφος του μεταξύ του ανάλαφρου θεάματος και της καλλιτεχνικής εκκεντρικότητας. Κάτι ανάμεσα σε μια θεοπάλαβη κωμωδία (οι δύο κατσίκες, όλα τα λεφτά...) και σε ένα συγκινητικό δράμα, με μια απροσδόκητη υποψία τρυφερότητας όταν το πράγμα ζορίζει —ο εντυπωσιακός «Σφαγέας των θεών» του χαμαιλέοντα Κρίστιαν Μπέιλ έχει το μερίδιο του πιο σκληρού κομματιού της ταινίας αφού η προσωπική του τραγωδία δένει άψογα με το μελαγχολικό φινάλε της σχέσης Θορ και Τζέιν— το *«Thor: Love and Thunder»* είναι μια απόλυτα ψυχαγωγική περιπέτεια που απεχθάνεται τη σοβαροφάνεια και τις πομπώδεις ατάκες. Το σενάριο βασίζεται κυρίως στο σχετικά πρόσφατο (Νοέμβριος του 2015) κόμικ *«Mighty Thor»* του Τζέισον Άαρον, στο οποίο η βαριά άρρωστη Τζέιν Φόστερ αποκτά εκτός της στολής και τις δυνάμεις του Θορ. Παρά τον υψηλό κίνδυνο το φιλμ να καταντήσει μια θεαματική φούσκα χωρίς περιεχόμενο, ο σαρκασμός του Τάικα Γουαϊτίτι επικρατεί των φαντεζί πλάνων, ενώ το πιο εξωφρενικά κωμικό στιγμιότυπο του έργου συνδέεται με τον πατέρα των θεών Δία, που υποδύεται με ακραίο σατιρικό στιλ ο Ράσελ Κρόου.

JUST THE FACTS

Thor: Love and Thunder (½)**
Σύναξη των θεών στα Marvel Studios

Το μυστικό της Μαντλίν Κόλινς (*)
Μυστικά και ψέματα δύο ζωών

Η χαμένη σκηνή (½)**
Ωδή του Ζανγκ Γιμού στο σινεμά

Θεέ μου, τι σου κάναμε; 3 (*½)
Θεοί και δαίμονες

Μαχαίρι στο νερό (****)
Το εισιτήριο του Ρόμαν Πολάνσκι για το Χόλιγουντ

Ασανσέρ για δολοφόνους (*****)
Το φονικό ερωτικό τρίγωνο του Λουί Μαλ

ΑΚΟΜΗ

››› Το **«Μαχαίρι στο νερό»** (Knife in the Water)**** το ντεμπούτο του **Ρόμαν Πολάνσκι** από το 1962, είναι ένα συναρπαστικό κλειστοφοβικό παιχνίδι γάτας-ποντικού που εκτυλίσσεται στον περιορισμένο χώρο ενός γιοτ και έχει ως πρωταγωνιστές δύο ανταγωνιστικά αρσενικά και μια μοιραία γυναίκα.

››› Το **«Ασανσέρ για δολοφόνους»** (Ascenseur pour l' Echafaud)***** του **Λουί Μαλ** είναι ένα αρχετυπικό φιλμ νουάρ, προπομπός της Nouvelle Vague, που γυρίστηκε το 1958 και έχει για πρωταγωνιστές τους **Ζαν Μορό**, **Μορίς Ρονέ**, **Φελίξ Μαρτέν** και **Λίνο Βεντούρα**. Αξεπέραστο το σάουντρακ του **Μάιλς Ντέιβις**.

«Θα σας πω την ιστορία του Διαστήματος» (Thor: Love and Thunder)

* ΑΔΙΑΦΟΡΗ
** ΜΕΤΡΙΑ
*** ΚΑΛΗ
**** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

☛ *Ταρβηγοί θεοί, χάρτινοι υπερήρωες*

Το μυστικό της Μαντλίν Κόλινς
(MADELEINE COLLINS) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Αντουάν Μπαρό ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Βιρζινί Εφιρά, Κιμ Γκουτιέρες, Μπρουνό Σαλομόν, Ζακλίν Μπισέ

Μια μεταφράστρια, χρησιμοποιώντας το ευέλικτο πρόγραμμά της και τα συνεχή ταξίδια στο εξωτερικό, ζει διπλή ζωή. Με διαφορετικό όνομα διατηρεί δύο οικογένειες σε Ελβετία και Γαλλία.

Υπάρχει μια λεπτομέρεια που θεωρητικά «δικαιολογεί» την αψυχολόγητη συμπεριφορά της Τζουντίτ/Μαργκό, αλλά όχι και το μυστικό που μπορεί να στηρίξει όλο το οικοδόμημα της ιστορίας. Η αρχιτεκτονική του ψέματος ως επιλογή ζωής προσφέρει τις συγκινήσεις και το σασπένς ενός φιλμ που δύσκολα κατατάσσεται κάπου. Ούτε οικογενειακό δράμα, ούτε ψυχολογικό θρίλερ, το *«Μυστικό της Μαντλίν Κόλινς»* διατηρεί τη γοητεία του όσο το μυστικό του είναι καλά κρυμμένο. Με το που ξεκινά η διαδικασία της αποκάλυψής του, αρχίζει να φαίνεται πως το «ψέμα» στο οποίο βασίστηκε η ιστορία η Μαντλίν Κόλινς έχει πολλά κενά και ισχνή πειθώ.

Η χαμένη σκηνή (ONE SECOND/ YI MIAO ZHONG) **½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Ζανγκ Γιμού ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Γι Ζανγκ, Χάοσουν Λιου, Γουέι Φαν

Κίνα, Πολιτιστική Επανάσταση. Κρατούμενος το σκάει από στρατόπεδο εργασίας για να παρακολουθήσει τα Επίκαιρα μιας ταινίας στον κινηματογράφο κοντινού χωριού. Κι ενώ όλοι περιμένουν την προβολή, ένα κορίτσι κλέβει μια μπομπίνα του φιλμ.

Ο σπουδαίος Ζανγκ Γιμού επιστρέφει στην κινηματογραφική μαγεία των παιδικών του χρόνων. Η *«Χαμένη σκηνή»* φέρνει τον άνθρωπο σε πρώτο πλάνο. Το πώς αλλάζει το σκηνικό και μαγεύονται όλοι από τη λάμψη της κινηματογραφικής εικόνας είναι ένα σκηνοθετικό επίτευγμα για τον Γιμού. Το φιλμ έπεσε θύμα λογοκρισίας κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ Βερολίνου 2019, ενώ διακρίθηκε στα ασιατικά κινηματογραφικά βραβεία του επόμενου χρόνου αποσπώντας το βραβείο σκηνοθεσίας.

Θεέ μου, τι σου κάναμε; 3 (QU'EST-CEQU'ON A TOUS FAIT AU BON DIEU?) *½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Φιλίπ ντε Σοβερόν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Κριστιάν Κλαβιέ, Σαντάλ Λομπί, Εμιλί Καέν, Αλίς Νταβίντ, Αρί Αμπιτάν, Μεντί Σαντούν

Στην επέτειο των 40 ετών γάμου, οι Κλοντ και Μαρί ετοιμάζονται να γιορτάσουν, αγνοώντας πως οι κόρες τους οργανώνουν ένα πάρτι-έκπληξη.

Από τις μεγαλύτερες εισπρακτικές επιτυχίες και στη χώρα μας. Κι αν τα περισσότερα πετυχημένα αστεία έχουν ήδη ειπωθεί στις πρώτες δύο ταινίες, το ζητούμενο εδώ είναι να πάει η ιστορία ένα βήμα παραπέρα. Όμως αυτό μόνο εύκολο δεν είναι, εξού και οι σεναριογράφοι δίνουν περισσότερο ελεύθερο χώρο στους πιο ριγμένους χαρακτήρες, αν και τα νέα αστεία θυμίζουν ξαναζεσταμένο φαγητό. Ακόμη κι έτσι, το γέλιο βγαίνει σε κάποιες περιπτώσεις καθώς οι σταρ του κωμικού στοιχείου, ο Κλοντ και ο Αφρικανός συμπέθερος του, βρίσκονται σε φουλ φόρμα!

© JOHN HOLMES

ΜΙΛΑ ΜΟΥ ΒΡΩΜΙΚΑ –Reloaded–
Της ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ

Πριν πέντε χρόνια, είχα σχέση με ένα παιδί με το οποίο τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν και με ιδιαίτερο πολιτισμό και από τις δύο πλευρές. Από τη μία, εγώ στα τελευταία της σχέσης τα έφτιαξα με έναν άλλο τύπο, τον οποίο τότε τον είχα ερωτευτεί και απλά δεν γινόταν αλλιώς και, από την άλλη, μόλις το κατάλαβε αυτό η τότε σχέση μου, έκανε απαράδεκτα πράγματα. Είχαμε τσακωμούς και φωνές, έψαχνε κινητά, ξυπνούσα κι έβρισκα 15 αναπάντητες. Ένα δράμα! Ήταν μια περίοδος που ούτε θέλω να θυμάμαι. Τον διέγραψα από παντού στα social, τον απέφευγα επιστα-μένα, μέχρι που κόψαμε επαφές εντελώς. Από κοινούς φίλους έμαθα ότι κάνει σχολαστικές συνεδρίες με ψυχολόγο και ότι εδώ και δύο χρόνια έχει σχέση με μία πολύ καλή κοπέλα. Ωστόσο, προχθές μου έκανε αίτημα στο ινσταγκραμ και θορυβήθηκα. Τι κάνω;

Είναι λογικό να θορυβείσαι και να μην ξέρεις τι να κάνεις, γιατί φαντάζομαι όση προσωπική εξέλιξη κι αν έχει λάβει χώρα στον καθένα σας κι όσα χρόνια κι αν έχουν περάσει, παραμένει μια ανοιχτή πληγή. Αν δεν σε ταλαιπωρεί εσένα ψυχικά, μπορείς να ξαναγίνετε φίλοι στα social, ειδικά αν αυτά που ανεβάζεις είναι πιο γενικά και δεν αφορούν το πού βρίσκεσαι και με ποιους. Αν, όμως, επήλθε ο ίδιος τρόμος με τότε, το ίδιο στρες, και ο φίλος μας αρχίσει να γίνεται ενοχλητικός και παρεμβατικός, θα σου έλεγα να ξεκόψεις με συνοπτικές διαδικασίες για να διατηρήσεις την ψυχική σου πρεμία.

Λοιπόν, μανεκέν μου, είμαι στο άνθος της ηλικίας μου και έχω σοβαρά γκομενικά ζητήματα. Βγαίνω με δύο τύπους ταυτόχρονα. Ο ένας από εφαρμογή και ο άλλος από τη σχολή. Είμαι στην αρχή και με τους δύο, όμως δεν νιώθω και πολύ καλά τη μία μέρα να πηγαίνω σινεμά με τον έναν και την άλλη για ποτό με τον άλλον. Με πιάνουν οι τύψεις μου. Ο ένας είναι πιο καλό παιδί, γελάμε πολύ και δεν με ταλαιπώρησε καθόλου στο να βγούμε, αλλά μανεκέν μου το σεξ μαζί του το λες και μέτριο. Ο άλλος με ιντριγκάρει περισσότερο, θες επειδή τον κυνήγησα εγώ στην αρχή, θες επειδή κάνει και ένα πιο καλλιτεχνικό επάγγελμα. Μήπως να συνεχίσω και με τους δύο;

Πρέπει, όντως, να βρίσκεσαι στο άνθος της ηλικίας σου! Τι μου θύμισες;! Να συνεχίσεις τη ζωή σου όπως κρίνεις κι αγαπάς, και να χαρείς τη σεξουαλικότητά σου. Απλώς το μόνο που θα σου έλεγα εγώ είναι να προσπαθήσεις να είσαι ξεκάθαρη πρώτα στον ίδιο σου τον εαυτό κι έπειτα και σε εκείνους. Σ' το λέω για να μη βρεθείς σε μπερδεμένες καταστάσεις και σε εντάσεις που, αντί να σε κάνουν χαρούμενη και ευτυχισμένη, θα σε ταλαιπωρήσουν και θα σε κουράσουν στο έπακρο. Ωστόσο, αν θες να διαλέξεις, διάλεξε βάσει των θέλω σου αυτή τη χρονική περίοδο. Θες πρεμία, γαλήνη και χαρά ή περιπέτεια και αινίγματα;

Τζένη, Τζένη, Τζένη, είμαι πολύ μπερδεμένη! Νομίζω πως είμαι ερωτευμένη με κάποιον που η ερωτική μας ζωή δεν είναι ξεκάθαρη. Μου έχει ανατρέψει όσα δεδομένα ήξερα για το σεξ και δεν ξέρω πώς να το διαχειριστώ. Για να καταλάβεις, δεν έχουμε κάνει ακόμα κανονικό σεξ μετά από 4 μήνες, που βγαίνουμε. Έχουμε κάνει πολλά άλλα, αλλά όχι σεξ. Είναι, όμως, πάρα πολύ δοτικός και περιποιητικός σε όλα τα άλλα, όπως σου λέω, που με κανέναν άλλον δεν μου έχει συμβεί να φτάνω σε τέτοια σημεία ηδονής τόσο γρήγορα. Δεν έχω απαντήσεις για το τι αισθάνομαι έχω χαωθεί.

Μίλα μου βρώμικα. Μίλα μου αληθινά.
email: info@athensvoice.gr
instagram: @melitajenny

Κάτσε λίγο, φίλη μου, να χαλαρώσουμε και να το σκεφτούμε, γιατί σίγουρα λόγος για να χαωθείς δεν βλέπω εγώ, τουλάχιστον, να υπάρχει. Δεν είναι μαγευτικό να ανακαλύπτεις τον έρωτα ξανά και ξανά μέσα από κάποια καινούργια εμπειρία; Άσε τα πράγματα να κυλήσουν και μη σε πιέζεις με ταμπέλες. Ο χρόνος θα σου δώσει τις απαντήσεις που ψάχνεις. Είναι το μόνο βέβαιο. Μιας και είναι δοτικός και φροντιστικός, δοκίμασε να του ανοιχτείς κι εσύ, για να συζητήσετε το κομμάτι του σεξ. Τι τον κρατάει πίσω και ότι είσαι εκεί, να μιλήσετε και να το βρείτε παρέα. Και περιμένω νέο email με τις εξελίξεις. Ξέρεις εσύ, info@athensvoice.gr!

ATHENS VOICE RADIO 102.5
Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρώμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιάρικο τραγούδι στο **Athens Voice Radio 102.5**

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Ύστερα από έναν αρκετά «εξαντλητικό» ενάμιση μήνα, υποδέχεσαι με ανακούφιση αυτή την εβδομάδα, καθώς την Τρίτη ο κυβερνήτης σου Άρης φεύγει πλέον από το ζώδιό σου, εισερχόμενος στον Ταύρο, όπου και θα παραμείνει ως τις 20/8. Η καθημερινότητα αλλάζει «gear», ξαναβρίσκεις μια καλύτερη ισορροπία με το μέσα σου ασχέτως εξωτερικών συνθηκών, με τα οικονομικά όμως να σε αφορούν τώρα σαφώς περισσότερο. Βασικά σε «καίνε» ποικιλοτρόπως, οπότε μπαίνεις στη διαδικασία του ελέγχου των «βιβλίων» σου, είτε αυτών του σπιτιού, είτε της επιχείρησης/ δουλειάς σου. Αυτό είναι ένα θετικό διάστημα για να προσπαθήσεις να βελτιώσεις το εισόδημά σου, ζητώντας μια αύξηση ή ανεβάζοντας τις τιμές για τις υπηρεσίες που προσφέρεις, για να ψαχτείς με ευκαιρίες για μια δεύτερη ή ακόμα και εποχική απασχόληση που θα δώσει «το κάτι παραπάνω» στον προϋπολογισμό σου, ενώ θα μπορέσεις ίσως να τακτοποιήσεις και θέματα που σχετίζονται με τρίτους, όπως τράπεζες, δάνεια ασφαλιστικά ταμεία επενδύσεις, μισθώσεις ακινήτων, διακανονισμούς παλιών χρεών κ.λπ. That being said, δεν αποκλείεται βέβαια να «φουντώσει» μέσα σου η καταναλωτική μανία, διαπιστώνοντας έτσι πως τα χρήματα φεύγουν γρηγορότερα απ' ό,τι μπαίνουν στην τσέπη σου.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Καλώς τα δέχτηκες! Τον Άρη στο ζώδιό σου ως τις 20/8 εννοώ, που σε βγάζει από τον «λήθαργο» του τελευταίου διαστήματος χαρίζοντάς σου θάρρος, και θράσος πολλές φορές, δίνοντάς σου όσες δυνάμεις χρειάζεσαι για να ασχοληθείς με τα πλάνα σου και να τρέξεις αλλαγές στα προσωπικά και τα επαγγελματικά. Χαλαρά βέβαια δεν θα 'ναι σε καμία περίπτωση -μάλλον με τη «βαβούρα» του Speedy Gonzalez θα μοιάζει, αφού όλοι φαίνεται πως θα προσφεύγουν σε σένα ζητώντας «το κάτι τις» παραπάνω, αλλά και συ δεν θα είσαι διατεθειμένος να κάνεις πίσω με τις επιδιώξεις σου. Η διεκδικητικότητα και η αποφασιστικότητά σου μπορούν να αποδώσουν καρπούς στη δουλειά σε συνδυασμό με την αυξημένη παραγωγικότητά σου, δεν θα πρέπει όμως να αναλώνεσαι σε χαζούς ανταγωνισμούς και ίντριγκες, ξοδεύοντας άσκοπα την ενέργειά σου. Αντίθετα, μπορείς κάλλιστα να την «μετουσιώσεις» σε sex drive, ανανεώνοντας την προσωπική σου ζωή, είτε με τον σύντροφό σου, είτε με έναν καινούργιο έρωτα. Προσοχή στην υγεία σου, αφού θα είσαι πιο επιρρεπής σε «εξωτερικές επιθέσεις» ως οργανισμός, έχοντας ανάγκη και από παραπάνω ξεκούραση. Εξαιρετική στιγμή για να ξεκινήσεις γυμναστική και διατροφή.

ΔΙΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Το ζητούμενο από αυτή την εβδομάδα, που ξεκινά με το πέρασμα του Άρη στον Ταύρο και τον 12ο οίκο του ωροσκοπίου την Τρίτη ως 20/8, θα είναι να κάνεις ένα γενικό «switch off» απ' όλους κι απ' όλα, ανασυντάσσοντας ουσιαστικά δυνάμεις εν όψει της εισόδου του πλανήτη της δράσης στο δικό σου ζώδιο -όπου και θα παραμείνει για ένα εξάμηνο!- σε ενάμιση μήνα από τώρα. Sounds like the Holiday Season to you? Ε, μολονότι δεν αποκλείεται, αφού αυτό είναι ένα εξαιρετικό timing και φυσικά κάποιοι θα είναι όντως αδειούχοι αυτό το διάστημα, αλλά ακόμα κι αν δουλεύεις κανονικότητα, όλο και κάτι θα «ξεκλέψεις» για να ρίξεις και καμία βουτιά, να φας ένα ψαράκι ακόμα, να ρεποζάρεις λίγο σαν άνθρωπος. Η διάθεση λοιπόν θα είναι προσανατολισμένη προς το άραγμα, αλλά ίσως και την απόσυρση ώρες ώρες, αφού το άγχος σου για τα επαγγελματικά, τα προσωπικά ή ό,τι άλλο δεν θα σε εγκαταλείψει και πολύ εύκολα. Χρειάζεται επομένως να δώσεις μεγάλη έμφαση στο κομμάτι της υγείας σου, προσπαθώντας να ισχυροποιήσεις τον οργανισμό σου πρακτικά, μέσω σωστής διατροφής και συστηματικής άσκησης, φροντίζοντας παράλληλα με επιμέλεια όποια εξέταση και check-up είχες αναβάλει.

COSMIC TELEGRAM

Από τον **ZARASTRO**

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

«Και Congo και Pongo» από αυτή την εβδομάδα, με τον Άρη να εγκαταλείπει τον οίκο της καριέρας σου, επομένως και το «στενό μαρκάρισμα» που σου επιφύλασσε από τα τέλη Μαΐου. Το κλίμα στην καθημερινότητα σαν κάπως να «αλαφραίνει», βρίσκοντας πιο fitting ωράρια και συνεννοήσεις με συνεργάτες εν μέσω καλοκαιριού, κάτι αισθητό και στη γενική σου «αντίληψη» σχετικά και με το στρες που βίωσες τελευταία. Δεν θα τρέχεις πλέον εσύ για όλα, απολαμβάνοντας πιο ευχάριστες στιγμές με τα αγαπημένα σου πρόσωπα, έχοντας όρεξη για μίνι αποδράσεις, μπανάκια, εξόδους, βόλτες, ψώνια κ.λπ. Και στα αισθηματικά σου όμως κάτι φαίνεται πως κινείται, αφού δεν αντέχεις πλέον άλλη «κλεισούρα» και μιζέρια, παίρνοντας ίσως και περισσότερες πρωτοβουλίες στο φλερτ απ' ό,τι συνηθίζεις. Ευκαιρίες για νέες γνωριμίες θα υπάρξουν, ενώ δεν αποκλείεται να παίξουν και... «εξελίξεις» μέσα σε φιλικές σχέσεις, πρόσεξε όμως τέτοιου είδους «πειράματα», αφού καμιά φορά φέρνουν και απογοήτευση. Αν πάλι είσαι σε σχέση θα έχεις περισσότερο ποιοτικό χρόνο για να τον αφιερώσεις στο ταίρι σου, λειτουργώντας με αρκετό ενθουσιασμό και «sexy coolness». Βλέπεις την ίδια μέρα εισέρχεται και ο Ερμής στο ζώδιό σου ως 19/7, «ξεκλειδώνοντας» σε και επικοινωνιακά.

ΛΕΩΝ (22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

«Let the the sunshine» αλλά βασικά let και yourself shine στα επαγγελματικά σου από αυτή την εβδομάδα, καθώς ο Άρης εισέρχεται την Τρίτη στον Ταύρο και το υψηλότερο σημείο του ωροσκοπίου σου ως 20/8, ενεργοποιώντας σε δυναμικά μέσα στο κατακαλόκαιρο. Η καριέρα σου φαίνεται πως θα σε απορροφήσει big time από δω και κάτω, προσπαθώντας να «τρέξεις» τα πράγματα προς όφελός σου, με κατεύθυνση την εκπλήρωση των φιλοδοξιών σου, που δεν είναι και λίγες μεταξύ μας. Ο Άρης θα σου δώσει αντοχή, αποφασιστικότητα, αλλά και γερό πείσμα, βοηθώντας σε να ξεχωρίσεις μ' έναν τρόπο στον χώρο σου, δείχνοντας τη δουλειά σου, το ποιος είσαι και το τι μπορείς να καταφέρεις. Φαίνεται πως τώρα είσαι πιο «ορατός» στους άλλους, που ποντάρουν σ' εσένα ή αναγνωρίζουν έμπρακτα την «προσφορά» σου. Μια θετική εξέλιξη όπως μια προαγωγή, μια αύξηση, το κλείσιμο ενός νέου πρότζεκτ, μια απάντηση από μια δουλειά που περίμενες, μια συνέντευξη για δουλειά κ.λπ. είναι μερικά από τα σενάρια που θα παίξουν. Βέβαια πρέπει κι εσύ κάπως να «κουνηθείς» αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες, προσέχοντας όμως την υγεία σου, αφού η εξάντληση από τις πολλές υποχρεώσεις είναι ένα «θεματάκι».

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Με πιο αισιόδοξη στάση ξεκινάς την εβδομάδα, αφού η νέα θέση του Άρη στον Ταύρο από την Τρίτη «σου πηγαίνει» θαυμάσια, τόσο για τις επαγγελματικές όσο και για τις προσωπικές επιδιώξεις. Αισθάνεσαι ότι αφήνεις ορισμένα «βαρίδια» πίσω λειτουργώντας με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Και αυτό γιατί «φιγουράρει» πλέον ψηλά στη «λίστα» σου το να είσαι αλλά και να περνάς καλά, για να μπορείς να δώσεις στη συνέχεια στους άλλους και ουχί να αφυδατώνεσαι ενεργειακά και... «βλέπουμε». Επίσης, θα ήταν χρήσιμο αν από δω και κάτω αντιμετώπιζες τα πράγματα μέσα στην καθημερινότητά σου πιο σφαιρικά, παύοντας να ανησυχείς και να κάνεις «σενάρια» με το παραμικρό, εμπιστευόμενος λιγάκι και την σοφή ροή των πραγμάτων. Στα πιο πρακτικά, είναι μια σούπερ περίοδος για να ασχοληθείς με την προβολή της δουλειάς σου, ίσως και μέσω του διαδικτύου ή ακόμα και της δικτύωσης με ξένους και το εξωτερικό, αλλά και για να προωθήσεις νέα σχέδια. Αν βρίσκεσαι στην ανάλογη ηλικία, πιθανόν να είσαι σε φάση που τσεκάρεις το πρόγραμμα σπουδών. Allegria σε διακρίνει και στο κομμάτι του φλερτ αλλά και των ταξιδιών, αφού ακόμα κι αν δεν πας officially διακοπές, θα έχεις τη βαλιτσούλα σου έτοιμη για mini breaks.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

«Ξαποσταίνεις» αρκετά ενεργειακά αλλά και ουσιαστικά από αυτή την εβδομάδα, καθώς την Τρίτη ο Άρης φεύγει από απέναντί σου και προχωρά στον Ταύρο μέχρι τις 20/8, αλλάζοντας τους έντονους ρυθμούς του τελευταίου διαστήματος. «Gone is» το συνεχές τρέξιμο και άγχος στις επαφές και τις επικοινωνίες σου, αφού οι άλλοι φαίνεται πως «αναπροσαρμόζουν» τις απαιτήσεις τους προς το πρόσωπό σου, αφήνοντας σε να πάρεις χρήσιμες «ανάσες» καλοκαιριάτικα. Το ενδιαφέρον σου στρέφεται κατά κύριο λόγο στον «πολύπαθο» τομέα των οικονομικών σου, έχοντας ισχυρό drive για να βελτιώσεις τα πράγματα, κατά το μέτρο του εφικτού και των τρεχουσών συνθηκών πάντα. Έτσι λοιπόν μπαίνεις στη διαδικασία να κοιτάξεις τα φορολογικά σου, τα κληρονομικά και τα περιουσιακά σου ζητήματα, να διακανονίσεις τυχόν χρέη και αρρύθμιστες οφειλές προς τρίτους, να έρθεις σε συνεννόηση σχετικά με δάνεια, τράπεζες, ασφάλειες, διατροφές, τα οικονομικά της επιχείρησης σου κ.λπ. Η λίμπιντό σου θα είναι πολύ ανεβασμένη, «επιτρέποντας» σου να εξερευνήσεις πιο κρυφές πτυχές της σεξουαλικότητάς σου, να μοιραστείς βαθιά συναισθήματα με τον σύντροφό σου, αλλά και να κάνεις κινήσεις για να προσελκύσεις το άτομο που σου κάνει «κλικ» αν είσαι single.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Με τον Άρη να παίρνει θέση από την Τρίτη στο απέναντί σου ζώδιο του Ταύρου, ξεκινά ένα διάστημα ως τις 20/8, που θα πρέπει να γίνεις λίγο πιο προσαρμοστικός και ανεκτικός στις απαιτήσεις και τα θέλω των άλλων, συνεργατών, συντρόφων, φίλων, παιδιών κ.λπ., αφού αυτοί θα είναι με κάποιο τρόπο οι ρυθμιστές του «tempo» στην καθημερινότητά σου. Το να κινείσαι μαζί με τους άλλους, πόσο μάλλον στο «πρόσταγμά» τους δεν είναι και το φόρτε σου βέβαια, θα πρέπει όμως να αναπτύξεις αυτή τη δεξιότητα, αποφεύγοντας να αντιδράσεις σπασμωδικά και ανταγωνιστικά στις σχέσεις σου, γιατί αυτό μόνο προβλήματα θα δημιουργήσει. Οφείλεις λοιπόν να μαζέψεις τα νεύρα σου και να το ρίξεις στη δουλειά, διατηρώντας την ψυχραιμία σου στις «προβοκάτσιες» και τα τσιγκλίσματα που θα υπάρξουν. Γιατί το μόνο σίγουρο είναι ότι θα υπάρξουν, οδηγώντας σε ορισμένες περιπτώσεις σε συγκρούσεις μέσα σε σχέσεις που ουσιαστικά δεν υφίστανται πλέον. Εκεί το πράγμα μπορεί να οδηγηθεί ακόμα και σε ένα τέλος, αν όμως υπάρχει ακόμα ενδιαφέρον με τον άνθρωπό σου, τότε το να έρθετε πιο κοντά βγάζοντας «δημιουργικά» το πάθος σας θα λειτουργήσει ευεργετικά για την κοινή σας πορεία. Τα πράγματα θα είναι σίγουρα πιο hot για τους αδέσμευτους, αφού το «γκελ» στον «άμαχο πληθυσμό» θα είναι πολύ δυνατό. Και η παρουσία του Ερμή που προχωρά στον Καρκίνο την ίδια μέρα ως 19/7 θα σε βοηθήσει σχετικά και όχι μόνο «διά ζώσης», αλλά και ιντερνετικά...

ΤΟΞΟΤΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

«Ευχάριστα ή δυσάρεστα», τα νέα είναι ότι με την είσοδο την Τρίτη του Άρη στον Ταύρο ως 20/8, η έννοια του τρεξίματος στην καθημερινότητα και τη δουλειά αποκτά πλέον «άλλο νόημα». Προετοιμάσουν κατάλληλα για το «αναπόφευκτο» του πράγματος, αποδεχόμενος ότι δεν θα είναι και ο πιο χαλαρός ενάμισης μήνας, και αν και καλοκαιράκι, περίοδος διακοπών, αδειών, ταξιδιών, ακόμα και να υπάρξουν όλα αυτά, και θα υπάρξουν φυσικά για πολλούς –αλίμονο!–, το θέμα είναι ότι το μυαλό σου θα βρίσκεται στις εκκρεμότητες, τα deadlines και όλες τις «πρακτικούρες», στερώντας σου ουσιαστικά την αίσθηση της χαλάρωσης. Το tight daily schedule λοιπόν θα δοκιμάσει τις αντοχές σου και την ικανότητα της διαχείρισης του άγχους σου, γι' αυτό θα πρέπει να φροντίσεις να βρίσκεις προσωπικό χρόνο για αναγκαία αποφόρτιση. Άλλωστε ο τομέας του ωροσκοπίου σου που επηρεάζεται αφορά και το κομμάτι της υγείας, οπότε είναι η κατάλληλη περίοδος για να κάνεις μια νέα αρχή στον τρόπο που κοιμάσαι, τρέφεσαι, ασκείσαι και ξεκουράζεσαι, υιοθετώντας πιο caring συνήθειες με πειθαρχία, κάνοντας ένα checkup για να δεις σε τι κατάσταση βρίσκεται ο οργανισμός σου, κόβοντας ίσως ό,τι τοξικό σε πηγαίνει πίσω healthwise.

ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Με τους καλύτερους οιωνούς για τα ερωτικά σου, και όχι μόνο, ξεκινά η εβδομάδα, ύστερα από ένα Σ/Κ που ζόρισε μάλλον αρκετά τους ταλαιπωρημένους του 3ου δεκαημέρου και έναν τελευταίο μήνα που ζόρισε όλους ανεξαιρέτως τους εκπροσώπους του ζωδίου σου ποικιλοτρόπως, καθώς την Τρίτη «καλωσορίζεις» τον Άρη στον Ταύρο ως 20/8, μέσα στον φλογερό 5ο ηλιακό σου οίκο. Φαίνεται πως αρχίζεις να απολαμβάνεις «ελληνικό καλοκαιράκι», έχοντας αγαπησιάρικο «ταμπεραμέντο», γοητεύοντας χωρίς κόπο, φλερτάροντας περισσότερο, αφού το να πάρεις και να δώσεις αγάπη είναι τώρα πολύ σημαντικό. Είναι η κατάλληλη στιγμή για να κάνεις κίνηση στο άτομο που σε ενδιαφέρει, να βγεις ραντεβουδάκι με το αμόρε σου, να διασκεδάσεις με τους φίλους σου και τα παιδιά και φυσικά να πας διακοπές! Όσοι τις έχουν κλείσει γι' αυτή την περίοδο είχαν καλό timing, αλλά και στην περίπτωση που η δουλειά καλά κρατεί δεν θα μείνεις παραπονεμένος από ταξιδάκια, θαλασσίτσα και ανέμελες τσάρκες. Η εύνοια αφορά και τα επαγγελματικά σου, ιδιαίτερα δε τα δημιουργικά και επιχειρηματικά σου σχέδια που μπορεί τώρα να ξεκολλήσουν με κάποιον τρόπο, ενώ στην περίπτωση που ασχολείσαι με τα καλλιτεχνικά και τον χώρο του θεάματος, δεν αποκλείεται να υπάρξουν θετικές εξελίξεις.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Αναδιαμόρφωση της καθημερινότητάς σου ώστε αυτή να καλύπτει περισσότερο τις ανάγκες σου, αλλά και να σέβεται τις αντοχές του οργανισμού σου σε καλεί να κάνεις η Νέα Σελήνη που πραγματοποιείται στον Καρκίνο την Τετάρτη τα ξημερώματα. Ίσως με αυτό το φεγγάρι σου δημιουργηθούν απορίες του τύπου: «μήπως τελικά από την πολλή μου εξυπνάδα και εκτελεστική ικανότητα έχω πιάσει τον εαυτό μου κορόιδο, δουλεύοντας σαν τον είλωτα, κοιμώμενος εντελώς ακατάστατες ώρες, τρώγοντας «στο πόδι», βουλιάζοντας σαν το «σακί» στον καναπέ για χαλάρωση, calling that my happy life?» Και αν ωστόσο επιμένεις να δηλώνεις πως «δεν βγαίνει αλλιώς», πόσο καιρό ακόμα πιστεύεις ότι μπορείς να συντηρείς αυτό το «προγραμματάκι»; Είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσεις ότι η ζωή δεν είναι «πρόβα», αυτό είναι και μετά...απλώς φως, οπότε αν θέλεις να ευχαριστιέσαι και λίγο μέσα στη μέρα σου, πρέπει να βρεις μια χρυσή τομή μεταξύ δουλειάς και ελεύθερου χρόνου, απλοποιώντας όσο μπορείς τα πράγματα, σταματώντας να εξαντλείς τον εαυτό σου και την υγεία σου. Για κάποιους μπορεί να υπάρξουν και «έξωθεν» αλλαγές στο πόστο, στις συνθήκες, τα ωράρια της δουλειάς, ενώ κάποιοι θα έχουν και νέες προτάσεις συνεργασίας. Το Σάββατο με τα τετράγωνα Άρη-Πλούτωνα και Ερμή-Ποσειδώνα χρειάζεται να είσαι vigilant σε οικονομικές και συναισθηματικές «απάτες».

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Με μια συνθήκη νευρικότητας στην καθημερινότητ σου υποδέχεσαι τη new week, που δεν είναι άλλη από το πέρασμα του Άρη στον Ταύρο την Τρίτη και την παραμονή του εκεί ως τις 20/8. Ο χώρος του σπιτιού, τα οικογενειακά θέματα καθώς και τα επαγγελματικά απορροφούν τον περισσότερο χρόνο σου, όντας αιτία για γκρίνια και «ουφ-πουφ» κατά διαστήματα, ειδικά αν δεν βάλεις όρια στα άτομα με τα οποία συγκατοικείς ή δεν μπορείς να βρεις λίγο προσωπικό χρόνο μέσα στο 24ωρο σου. Εστιάζεις σε πρακτικά θέματα που αφορούν μια μετακόμιση, μια αγοραπωλησία ακινήτου, μια ανακαίνιση, μια συγκατοίκηση, τη ρύθμιση των κληρονομικών σου, σχετικές γραφειοκρατικές διαδικασίες με το δημόσιο, ενώ δεν αποκλείεται να φιλοξενήσεις φίλους και συγγενείς στο σπίτι ή το εξοχικό σου ή να είσαι εσύ το «μουσαφιράκι» μέσα σ' αυτό το διάστημα, κάνοντας και κάνα μπανάκι. Επειδή γενικότερα όμως η «πλάστιγγα» θα γέρνει προς την πλευρά της κούρασης, σωματικής αλλά και ψυχολογικής, αφού μπορεί να βγουν και θέματα με γονείς ή άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, είναι σημαντικό να προσέχεις παραπάνω και με ουσιαστική συνέπεια την υγεία σου. Κοινώς να κοιμάσαι, να χαλαρώνεις όσο μπορείς, να τρως καλά και να σέβεσαι τις αντοχές του οργανισμού σου. **Α**

**Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάζεις και τον ωροσκόπο σου*

Με τις πολλές;

Ή με τη μία;

Fendona® Top
Κουνούπια Stop.

Άσε τη σαγιονάρα. Δοκίμασε το πιο εξελιγμένο εντομοκτόνο για να εξοντώσεις ιπτάμενα και βαδιστικά έντομα υγειονομικής σημασίας.

Αναζήτησε το Fendona® Top στα φαρμακεία και στα καταστήματα γεωργικών φαρμάκων.

BASF
We create chemistry

ΠΡΟΣΟΧΗ Χρησιμοποιείτε τα βιοκτόνα προϊόντα με ασφαλή τρόπο. Διαβάζετε πάντα την ετικέτα και τις πληροφορίες σχετικά με το προϊόν πριν από κάθε χρήση. Δείτε τις προειδοποιητικές φράσεις και σύμβολα πριν χρησιμοποιήσετε τα προϊόντα. **Τηλ. Κέντρου Δηλητηριάσεων: 210 7793777**

® Σήμα κατατεθέν της BASF

Ας μην είναι το πλαστικό η καλοκαιρινή μας ανάμνηση!

Στη Lidl Ελλάς, δουλειά μας είναι να φροντίζουμε τους πελάτες μας.
Ευθύνη μας είναι, όμως, να φροντίζουμε ολόκληρο τον κόσμο.

Γι' αυτό, συνεχίζουμε τις δράσεις μας γύρω από την τουριστική καμπάνια περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης «Plastic Free Greece» και πραγματοποιούμε για άλλη μία χρονιά, μαζί με το Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης, υποβρύχιους και παράκτιους καθαρισμούς στην Κρήτη, στη Χαλκιδική, στη Σαντορίνη, στη Σύρο, στη Λίμνη Κερκίνη και στη Λήμνο. Έτσι, όλοι μαζί, κάνουμε βήματα που θα μας οδηγήσουν στον δρόμο για έναν πιο βιώσιμο τρόπο ζωής και μια Ελλάδα χωρίς πλαστικά μίας χρήσης.

Και αυτό μας κάνει Lidl.